

VEDERE DUHOVNICEASCA

Continand douazeci de cuvinte ale unui calugar aghiorit anonim, care se numeste Deznadajduit, in care descrie cu acrivie, din cele cate prin experienta a aflat si a patimit, felul inceperii si indrumarea pentru inaintare si desavarsire fara ratacire a lucrarii nesfarsite a mintii, data de sus Cuviosilor Parinti bineplacuti lui Dumnezeu si numita

RUGACIUNEA MINTII

Ca s-o aiba la indemana cei ce doresc sa inceapa aceasta sfanta lupta a grabnicei intrari (prin lupte) in imparatia cereasca a lui Hristos Dumnezeu.

Anul mantuirii 1851 in Sfantul Munte al Atosului.

Prolog

Sfantul Nicodim Aghioritul, in cartea sa Slujba Sfantilor Parinti Aghioriti, aduce laude nu numai sfintilor cunoscuti, care s-au sfintit in manastirile, in schiturile, in chiliile sihastrilor si-n crapaturile pamantului, pe care ii numeste cu numele lor, ci aminteste si multimea cuviosilor necunoscuti, a celor fara de nume, pe care numai Dumnezeu i-a cinstit cu sfintirea, deoarece s-au rugat sa ramana necunoscuti si sa fie uitati de oameni. Smerenia lor i-a condus la aceasta. Intr-adevar, in pamantul binecuvantat al pustiurilor Sfantului Munte au fost inmormantate trupuri sfinte, si inchinatorul care trece pe acolo fara sa ia seama este surprins de adieri pline de buna mireasma. Este vorba de Cuviosi care au trait si au adormit in Domnul necunoscuti. Am facut personal experienta acestor sfinti nevazuti cand, in tmeretea mea, scriam: "Existente cu fata ca de ceara' livide si nobile, care au jertfit totul si, «pentru a-L castiga pe Hristos», au sfintit tot ce era nefolositor si de aruncat si au ars cu flacara lor insile, linistit, cu pace, care respirau in genunchi in colturile intunecoase si umede ale cuiburilor lor, suflete curate, «de care lumea nu era vrednica». Au venit necunoscuti in mijlocul necunoscutilor, straini si exilati, trecand in cealalta parte a luminii dumnezeiesti, de la moarte la viata, fara zgomot, cu multa cuviosie, singuri, smeriti si necunoscuti, invrednicindu-se «sa fie vii chiar daca vor si muri» (Intre cer si pamant).

Trupurile acestor cuviosi sfinti raspandesc mireasma de bun miros de sub pamant. intr-adevar, "fior sfant il cuprinde pe cel care strabate cararile acestea sfinte care duc spre chilia vreunui sihastru atunci cand se gandeste ca acestea au fost deschise de pasii cuviosi ai sfintilor "care binevestesc pacea si bunatatile imparatiei lui Dumnezeu". Locurile acestea neindnate sunt nascute din minuni, iar cel curat cu sufletul, caruia i se ofera rarul prilej de a umbla pe aceste locuri sfinte, primeste minunandu-se adieri de buna mireasma din sfintele moaste ale martirilor nesangerosi ai sfintei noastre credinte care s-au nevoit in acest pustiu..." (Monahul Theoklit Dionisiatul, Sfantul Nicodim Aghioritul).

Trebuia sa-l pregatesc cu cele de mai sus pe iubitul cititor frate in Hristos, ca sa prezint cartea de fata ca lucrare a unui necunoscut sfant ieromonah aghiorit, a unui cuvios anonim care se descopera pe sine in cele scrise, cu toate dovezile duhovnicesti, ca fiind prieten al lui Iisus si ca avand din belsug Harul Lui. si nu numai atat, ci si adevereste cu propria marturie ca aceasta carte a fost scrisa sub inaurirea Harului Sfantului Duh si ca abia acum a venit plinirea vremii sa fie cunoscuta poporului nostru ortodox si mai ales monahilor.

Este vorba de un manuscris cu numarul 202 din biblioteca Manastirii Xenofont din Sfantul Munte, scris la anul 1851, care a trezit interesul bibliotecarului manastirii si, in urma citirii acestuia, s-a hotarat publicarea lui.

Staretul manastirii, Parintele Arhimandrit Alexios, dupa ce l-a fotografiat, l-a incredintat mai intai ieromonahului Athanasie Konstamonitul, pentru diortosirea textului, si apoi Domnului Stelian Kementzetzidis spre publicare la Editura Orthodoxos Kypseli.

Subsemnatului i-a fost incredintata scrierea unui prolog cu cateva comentarii.

Din insemnarile facute pe marginea paginilor reiese ca acest manuscris a fost proprietatea unui monah grigoriat, care se nevoia in Schitul Manastirii Xenofont, iar dupa moartea acestuia a ajuns in proprietatea manastirii, in anul 1877 - dupa cum scrie bibliotecarul de atunci. Sunt indicii ca este scrisa de mana cunoscutului sihastru papa Hariton, care se nevoia impreuna cu obstea lui in cunoscuta peatera a Sfantului Athanasie Atonitul.

Un serios obiectiv al cercetarii stiintifice il constituie precizarea persoanei care a scris aceasta carte si cum a ajuns ea din pustiul partii de rasarit in partea de apus a Sfantului Munte. Trecand peste acest demers stiintific care ar avea totusi in vedere lucruri secundare, dam slava Domnului ca, intre alte multe marturii contemporane despre sfintii Sai, ne-a descoperit acum, cand a binevoit, aceasta comoara ascunsa.

Intr-adevar, a fost in preainteleapta iconomie a lui Dumnezeu sa se descopere in zilele noastre aceasta carte, scrisa cu energia necreată a Harului Sfantului Duh si prin mana unui foarte putin cunoscator de carte, dar sfintit ieromonah necunoscut. El insusi, in vedenia pe care ne-o relateaza, ne instiinteaza intre altele si urmatoarele: La intrebarea ieromonahului adresata preadulcelui Iisus, care i Se aratase: "Doamne, deoarece din toate acestea am fost incredintat ca cele insemnate in aceasta smerita carte a mea sunt de la Harul Tau, Te rog primeste sa Ti-o inchin Tie, ca fiind a Ta, si ce vei dori Tu, aceea sa faci cu ea", Domnul i-a raspuns: "Mi-a spus atunci Mantuitorul: «Nu te ingriji tu de aceasta, adica acum ascunde-o si, cand voi dori Eu, o voi trimite din Muntele acesta»". si iubitorul de suflete Iisus ne-o arata acum, ca pe un puternic medicament, intr-o epoca foarte bolnava de pacat.

Tema centrala si coloana vertebrala a acestei carti pline de har este rugaciunea mintii si a inimii, chemarea neincetata: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieste-ma". Deoarece se refera si la alte teme duhovnicesti, anonimul si sfantul ieromonah si-a numit cartea "Vedere duhovniceasca". Este impartita in douazeci de cuvinte, care constituie rodul experientei personale in Duhul - deoarece, asa cum scrie si el insusi, in cuvintele acestea descrie "cu acrivie din cele cate prin experienta a aflat si a patimit", adica "a patimit cele dumnezeiesti".

Impreuna cu transmiterea experientei sale duhovnicesti, descopera cu naturalete si fara lauda, ci cu dulceata sufletului, care a fost coplesit de Har, aratarile lui Hristos, ale Preasfintei Fecioare si ale ingerilor si convorbirile cu ei, descriind cu o simplitate inexprimabila frumusetea si stralucirea lor, atunci cand el insusi se afla intr-o betie extatica datorata bucuriei de neimaginat pe care o simtea inima lui atunci cand lucra in el Duhul. aa Asa cum am spus, ieromonahul autor stia putina carte, dar datorita luminarii Harului dumnezeiesc si cercetarii lucrarilor Sfintilor Parinti, precum si datorita experientei sale duhovnicesti, reuseste sa exprime in termeni patristici si duhovnicesti trairile sale. De asemenea, o autentica traire a Duhului Sfant este si sentimentul ca este gol de orice virtute, nevrednic ieromonah, vrednic de osanda si, daca avea ceva bun, aceasta se datora milei lui Dumnezeu. Tocmai din aceste motive isi alege o denumire graitoare pentru adanca lui smerenie: "Deznadajduit". Asadar, cartea aceasta este scrisa

de un aghiorit necunoscut Deznadajduit.

Pentru cei care au un simt duhovnicesc, acest calificativ arata sfintenia sufletului si nu are nici o legatura cu simtamantul satanic al deznadejdii care il conduce in cele din urma pe om la sinucidere. Starea Deznadajduitului este plina de dor dumnezeiesc, bucurie, speranta si lacrimi de iubire si evlavie. Cartile liturgice ale Bisericii sunt pline de asemenea experiente si exprimari. Ele amintesc, de asemenea, cuvantul lui Hristos catre Sfantul Siluan: "Tine-ti mintea in iad si nu deznadajdui". Este aceeaasi traire, cu o expresie diferita, care ne aduce in minte cu vintile ale Sfantului Apostol Pavel si ale tuturor sfintilor, din trairile lor comune.

Despre rugaciunea mintii si a inimii au scris multi Parintii filocalici intr-un limbaj teologic, cu referiri la premisele hristologice si antropologice ale acesteia, cu analiza naturii sufletului, a relatiei dintre minte si inima, descriind transmiterea lucrarilor Harului in trupul ome nesc, vedeniile si vederile mintii, adunarea puterilor su fletului, refacerea unitatii lucrarilor sufletesti si multe alte aspecte si probleme ale sufletului si ale vietii in Duhul Sfant. Si toate acestea intr-un limbaj de o finete plastica extraordinara, cu cuvinte expresive pentru adevarurile inalte la care avea acces mintea luminata de Harul lui Dumnezeu si cu o intemeiere teologica si dogmarica. Acesti Sfinti Parinti au fost invatatori plini de har, reusind sa asocieze calitatea extraordinara a puterilor naturale, cultura teologica si cea neteologica si iluminarea bogata datorata energiilor necreate si sa se adreseze Bisericii, inlauntrul careia exista totdeauna minti teoretice care, prin natura lor, cauta analiza si argumentarea teologica.

Ieromonahul aghiorit "Deznadajduitul plin de nadejdi dumnezeiesti" care a scris aceasta carte a fost un crestin de mijloc din punct de vedere al aptitudinilor naturale, cu o educatie si pregatire teologica minimale, un monah preacuvios si apoi preot, aflat sub indrumarea duhovnicului sau la fel de cuvios, cu stradanile sale duhovnicesci in vederea curatirii sufletului, cu asceza sa (post, priveghere, rugaciune) si cu rugaciunea neincetata a mintii si a inimii.

Acesta a ajuns, prin lucrarea Duhului Sfant, un invatator practic. si, deoarece el insusi cunostea din experienta si "fericita patimire" tainele Imparatiei lui Dumnezeu, lucrand neincetat si cu multa silire rugaciunea inimii, din iubire pentru fratii sai a pus in scris ceea ce a trait cu ajutorul Duhului Sfant.

Astfel trebuie sa vedem si sa primim cartea Deznadajduitului: o carte care raspandeste buna mireasma a Harului lui Dumnezeu, o carte plina de limbile de foc ale Mangaietorului, o carte care seamana cu un permanent semnal de alarma pentru lupta, care nu vorbeste despre teorii, care nu se joaca cu cuvintele si nici nu naste fantezii, ci, cu simplitate si prin participare la cele dumnezeiesti, descrie cate a "aflat si a patimit" si cu durere in suflet ii roaga pe fratii sai sa urmeze calea lui, care este calea raiului. Daca cineva nu are puterea Deznadajduitului, disponibilitatea lui pentru lupta si jertfire de sine, are totusi de castigat ceva pe masura puterilor lui.

Ieromonahul anonim, Sfantul necunoscut noua, ne indeamna cu putere, ne recomanda

silinta evanghelica, ne ajuta cu rugaciunile lui sa ne angajam in lupta impotriva lui satana, care in chip nevazut stapaneste sufletul nostru, pentru a reusi sa ne eliberam de robia diavolului si a pacatului si sa ajungem sa-L vedem tainic, inca de aici, pe Domnul in inimile noastre. De aceea si repeta cu atata tarie recomandarea pentru o rugaciune puternica: "Vrei, o, monahule, sa vezi cat de frumos este Hristos...? Roaga-te cu mintea neincetat catre Hristosul tau, din adancul inimii, pana la durere...."

Sa-L rugam pe Domnul sa ne deschida ochii sufletului ca sa vedem necesitatea rugaciunii inimii neincetate si sa incepem lupta cu ajutorul Sfantului Duh. in felul acesta vom nadajdui pentru mantuirea noastra, dand slava Domnului nostru Iisus Hristos, in Tatal si Duhul, si aratand recunostinta fratelui nostru, necunoscutului Deznadajduit, care, ca organ al Duhului Sfant, ne indeamna la lucrarea mantuitoare si indumnezeitoare a rugaciunii mintii si a inimii. Amin.

Monahul Theoklitos Dionysiatis

Sfantul Munte, Sfintii Arhangheli, 1978.

Casa Tie sa ma fac doresc nespus, Iisuse al meu. De aceea Te rog fierbinte, da-mi dupa dorul meu, Mantuitorule, in inima mea vino sa locuiesti si din aceasta toata rautatea sa stergi. Dumnezeiasca Ta iubire sa sadesti in ea si Harul Tau cel sfant peste ea sa-l reversi. Vederea mintii mele, Hristoase, sa-o luminezi si ochii cugetului meu, Mantuitorule sa curatesti Ca sa ma vad biserica Duhului Sfant si, dupa moarte, impreuna locuitor cu cetele ceresti. Amin.

Un aghiorit necunoscut si deznădăjduit

Cuvântul întâi

Despre rugăciunea mintii si a inimii si despre cum această rugăciune a mintii si a inimii nimiceste demonii si-i arde neîntârziat.

Binecuvintează, părinte!

Domnul nostru Iisus Hristos spune în sfânta si dumnezeiasca Sa Evanghelie: "Cel care crede în Mine, râuri de apă vie vor curge din pântecele lui". Oricine doreste, asadar, să iasă din inima lui ca dintr-un izvor nesecat această apă vie a Sfântului Duh, să se nevoiască să dobândească în inima sa rugăciunea mintii si a inimii, adică aceasta: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieste-mă", pe care să o spună o dată cu fiecare respirație. Cel care doreste să aibă totdeauna în inima sa această rugăciune să asculte mai întâi despre pregătirea de care este nevoie înainte de a o spune, apoi să asculte si felul în care trebuie să o spună.

Deoarece împăratul ceresc, Domnul nostru Iisus Hristos, curat fiind si mai presus decât orice curățenie, nu intră la împlinire în inima murdară, nesocotită si nepregătită, pentru că se spune: "In inima nesocotită Dumnezeu nu va intra, iar de va intra, grabnic va iesi". Ci intră în inima socotită, pregătită si curată. Ascultati pe prorocul David, care zice despre această pregătire a inimii astfel: "S-a pregătit inima mea", apoi "Voi slăvi si voi cânta în slava mea", ceea ce arată că mai întâi trebuie să ne pregătim inima curată pentru primirea lui Hristos si, după ce îl primim în inimă pe Hristos, putem să spunem rugăciunea si să o avem fără încetare în inima noastră, bucurându-ne si veselindu-ne, după cum spune Apostolul: "Strigând si cântând în inima noastră Domnului".

Iar pregătirea inimii este aceasta: postul permanent, chinuirea si ostenirea fără măsură a trupului, umilirea excesivă. Pentru că, pe de o parte, postul neîncetat curătește trupul postitorului de lucrarea si de materia poftei celei rele, pe de altă parte ostenirea trupului morderică zvâcnirile necuviincioase ale cărnii, iar umilirea exagerată aduce rugăciunea si devine, într-un anume fel, ca o prevestitoare a acesteia. Precum steaua de dimineată ne arată si ne vesteste că peste puțin timp va răsări soarele strălucitor, care odată răsărit va lumina cu razele sale lu mea întregă, tot asa si umilinta binevesteste celui ce se pregătește vestea cea bună a mângâierii si-i aduce la cunostință că din clipă în clipă rugăciunea va sosi în inima lui. Odată venită rugăciunea, aceasta va lumina sufletul si inima si mintea cu razele luminoase si strălucitoare, care izvorâsc în chip sensibil din numele lui Hristos.

Iar dacă mintea este luminată, atunci omul distinge ceea ce este folositor pentru suflet de ceea ce este vătămător. Si precum cel care merge noaptea având cu sine o lumină vede drumul si nu rătăcește, tot asa si cel care își luminează mintea cu lumina adevărată a lui Hristos distinge drumul adevărat si drept care-l duce la Hristos de drumul cel amăgitor si rătăcitor care-l duce la pieire si la diavol.

Asadar, după ce se pregătește cineva după cum am spus sau chiar si mai mult decât atât, adică cu si mai multă osteneală, omorându-si patimile prin nevointă, să-si adune mintea sa de la risipirile spre lucrurile exterioare si, aplecându-si capul până la nivelul pieptului, să încerce să găsească locul care se află la mijlocul pieptului si acolo, înlăuntru, cu toată atentia, ca un păzitor sau ca o santinelă, să înceapă a spune rugăciunea cu puțină sfortare si cu puțină zdrobire de inimă, fără să o rostească si fără săsi miste limba, ci să o spună din adâncul inimii, după cum se spune: "Din adâncuri am strigat către Tine, Doamne, Doamne, auzi glasul meu". De asemenea, atunci când spune rugăciunea în felul acesta să-si tină puțin respiratia.

In plus, în acele momente, mintea lui trebuie să nu se desprindă nicidecum de locul unde se spune rugăciunea.

Si dacă începe să se încălzească locul unde se spune rugăciunea, atunci să spună rugăciunea din ce în ce mai tare, după cum se spune: "Vor merge din putere în putere". si, spunând astfel de multe ori rugăciunea, începe să doară înlăuntru pieptului, acolo unde se spune rugăciunea cu zdrobire de inimă, iar rugăciunea începe de la sine să fiarbă în inimă, adică în adâncul fiintei, iar înțelesuri dumnezeiesti si duhovnicesti izvorăsc ca dintr-un izvor neseecat;

Din acest moment este clar că Hristos a venit si a sălăsluit în acea inimă, după cum a spus Hristos însusi în dumnezeiasca si sfânta Sa Evanghelie: "Unde sunt doi sau trei adunati în numele Meu acolo voi fi si Eu în mijlocul lor", adică acolo unde sunt inima, mintea si atentia adu nate toate la un loc si cercetează în comun si cu evlavie numele Meu, acolo, voi fi si Eu. Si iarăsi spune Mântuitorul: "Eu si Tatăl Meu vom veni la el si Ne vom face sălas întru el". De acum înainte rugăciunea se va spune cu usurintă deoarece, precum fierul înrosit bine în foc este prelucrat cu usurintă, si precum un om care doreste să ardă un cuptor nu poate să-l aprindă si să-l ardă dintr-o dată, ci puțin câte puțin, până când se va arde pe dinăuntru, si abia atunci, asezând lemnele în gura cup torului, focul le cuprinde deodată si le înghite, tot asa se întâmplă si în inima omului. După ce inima este aprinsă de focul Sfântului Duh, atunci spune rugăciunea cu multă căldură si cu multă usurintă.

După încetarea rugăciunii silite si cu zdrobire de inimă, omul își vine în fire si își cunoaste foarte bine propria fiintă, adică ia aminte si meditează la gândurile si amintirile pe care le avea înainte de a-si zdrobi inima cu rugăciunea si le află pe toate ca fiind capcane, buruieni, centre si inventii ale diavolului. Acest lucru îl înțelege si mai bine din ceea ce urmează. Deoarece, de îndată ce începe să-si zdrobească inima sa cu rugăciunea stăruitoare, dispar împrăstiindu-se ca fumul înțelesurile acelea necurate si îngâmfate care îl făceau mai înainte să se îndreptătească pe sine si să se creadă mare si tare pentru nimic.

Atunci se împlineste în acesta cuvântul care spune: "Văzut-am pe cel necredincios fălindu-se si înăltându-se ca cedrii Libanului. Si am trecut si iată nu era si l-am căutat pe el si nu s-a aflat la locul lui". Si dacă se va duce si va pieri definitiv din inima lui acea amăgitoare îndreptătire de sine, atunci se va vede pe sine nu numai gol de orice virtute, ci si păcătos si sărman ca un vames.

Acest lucru este arătat și de parabola Mântuitorului Hristos despre fariseu și vames. Atâta timp cât inima omului nu se zdrobeste cu rugăciunea, omul se îndreptătește pe sine și se socoteste drept și sfânt, precum făcea fariseul. Dar dacă își va zdrobi inima în lăuntru său cu suspinul rugăciunii, inima se smereste și se socoteste pe sine asemenea vamesului.

Atâta timp cât omul are o inimă netăiată împrejur, care se îndreptătește pe sine neconținut, dacă intră în biserică, nu-i va veni nici un fel de gând pios, nici vreo evlavie adevărată pentru Dumnezeu sau pentru cele sfinte, nici vreun dor ceresc, ci stă în biserică numai cu trupul, ca un pom uscat, care fiind neroditor trebuie să fie tăiat și aruncat în foc, după spusele: "Acum securea stă la rădăcina pomilor; deci orice pom care nu face rod bun se taie și se aruncă în foc". Pentru că rugăciunea unui astfel de om nu are căldura inimii, ci se face numai cu cuvântul uscat și cu gândul rece. Rugăciunea lui îi va fi spre judecată și spre osândă, cum s-a întâmplat cu fariseul. Pe cel care, însă, are inima lui smerită și zdrobită de stăruinta rugăciunii, de îndată ce vrea să intre în biserică îl cuprinde o adevărată și vie evlavie pentru Dumnezeu și pentru cele sfinte. Și îl cuprinde atât de mult acea evlavie dumnezeiască, încât și el însuși înțelege lucrarea ei, de oarece i se pare și este convins că nu se află în această biserică pământească, ci că se află în Ierusalimul cel de sus, în slava aceea dumnezeiască, unde împăratul tuturor este slăvit și prealăudat de miriade și miriade de îngeri dumnezeiești. Atunci, de bucurie și de evlavie, curg și aleargă din ochii lui râuri de lacrimi calde, care îl curătesc de tot păcatul, după cum se spune: "Spăla-mă-voi și mai alb decât zăpada mă voi albi".

Pe lângă această evlavie îl înconjoară și îl cercetează și un alt har, adică o dată cu lacrimile vine la acesta și o altă mângâiere dumnezeiască, care nu se vede cu ochii trupesti, dar se vede foarte clar cu ochii minții cum coboară lin din cer, ca roua peste capul lui, precum roua profetului Ghedeon. Și de pe cap se revarsă peste tot trupul și răspândește mireasmă, sfintindu-l. De aceea spune Scriptura: "Bindecuvântat este Dumnezeu Cel ce varsă Harul Său peste preoții Săi, ca mirul ce se coboară pe cap, pe marginea vesmintelor lui". Din pricina aceasta trupul lui devine ușor și se umple de toată mângâierea și dulceața duhovnicească.

Prin urmare, primește o înștiințare de la acest har că s-a împăcat cu Dumnezeu și spune împreună cu profetul: "Auzului meu vei da bucurie, bucura-se-vor oasele mele cele smerite", adică "multumesc, Doamne, că m-ai înștiințat și mi-ai dat să înțeleg prin acest semn al Harului Tău că m-ai iertat pe deplin de toate păcatele mele și am fost mângâiat eu, netrebnicul robul Tău, pentru că atât de mult mă umilise păcatul meu, încât alergam întotdeauna în ascunzătoare și oasele mele tremurau de frica iadului."

Încă și alte multe cuvinte ale Sfintei Scripturi vin în gura lui în ceasul acela, care arată că Dumnezeu a primit pocăința lui și rugăciunea lui, precum se spune: "Duhul umilit, inima înfrântă și smerită, Dumnezeu nu o va urgisi".

Dar nu numai acestea sunt cele de care se bucură un astfel de credincios, ci încă și multe alte înțelesuri cerești și dumnezeiești ies din inima lui. Deoarece a fost dezlegat și risipit norul întunecos al păcatului de către luminarea rugăciunii minții și cugetă armonia

cuvântului sfânt care spune: "Le-a deschis lor mintea ca să înțeleagă Scripturile" și "Cel ce crede în Mine, râuri de apă vie vor curge din pânțele lui" (Ioan 7, 38); deoarece inima omului clocoteste de înțeleșuri dumnezeiești, iar gura lui vorbește în parabole, precum se spune: "Deschide-voi în pilde gura mea, spune-voi cele ce au fost dintru început" (Psalm 77, 2). În clipa aceea inima este în întregime foc, pentru că s-a aprins în inima lui focul, despre care spune Hristos: "Foc am venit să arunc pe pământ, și cât as vrea să fie acum aprins!" (Luca 12, 49). Atunci, în ceasul acela, omul acesta ceresc, care este aprins de lucrarea Sfântului Duh, hotărăște în sine ca de acum înainte să păzească nestrucate toate poruncile lui Hristos, după cum spune și profetul David: "Juratu-m-am și m-am hotărât să păzesc judecățile dreptății Tale" (Psalm 118, 106). Acest har fierbinte și izvorâtor de viață al iubirii dumnezeiești s-a dat acestuia pe măsura strădaniilor pe care le-a depus în timpul rugăciunii.

Căci, dacă se va ruga cineva după cum am spus timp de o jumătate de oră, și lucrarea harului rugăciunii inimii rămâne aproape o jumătate de oră în ziua aceea, sau cel mult o zi întreagă, dar nu mai mult. Deoarece, precum fierul, când este scos de către fierar din foc, este înrosit și arde asemenea focului, dar dacă stă mai mult timp în afara focului, începe puțin câte puțin să-și piardă puterea de ardere, ajungând iarăși la răceala și aspectul lui dinainte, tot așa și omul, când spune rugăciunea cu silință și zdrobire de inimă, se aprinde de lucrarea Duhului Sfânt și face să izvorască din inimă apa cea vie a înțeleșurilor dumnezeiești; dar de îndată ce încetează rugăciunea, încetează și izvorul înțeleșurilor dumnezeiești.

Aceasta se săvârșește din iconomia lui Dumnezeu, pentru ca omul să nu neglijeze rugăciunea, gândind că, o dată ajuns acolo, nu mai trebuie să se roage așa cum am spus la început, și pentru ca să nu mai cadă iarăși în patimile cele dinainte ale păcatului sau în altele mai mari și mai rele. Deoarece spune: "Și când duhul necurat a ieșit din om, umblă prin locuri fără apă, căutând odihnă și nu găsește. Atunci zice: «Mă voi întoarce la casa de unde am ieșit»; și venind, o află golită, măturată și împodobită. Atunci se duce și ia cu sine alte șapte dhuri mai rele decât el și, intrând, sălășluiesc aici și se fac cele de pe urmă ale omului aceluia mai rele decât cele dintâi» (Matei 12, 43-45).

De aceea este nevoie ca să se roage mereu omul și rugăciunea lui să se facă neîntrerupt, după cum ne poruncește și Apostolul Pavel, spunând: "Rugati-vă neîncetat" (1 Tes. 5, 17), "ca să nu cădeți întru ispită" (Matei 26, 41). Să se roage cineva neîncetat, dar nu totdeauna cu silință și zdrobire de inimă, după felul în care am spus, deoarece acest lucru este aproape cu neputință. Să se roage însă neîncetat, dar și în alt fel. Adică, după ce se roagă cu silire și cu zdrobire de inimă și începe a-l dura pieptul înlăuntru, în locul unde s-a lucrat rugăciunea stăruitoare, și nu mai primește locul acesta mai multă silire, atunci să se roage fără silire și fără zdrobire de inimă, ci într-un fel mai linistit, măsurat și odihnitor, până când se va vindeca și se va odihni locul acela rănit din piept.

După ce se va odihni și vindeca, să înceapă din nou strădania rugăciunii celei zdrobitoare de inimă ca mai înainte, cu silire. Iar mintea să fie trează și să păzească neîncetat inima de atacurile diavolului. Și când diavolul vrea să năvălească, de îndată mintea să trezească și să zdrobească inima cu rugăciunea din ce în ce mai puternic, până când îl va dura

inima; atunci fără întârziere atacul diavolului va dispărea ca norul purtat de vânt.

Pentru om este lucru cu neputință să alunge și să nimicească atacurile diavolului în alt fel din inima lui decât prin rugăciunea aceasta stăruitoare a inimii, pe care, dacă o neglijează, este în pericol de a ajunge la moartea sufletească, după cum am spus mai înainte. Acest lucru îl arată și cântarea sfintei Biserici a lui Hristos când spune: "Dacă dreptul cu greu se mântuiește, păcătosul unde se va arăta?" Deci, precum diavolul, vrăjmasul nostru cel fără de milă și neîmpăcat, luptă împotriva noastră în multe chipuri până în ceasul morții, la fel și noi să-i stăm împotriva cu numele lui Hristos, până la ultima noastră suflare.

Cum că acest fel de rugăciune alungă din inima noastră și nimicește patimile și diavolii care ne războiesc prin mijlocirea patimilor noastre, ascultă, o, frate, și o vedenie a Părintilor:

Un frate oarecare, rugându-se odată în chilia lui cu zdrobire de inimă și multă silință, suspinând la fiecare rugăciune, a avut o vedenie și a văzut multimi nenumărate de demoni, dintre care unii erau ca niște câini, alții ca zebrele, alții ca niște capre, alții ca vulpile și ca alte fiare (spuneam că patimile oamenilor sunt numeroase și diferite). Acești demoni acopereau o mare suprafață cu numărul lor, deoarece fiecare tagmă era mare la număr. Iar fratele, văzându-i, nu s-a tulburat, ci cu tot curajul și multă nădejde în Stăpânul Hristos, deoarece în ceasul acela clocotea înlăuntrul lui rugăciunea și inima lui era ca para de foc, s-a năpustit asupra demonilor ca un leu furios, pentru a-i birui nu cu arme sensibile și văzute, ci cu arme nevăzute și invincibile, cu numele lui Hristos adică. Pentru că, ajuns în fata lor, a început să spună din adâncul inimii: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă". Și atât de tare își silea și zdrobea inima cu numele lui Hristos, încât cu puțin inima nu a plesnit și nu a iese din locul ei. Cum spunea o dată în felul acesta "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă", vedea cum prindea câte un diavol și-l arunca foarte departe de locul unde era. Și iarăși spunând rugăciunea cu putere, arunca un altul... Și făcând așa a reușit să-i alunge pe cei mai mulți cu numele lui Hristos; (spunem că s-a eliberat de cele mai multe patimi prin Harul lui Hristos). Însă, câțiva dintre acei diavoli, îndărătnici și răi, nu au plecat din locul acela, ci privindu-l pe frate cu ură și sălbăticie îi spuneau: "Noi nu plecăm nicidecum din acest loc, deoarece acest loc este locuința a noastră veche", adică sunt câteva patimi care, pentru că s-au învechit, cu multă greutate pot fi alungate.

Atunci fratele, auzind cuvântul acesta, s-a supărat tare și din multa lui supărare a aflat un fel de rugăciune a minții mult mai înaltă, foarte rară și nespuse de grea. Voind să-și silească și mai mult inima cu "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă", într-un anume fel inima lui se făcea în întregime rugăciune, una cu rugăciunea; după această mai presus de ființă înfrângere a inimii scotea din adâncul său un fel de suspin greu, după cum spunea profetul David: "Din suspinul inimii mele" și din prea multa silință și din nemăsurata supărare, fratele era aproape să-și dea sufletul. Dar când sfârșea acel suspin adânc și greu, demonii care mai înainte erau sălbatici și de nebiruit fugeau de la fata fratelui, ca și când i-ar fi urmărit o sabie de foc. Și, cum mi se pare, fratele voia să spună cuvântul acela al Scripturii, care spune: "Și cu suspinurile din adânc ai făcut să rodească însutit durerile". Deoarece cu cât mai din adânc scotea suspinul din ființa sa cu

durerea inimii, cu atât nimicea, pe acei demoni stăpânitori, și cu cât îi nimicea, cu atât rodea rod însutit.

După ce a curățat fratele tot locul acela de demoni, și-a ridicat capul și a văzut la depărtare de sine ca la o aruncătură de piatră și chiar mai puțin pe diavolii alungati, care stăteau și se uitau înapoi căutând să afle timp potrivit pentru a se întoarce la locul de unde fuseseră alungati. (Spunem că atunci când patimile vor fi deșărădăcinate din inimă cu silirea cea mai presus de fire a rugăciunii inimii, atunci se va păstra numai în minte amintirea lor; și dacă se întâmplă să lipsească pentru o clipă frica de Dumnezeu și rugăciunea din om, atunci patimile înviază din nou și se înnoiesc). Iar fratele, voind să-i alunge și de acolo, s-a așezat ca pe un scăunel și, aplecându-și capul până la genunchi, se ruga precum se ruga oarecând văzătorul-de-Dumnezeu Moise, când L-a auzit pe Dumnezeu spunându-i: "Moise, Moise, de ce strigi către Mine?" Rugându-se deci și fratele cu mintea în același fel, iată că iese din gura lui când foc, ce ajungea până la locul unde erau demonii, când ca un fel de gloante, ce ieseau din gura fratelui ca dintr-o pușcă, cu atâta viteză împotriva demonilor, încât pe mulți i-au nimicit. Iar când fratele spunea rugăciunea, și cu mai multă putere, se făcea că ies din gura lui ca niște ghiulele de tun care ucideau dintr-o dată mai mulți demoni, chiar pe cei mai puternici dintre ei. Când spunea rugăciunea fără multă silință, ieseau și acestea mai mici, dar puternice, și loveau pe demonii mai mici. Văzând acestea, fratele și-a venit în fire și, iată, a înțeles că rugăciunea clocotea în inima lui precum fierbe și clocoteste apa în cazanul pus pe foc.

La fel și un alt frate, rugându-se odată cu mintea, a ajuns la această vedere duhovnicească: a văzut demoni mulți ca nisipul mării cu chip de soldați, care se năpusteau asupra fratelui cu multă ură, ca să-l nimicească de pe fata pământului. Atunci acesta s-a înfricosat de asaltul năpraznic al demonilor și a fugit într-o biserică, cerând ajutor Mântuitorului Hristos și Maicii Domnului. Și cum a intrat în biserică, iată, vede pe Mântuitorul și pe Maica Domnului ca vii în icoanele împărătești, sezând amândoi ca doi împărafi preaslăviti pe tronurile slavei.

Și îndreptându-și de îndată privirea spre Domnul Hristos, îl văzu pe Acesta plin de bucurie și de frumusețe, precum se spune: "Frumos cu frumusețea cea de la fiii oamenilor". Pe lângă acea frumusețe de negrăit și minunată a fetei Sale dumnezeiești preacurate, mai era îmbrăcat și cu altă slavă și de o lumină mai curată și mai strălucitoare decât lumina soarelui, precum spune: "Intru strălucire și în mare podoabă Te-ai îmbrăcat. Cel ce Te îmbraci cu lumina ca și cu o haină". (Psalmul 103, 2). Fratele nu putu să mai privească la Hristos, precum nu mai poate cineva să privească a doua oară la soare, pentru că ochii lui erau orbiti, ci numai I se închina și săruta preacurata Lui mână dreaptă, cu cutremur și cu bucurie, precum spune: "Se bucură cu sufletul și se cutremură cu mâna". Se îndreptă apoi fratele și spre Preasfânta Fecioară, i se închină, sărută mâna sa feciorelnică și preacurată, îndrăznind să-și ridice ochii și să privească preasfânta ei față. Lumina și slava Domnului Hristos semănau cu lumina și slava Preasfintei Fecioare cât seamănă lumina fulgerului cu cea a soarelui. Adică slava Preasfintei Fecioare era puțin mai blândă privirii, așa încât fratele, îndreptându-și pentru a doua oară privirea spre preacinstita ei față, ochii lui nu au orbit, așa cum nu orbesc atunci când se uită puțin la un fulger.

Domnul nostru Iisus Hristos stătea ca pruncul odihnindu-Se pe bratul sfânt al Preacuratei ca pe un tron de heruvimi, iar Preasfânta Fecioară îl privea pe fratele cu privire milostivitoare și preadulce. Preadulcele Iisus era atât de frumos și plăcut la vedere întru toate, și atât slavă împrumută Preasfintei Fecioare cu împărăteasca Lui așezare în bratele ei, și atât de mult se potrivea Cel preacurat cu cea preacurată, Cel nepătat cu cea nepătată, Domnul și Stăpânul cu Doamna și Stăpâna, Cel prealăudat cu cea prelăudată, Cel preacinstit cu cea preacinstită, Cel preafeciorelnic cu cea preafeciorelnică, adică Iisus cu Fecioara Maria, cum se potrivește mireasma trandafirului cu frumusețea acestuia. Domnul Iisus privea la fratele cu multă dulcețată și cu negrăită iubire. Și iarăși, așa cum este cu neputință ca cel care ține în mână un trandafir și îl miroase, să nu se bucure de frumusețea lui și să nu se împărtășească de mireasma lui, tot așa și fratele, privind pe Mântuitorul Hristos și pe Maica Domnului și privit fiind de Acestia, era cu neputință să nu se împărtășească de Harul Lor și să nu se bucure de mângâierea Lor. Atunci, luând curaj de la privirea cea blândă a Preasfintei, fratele a strigat către ea: "Preasfântă Fecioară, Preacurată, Maica Domnului meu, Stăpâna mea preadulce, cum să scap de demonii care mă urmăresc?" Iar Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, izbăvitoare celor ce scapă către ea, răspunzând fratelui, i-a zis: "Cu numele Fiului meu și cu numele meu sunt biruit și nimiciti demonii cei ce s-au lepădat". De îndată, fratele a făcut închinăciune, a ieșit din biserică și a început să spună din inimă: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieste-mă" și "Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, bucură-te ceea ce esti plină de har, Marie". Iar demonii, fără întârziere, au fugit neputincioși și au pierit din fata fratelui.

La fel și alt frate, lucrător și acesta al rugăciunii minții și a inimii, a ajuns la această vedere. I s-a arătat că s-ar fi aflat sub tartar, acolo unde este locuința tuturor demonilor. Acolo a văzut o cetate foarte puternică. Pe dinlăuntru acea cetate era plină de un întuneric gros și aproape pipăibil, despre care spune și Mântuitorul: "Acolo va fi întunericul cel din afară", deoarece nici o rază de lumină nu pătrunde acolo, pentru că se află în inima pământului, unde Domnul Atotîitorul a hotărât să locuiască demonii în veacuri nefârșite. De aceea și cuvântul profetului spune: "Intra-vor în cele mai de jos ale pământului". Iar portile cetății aceleia erau mari și puternice, fiind păzite de câțiva demoni înfricosători de urâți.

Înăuntrul cetății locuiau demoni fără de număr, totți având aripi. Unii dintre ei ieșeau din cetate zburând ca vrăbiile, alții intrau în cetate ca albinele în stup. Fratele stătea într-un loc, lângă drum. Era aplecat, fruntea lui sprijinindu-se pe genunchi, trupul lui fiind arcuit ca un pod, iar pieptul lui adâncit ca o boltă.

Așa fiind așezat, fratele spunea din inimă cu durere și cu multă silință "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieste-mă". Și spunând astfel rugăciunea, la fiecare rugăciune ieșea din gura lui ca o flacăra aprinsă care se îndrepta către un demon și-i ardea aripile, picioarele, mâinile și părul, încât demonul respectiv rămânea nemiscat într-un loc ca un bustean sau ca un purice pârlit. Deoarece, atunci când este pârlit, puricele nu se mai poate mișca. Spunând încă o dată rugăciunea fratele, un alt demon era ars, dintre cei care erau ajunși de flacăra rugăciunii, pentru că demonii ieșeau și intrau cu mare viteză,

precum vântul.

Rugându-se fratele astfel mult timp, a reușit să ardă mulți demoni, care alcătuiau în fața porților iadului o grămadă mare. Demonii care erau în lăuntru vedeau că dispar demonii aceia, vedeau și sabia de foc a rugăciunii inimii care îi nimicea, dar de unde venea aceasta nu puteau vedea, pentru că numele lui Dumnezeu îi ametea precum ametește fumul albinele. Atunci au mers și au spus cele întâmplătoare diavolului care era mai mare peste ei, cel numit satana, care, aflând de nenorocire, s-a tulburat foarte tare, dar se temea să iasă din cetate pentru a nu păți și el la fel. Și-a scos însă capul lui necurat pentru a vedea din ce loc vine sabia de foc. Aplecându-se astfel, flacăra de foc a rugăciunii inimii l-a atins în față, arzându-l. Acesta s-a tras repede în lăuntru, închizând și porțile iadului.

Iar fratele, venindu-și în fire și cugetând la cele întâmplătoare, se bucura de nimicirea demonilor, slăvind și mulțumind Domnului nostru Iisus Hristos, Care a dat atâta har și putere celor care îl iubesc din tot sufletul și îl cheamă din adâncul inimii. Acestuia se cuvine slava și puterea în vecii vecilor. Amin.

Cuvântul al doilea

Despre trebuința de a găsi un adevărat lucrător al rugăciunii minții, de la care să învățăm felurile și semnele acestei rugăciuni, și despre aceea că cel care are neîncetat rugăciunea în lăuntru și o lucrează din adâncul inimii, cu multă evlavie și atenție, înțelege uneori din anumite semne duhovnicești că sufletul lui se împărtășește în chip nevăzut cu Iisus Cel chemat cu stăruință. Încă și despre rodul acestei rugăciuni.

Binecuvintează, părinte!

Pentru ca să se elibereze omul de patimi și să le dezrădăcineze din inima lui este nevoie să dobândească în inimă rugăciunea minții. Deoarece, dacă nu va locui, rugăciunea minții în acel loc de unde izvorăsc patimile, acestea nu pot fi îndepărtate.

Iar dacă nu sunt îndepărtate de la om patimile, nu pleacă de la acesta nici demonii. Deoarece demonii au obiceiul de a se aduna acolo unde sunt patimi, precum se adună și mustele acolo unde este vreo rană urâtă și rău mirositoare. Și precum ciorile și celelalte păsări carnivore, acolo unde văd sau simt vreun miros urât de animal mort, se adună de unde ar fi și îl mănâncă, tot așa și demonii, acolo unde văd vreun om trupesc și robit de patimi, își fac cuib și nu se lasă până nu mănâncă pe dinăuntru trupul acela carnal cu plăcerile cele de rusine. De aceea spunea și prorocul: "Când se vor apropia de mine cei ce îmi fac rău, ca să mănânce trupul meu" (Psalm 26, 3). Dar pentru ca să se elibereze cineva de patimi, așa cum s-a spus mai înainte, este nevoie să dobândească rugăciunea minții în inima sa.

Și iarăși, pentru a dobândi cineva în inima sa rugăciunea minții, lucru necesar este să

roage pe Dumnezeu pentru aceasta de multe ori cu smerenie, chinuindu-si trupul său cu postul, cu metaniile si cu alte osteneli trupesti, pentru ca Dumnezeu să se milostivească văzând ostenelile sale si să-i arate un îndrumător nerătăcit, care lucrează această rugăciune a mintii si a inimii nestiut de nimeni, de la care să o învete si el cu precizie. Iar dacă nu se găsește un astfel de îndrumător în locul acela, să roage pe Dumnezeu să facă El ce stie pentru aceasta. Adică să-i arate Dumnezeu ce trebuie să facă. Dacă află un astfel de lucrător al rugăciunii si învată de la acesta, dar totusi nu poate să o înțeleagă întru-totul, atunci, spun, să-l roage pentru această rugăciune a mintii pe Dumnezeu să-l îndrume prin vreun alt semn cum să o lucreze si cum să o dobândească.

Odată, un frate, auzind pe cineva vorbind despre rugăciunea mintii, s-a rănit în inima sa, străduindu-se cum să facă să o dobândească si el. Dar pentru că nu reusea să o dobândească, nici să o înțeleagă, pentru că rugăciunea mintii este greu de înțeles si greu de lucrat, fratele acela a început să se roage lui Dumnezeu, cerându-I neîncetat să-i arate cum să lucreze si cum să spună rugăciunea fără să rătăcească. Deoarece cei care urmează gândul lor în această rugăciune, fără să aibă vreo înștiintare dumnezeiască, este cu neputință să nu aibă vreo rătăcire de la diavol, în afară de cazul în care este cineva atât de smerit încât ocolește uneltirile diavolului cu luminarea sa dumnezeiască. De aceea, spun, fratele acela îl ruga pe Dumnezeu pentru rugăciunea mintii cu multă smerenie, pentru că din clipa în care a auzit vorbindu-se despre această rugăciune, si-a dorit mult să o dobândească. Cu toate acestea, nu avea nici o înștiintare de sus: "Căci fără Mine spune Mântuitorul - nu puteti face nimic". Văzând, deci, Dumnezeu setea fratelui, i-a trimis în somn pe îngerul Său în chipul unui călugăr pe care fratele îl cunostea ca fiind desăvârșit în această rugăciune. Si îngerul i-a explicat rugăciunea mintii si a inimii în felul următor. Având numai pieptul său descoperit si spunând din tot sufletul său rugăciunea "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieste-mă", arăta fratelui cu multă claritate toate punctele rugăciunii mintii si a inimii. Când spunea îngerul rugăciunea, fratele vedea toată silinta acestuia, cum din cauza efortării sale lăuntrice îngerul transpira si scuipa sânge, cum își chinuia peste măsură inima si cum avea multă atentie la rugăciune. Si când fata lui se vedea slăvită, strălucitoare si plină de Harul lui Dumnezeu, din pricina bucuriei pe care o primește inima prin rugăciune, precum se spune: "Inima veselă îmbujorează fata omului", când iarăsi vederea fetei sale era tristă si chinuită de oftaturi adânci, după cum spune "întristat este sufletul meu", si iarăsi se vedea cum îngerul, cu puterea si lucrarea rugăciunii, îmblânzea fata sa furioasă si sălbatică. Uneori, părea că stă să cadă pe pământ din fortarea sa peste măsură la care ajungea rugăciunea inimii, din cauza slăbirii puterilor, iar alteori se vedea, ca într-o oglindă, inima lui că este gata să crape sau să sară de la locul ei din pricina muncii la care o supunea rugăciunea. Alteori, întregul său trup arăta ca un trup mort.

Si spunea îngerul fratelui: "Asa cum m-ai văzut spunând rugăciunea, asa spune-o si tu, si va afla odihna sufletul tău". Acest lucru l-a văzut fratele de două, de trei si de mai multe ori, si făcând asa s-a linistit cugetul său. Asemenea si un alt frate, rugându-se odată cu rugăciunea mintii, cu multă răbdare, a fost ridicat la ve derea cea duhovnicească. Si a văzut în fata sa doi îngeri, care tineau în mâini o carte deschisă, care se cheamă Filo calia, si arătau fratelui cu degetul partea aceea din Filo calie unde se vorbește despre rugăciunea mintii si se spune că: "Este dator monahul ca la fiecare respiratie a sa să spună o

rugăciune, rar si cât se poate de clar". Si când citea fratele acest lucru, si-a venit iarăsi în sine.

Dar felul acesta de rugăciune, cu cât este mai înalt si mai de cinste, cu atât are nevoie de mai multă pregătire a celui care îl foloseste, după cum spune Avva Isaac într-un loc din cuvântul său despre aceasta: "In sudoare a binevoit înțeleptul Stăpân să dea pâinea aceasta celor ce o caută. Si aceasta spre binele nostru, pentru ca nu cumva, împărtășindu-ne înainte de vreme din aceasta, nepregătiti, să pătim indigestie si să murim". Adică, a binevoit preaînțeleptul Dumnezeu ca darul acesta al rugăciunii mintii si al vederii duhovnicesti să-l primească acei oameni care transpiră si se luptă peste măsură din dragoste pentru această rugăciune a mintii, după cum a spus unul din părinti, cum că mult sânge a scuiat din cauza fortării în timpul rugăciunii până când a dobândit-o înlăuntrul său.

Aceasta, adică faptul că Dumnezeu a binevoit să ne luptăm pentru rugăciune, arată iconomia, pogorământul lui Dumnezeu față de noi, pentru binele nostru, pentru ca să luăm aminte si să nu ne apropiem de această rugăciune oricum. Deoarece, dacă se întâmplă să ne apropiem de această rugăciune la întâmplare si gustăm din ea fără pregătirea trebuincioasă, se poate întâmpla să murim de moarte sufletească sau chiar de moarte trupească, după cum au pătit multi si vedem că mai pătesc si astăzi, deoarece se întâmplă să nu putem digera această hrană si să murim, pentru că hrana cea tare este pentru cei desăvârșiti, după cum spune dumnezeiescul Apostol, si nu pentru pruncii care încă se mai hrănesc cu lapte. Acest lucru ni se întâmplă deoarece cel care lucrează această rugăciune a mintii cu pregătirea de cuviință, acela, spun, se împărtășeste în chip nevăzut cu însusi Iisus Hristos ori de câte ori o spune din adâncul sinelui său cu evlavie peste măsură si cu nemăsurată atenție. Si aceasta o cunoaste din linistea si pacea lăuntrică care vine în ceasul acela. Spunând acesta "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieste-mă" din adâncul inimii de multe ori si cu credință fierbinte, cu nemăsurată smerenie, cu cea mai mare evlavie, cu inimă curată, cu nădejde vie si multe asemenea acestora, deodată începe să izvorască pacea dumnezeiască în inima sa din numele Domnului nostru Iisus Hristos, ca dintr-un izvor preadulce. si cu cât este coplesit de dumnezeiescul nume al lui Hristos si cu cât bea si se răcorește sufletul lui din această băutură dumnezeiască a lui Hristos, cu atât dorește si mai mult cel ce se roagă si este cuprins de pacea dumnezeiască să cerceteze din inimă si mai mult si cu mai multă căldură numele lui Hristos. Deoarece, când acesta ajunge la această măsură a rugăciunii mintii, atunci nu numai trupul își află pace de patimi, ci si inima sa, în fata gândurilor rusinoase, si duce o viață linistită ca si când ar fi fără de trup, asemenea celui care se împărtășeste cu vrednicie de preacuratele Taine si care petrece ziua aceea în pace si liniste, cugetând si avându-L în fata ochilor mintii numai pe Hristos, si nu vrea să mai stie de lume si de lucrurile lumii, deoarece este stapănit de dragostea Mielului neprihănit din care a gustat sufletul său, iar Mielul este Hristos.

Cei care însă îndrăznesc si lucrează acest fel de rugăciune a mintii fără să aibă nici o pregătire si fără să ceară sfatul despre aceasta vreunui părinte care lucrează rugăciunea, acestia se aseamănă cu cei care îndrăznesc să se împărtășească nespovediti si fără vrednicie cu preacu ratele Taine ale Domnului. De aceea si Domnul nostru Iisus Hristos,

Cel căutat de acesta, neplăcându-I și făcându-I-Se silă de starea lor de nepregătire, de mândria și de aroganța lor, li se face ca o hrană nedigerabilă și mor. Deoarece, precum Sfânta împărtășanie pe cei ce se împărtășesc cu vrednicie îi sfinteste, îi luminează și îi răcorește, iar pe cei ce se împărtășesc cu nevrednicie îi arde, îi întunecă și îi dă mortii, tot așa și rugăciunea minții, celor care postesc, se înfrânează și se smeresc le dă pace trupește și sufletește și îi întărește în lucrarea Domnului, iar celor lacomi, neînfrânati și mândri le încetosează mintea, le întunecă sufletul, le orbeste inima și îi predă minții neîncercate. și dacă devin, astfel, fără măsură la cuget, adică limitați la mintea lor, orbi la inimă și întunecați la suflet, li se pare răul bine și amarul dulce. Unii ca aceștia nu mai primesc să asculte sau să primească sfat de la cineva. Deoarece satana, care a sălășluit întru ei din pricina înălțării de sine, îi învătă cele ale sale și îi înștiințează în mintea lor rătăcită că numai ei au găsit adevărul și calea ea adevărată care duce la mântuire, iar ceilalți le par rătăciți. și pe bună dreptate li se întâmplă aceasta, din cauza mândriei lor, pentru că aceasta, în loc să culeagă rod copt și strugure dulce din rugăciunea lor, culeg rod necopt prin necunoașterea lor și aguridă pentru înalta părere de sine. Cei care lucrează însă rugăciunea aceasta a minții cu ascultare și asceză, cu smerenie, cu post și cu sfatul sfinților părinți duhovnicești purtători de Dumnezeu, aceștia culeg din rugăciunea minții roade de mântuire, roade coapte, bune, duhovnicești, dulci și bi neplăcute.

Acest rod care se naște din rugăciunea minții se cunoaște bine din cuvântul care urmează.

Omul este alcătuit din trup și suflet. Trupul este văzut și material, precum spune Scriptura: "Și a făcut Dumnezeu pe om, luând țărână din pământ", iar sufletul este nematerial și nevăzut, după cum spune în continuare Scriptura: "Și a suflat Dumnezeu în fața lui suflare de viață, și s-a făcut omul suflet viu". De aceea trupul, întrucât este din pământ, iubeste cele pământesti, iar sufletul, întrucât este de la Dumnezeu Cel ceresc, iubeste cele ceresti și nemateriale. Dar, pentru că sufletul locuiește în lăuntrul trupului material și văzut, este împiedicat de lucrarea poftelor trupesti și nu poate cerceta cele ceresti așa cum dorește și așa cum merită. Mai mult chiar, aceasta se întâmplă sufletului din momentul în care omul face ceva rău în fața lui Dumnezeu, îndepărtând și exilând sufletul de la dragostea lui Dumnezeu și a celor ceresti și de la nădejdea bucuriei dumnezeiești ce va să vină.

Iar dacă pleacă de la acesta iubirea lui Dumnezeu, a celor ceresti și nădejdea Raiului, atunci va împărăți în el dorința lumii, plăcerea trupestă și rătăcirea diavolului, aceasta însemnând că de atunci înainte el va petrece în desfrânare și în nepurtare de grijă față de cele duhovnicești, având adormită conștiința sa, iar vederea sufletului fiind întunecată și orbită.

Fiind în această situație, adică depărtat cu duhul de cele ceresti, pentru a putea după aceea să se depărteze de relele de care este biruit și pentru a putea sufletul să-și amintească cele ceresti cu care are asemănare, și pentru a se ridica cugetul omului de la cele sensibile la cele tainice, de la cele văzute la cele nevăzute, de la cele materiale la cele nemateriale, de la cele stricăcioase la cele nestricăcioase, de la cele pământesti la cele ceresti, pentru a se întâmpla, spun, aceasta, este nevoie ca inima să fie zdrobită cu rugăciunea "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă". Și, într-un

anume fel, să se frământă și să se unească inima cu numele Domnului, precum se uneste făina cu apa și devine pâine, prin lucrarea focului (adică prin lucrarea Harului). Deoarece, atunci când spune cineva "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă", din adâncul inimii, atunci inima lui se umple de înțelesuri cerești și de gânduri duhovnicești. și când se umple inima de astfel de înțelesuri duhovnicești (venite de la Duhul Sfânt), atunci din inimă se transmite acea lucrare dumnezeiască în toate mădularele și simțirile sale. De aceea, fiind omul atunci într-un tot unit cu harul rugăciunii, orice vedere sensibilă ar avea cu simțurile sale materiale, de la această vedere sensibilă mintea lui se urcă de îndată la vederea cea nematerială și tainică, fără ca să simtă plăcerea trupească și fără să fie biruită inima lui de frumusețea și plăcerea vederii sensibile. De exemplu, cel ce lucrează rugăciunea minții, oricând ar vedea vreun om frumos sau altă faptură frumoasă a lui Dumnezeu, din aceasta dă motiv sufletului său să-și imagineze și să cugete la frumusețea fapturilor cerești și nemateriale ale lui Dumnezeu.

Deoarece un astfel de om îți spune, sau mai bine și mai corect este să spun că sufletul spune omului același astfel:

"Omule, dacă aceste fapte materiale, care astăzi sunt și mâine nu mai sunt, le-a făcut Dumnezeu atât de frumoase și minunate și fac atât de multă bucurie celor care le văd, oare cu cât mai frumoase și mai minunate trebuie să fie bunătățile cerești și vesnice ale Raiului, "cele pe care ochiul nu le-a văzut, și urechea nu le-a auzit, și la inima omului nu au ajuns", pe care Dumnezeu le-a pregătit pentru robii Săi de la facerea lumii?" Iar de aici îl urcă la o și mai înaltă vedere, deoarece îi aduce aminte de Dumnezeu însuși, spunându-i astfel: "Dacă acelea care sunt fapte ale lui Dumnezeu sunt atât de minunate și negrăite, oare Dumnezeu însuși, făcătorul și ziditorul acestora, cât trebuie să fie de strălucitor, de minunat?" La fel se întâmplă când lucrătorul rugăciunii minții dorește să vadă cu ochii trupești stelele cerului și luna, fulgerul și soarele strălucind atunci se ridică de îndată cu mintea la frumusețea Raiului și la negrăita strălucire a lui Dumnezeu, făcătorul și ziditorul tuturor acestora. Deoarece, iarăși spune sufletul tainic omului: "Oare, omule smerit și cel din urmă, dacă cele văzute au o atât de mare frumusețe și strălucire, dar Dumnezeu, făcătorul soarelui, ziditorul cerului, creatorul stelelor, cu cât strălucește mai mult decât soarele?"

Despre această strălucire dumnezeiască unul din părinți a spus următoarele:

Vedenie

Un oarecare călugăr L-a rugat odată pe Dumnezeu să-i arate slava și strălucirea sfinților, și s-a învrednicit de ceea ce râvnea, în felul acesta. A venit un înger dumnezeiesc și i-a spus: "Cel care cere primește, cel care caută află și ce lui ce bate îi se deschide", și de îndată a deschis ochiul cel drept duhovnicesc al sufletului fratelui și a văzut slava aceea dumnezeiască și bucuria de negrăit a tuturor sfinților, de care se bucură aceștia în cer. Spunea fratele acela că a văzut pe toți sfinții în slava și fericirea aceea dumnezeiască, în care fiecare sfânt strălucea la fel ca soarele, și strălucind fiecare ca soarele, ieșeau din ei atâtea raze, câte are și soarele, și toți sfinții cântau cu glas preadulce: "Aliluia".

Asadar, dacă aici soarele luminează lumea întreagă, fi ind numai un singur corp luminos, oare în cer, unde sunt mii si miriade de sfinti, străludnd fiecare precum soarele, cum trebuie oare să fie acea străludre, acele raze, acea revărsare de lumină, slava, : aceea?, Si iarăsi spunea călugărul acela că toti sfintii, care străluceau atât, pri meu strălucirea lor din strălucirea si lumina lui Dum nezeu, si că o rază a lui Dumnezeu era asemenea soarelui întreg. Acum, gândește tu singur, cititorule, atât cât poate gândi si cât poate ajunge mintea ta, cât de mare si ce fel de lumină este lumina dumnezeirii si slava aceea de negrăit si de necuprins a Dumnezeului Celui nevăzut, a Ziditorului si Făcătorului nostru?

La fel atunci când cel care lucrează rugăciunea mintii va mirosi un trandafir sau altă floare frumos mirositoare, sau când va privi o floare dintre florile câmpului, mintea lui se va duce ca fulgerul la parfumul acela de negrăit pe care îl raspândesc florile Raiului, de care amintindu-si își va uda fata sa cu lacrimi de bucurie sfântă. Si cu cât va ofta mai din adâncul inimii sale, cu atât se va înălta mai mult, depărtându-se de cele pământesti. Oftează din adâncul sufletului său deoarece nu numai că dorește să se împărtășească de bunătățile ceresti ale Paradisului, ci si pentru că își aminteste cât de cumplit este iadul celor care sunt lipsiti de toate acestea, întrucât, în mod inevitabil, omul se află ori cu Dumnezeu în Rai, ori cu diavolul în cele de dedesubt ale pământului.

Mai spunea acel călugăr că, după ce a văzut slava aceea minunată a sfintilor, a văzut si înfricosătorul chin al celor din iad. Spunea că, după ce a încetat vederea aceea cerească a slavei dumnezeiesti, închizându-se ochiul cel drept al sufletului, s-a deschis de îndată ochiul cel stâng al sufletului, cu care a văzut iadul ca o mare întinsă, care era atât de adâncă, ca de la pământ la cer. Mai era marea aceea a iadului întunecoasă si încinsă, iar în ea erau amestecati cei ce se aflau în ea precum sunt amestecate semintele puse la fiert în cazan. Fierbea iadul acela precum fierb apele termale; pe unii îi scotea apa la suprafață, pe altii îi afunda, unuia i se vedea numai mâna, altuia numai capul, iar altuia piciorul. Unul striga "vai mie, vai mie" cu glas sfâșietor, altul blestema pe cel care a fost cauza trimiterii lui în iad.

Atât de mult se urau si se dușmăneau unii pe altii, încât, dacă ar fi fost posibil să ajungă unii la altii, s-ar fi sfâșiat cu dintii, precum câinii. Deoarece acolo desfrânatul se mânîa si blestema împotriva desfrânatei, pentru că din cauza ei ajunsese în iad. Părintii se îndreptau cu ură împotriva copiilor, deoarece, dorind să le facă acestora bogății pentru o viață usoară, au ajuns ei în iad. Iar copiii se mânîiau împotriva părintilor, deoarece i-au lăsat la voia lor si nu i-au condus la frica de Dumnezeu. Pe scurt, a spus, acolo era o mare nerânduială si un miros insuportabil.

Toate acestea si multe asemenea văzând, luptătorul cel bun oftează din adâncul inimii, si cu cât oftează mai din adânc, cu atât este ridicat mai mult de la cele pământesti la cele ceresti. De aceea, nu numai că nu se prinde de pietrele în care este diavolul, ci devine si mai fierbinte doritor al celor duhovnicesti si ceresti, ajungând la despățimire, pentru că atunci, într-adevăr, niciun fel de patimă diavolească nu mai este în el. Dar cel care nu lucrează lucrarea duhovnicească a rugăciunii mintii cu inima zdrobită nu poate ajunge la această stare. De îndată ce vede o fată frumoasă sau un alt lucru scump si frumos de pe

pământ, inima lui este cuprinsă de plăcere si este robit si se prinde de lucrul acela gândul lui precum se prinde peștele de undiță, si aleargă la acea plăcere precum aleargă câinele la măcelărie, zbătându-se cum să mănânce pe săturate, precum se spune: "si dorea să-si umple pânțelele său cu roscovele din care mâncau porcii". A căror parte să nu o avem, cu harul si iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos. A Lui fie slava si puterea în vecii vecilor.

Amin.

Cuvântul al treilea

Cum poate cineva să ajungă la calea (metoda) cea mai desăvârșită a rugăciunii mintii si cum poate să alunge din cugetul lui demonii temerii, care îl înfricoșează foarte tare în timpul nopții, când vrea să se roage sau când dorește să meargă singur în vreo pesteră sau în vreun loc pustiu pentru a se ruga în liniste.

Binecuvintează, părinte!

Adevăratul lucrător al rugăciunii mintii, dacă dorești să ajungi la măsura cea adevărată si înaltă a rugăciunii acesteia, ascultă cu atenție ceea ce vreau să-ti spun în continuare. Uneori, în timpul nopții, mergi singur în locuri neumbrate, în locuri sălbatice, înfricoșătoare, în astfel de locuri în care ai crede că este cuibul si locuința demonilor. Dar înainte de a merge în astfel de locuri să te pregătești pentru un astfel de drum si pentru un astfel de plan al tău.

Constiinta ta să fie linistită si împăcată, să nu te chi nuiască pentru vreun păcat ascuns al tău. Să fii spovedit. Să te fi împărtășit cu Trupul si Sângele Stăpânului si să te fi înarmat cu armele Duhului Sfânt. Astfel fiind pregătit, atunci când pornesti la drum, mergând singur în noaptea întunecată, cât mai des însemnează-te cu semnul cinstitei si atotputernicei cruci, având în mintea ta că mergi (acesta este de fapt adevărul) la un război mare, un astfel de război în urma căruia nu vei mai apuca. Să vezi lumina soarelui, gândind că în noaptea aceea urmează să mori o dată pentru totdeauna, luptând cu demonii cei sălbatici si nemiloși ai fricii, pe care fie îi vei birui cu puterea nebiruită a numelui Domnului si îi vei alunga din locuința lor, si în felul acesta te vei întoarce biruitor, fie, mai degrabă, vei cădea pe câmpul de luptă al acestui război nevăzut, decât să te întorci învins.

Asadar, frate, după ce te pregătești așa cum am spus, mergi la acest război nevăzut cu gândul de mai sus. Căci demonii, înțelegând că vrei să mergi împotriva lor, pentru a-i lupta cu numele Domnului, se vor grăbi să ti-o ia înainte în chip nevăzut, cu viclenia lor cunoscută. Mai întâi, vor să te înfricoșeze, să trezească în tine o astfel de frică încât să începi să transpiri cu o transpirație rece din cauza fricii exagerate si să tremuri de o astfel de groază, pe care ti-o vor insufla în toate mădulele tale, încât să te pună pe fugă înapoi. Dacă tu vei lupta însă în așa fel încât nu te lasi biruit de războiul lor, atunci viclenii

demoni vor schimba sălbăticia și felul lor înfricosător în laudă și într-un fel de îndemn, doar-doar vor reuși în acest fel să te întoarcă înapoi. Ți vor trimite astfel de gânduri în cugetul tău, ca și când te-ar sfătui, amăgitorii, spunându-ti: "O, omule al lui Dumnezeu, te vedem că ai mare simplitate și de aceea nu cunoști ceea ce este mai bine pentru tine, că nu este bine să vii într-un astfel de loc în miezul nopții. Nu-ți este milă de viața ta și nu te temi ca nu cumva, din cauza nepregătirii tale, să mergi în iad dacă mori în clipa aceasta? Sau poate că nu știi cine suntem noi, de aceea pornești împotriva noastră. Ascultă-ne pe noi, o, omule, și întoarce-te înapoi cât poți de repede, înainte de a ne mânia împotriva ta și înainte de a vedea în realitate puterea noastră cea mare. Stai liniștit în chilia ta, străduiește-te acolo să plăci lui Dumnezeu, săvârșind tot felul de virtuți, pentru că, să mai știi și asta, dacă mori acum în războiul cu noi, te vor mânca fiarele pădurii, fără să te învrednicești de înmormântare și fără să ti se cânte slujba de înmormântare.

Acestea și multe asemenea lor îți vor pune în față după ce te vor înfricoșa, ca și când ei ar dori să te determine la un lucru mai bun și la o petrecere mai folositoare și mai sigură. Tu, însă, iubite rob al Domnului, să nu dai în nici un fel ascultare sfatului lor, nici bunătații lor, deoarece scris este: "Mila păcătosului să nu fie peste capul meu". De aceea, auzind toate acestea, fă-ți des semnul crucii și, spunând neîncetat în taină "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă", mergi împotriva lor, ca și când ai fi surd și mut, având gura pecetluită. Căci dacă cumva le asculti "sfatul" și te întorci pe fugă, să știi că vei fi în mare pericol. De îndată ce vei vrea să te întorci și să fugi înapoi, ti se vor arăta demonii, în cuget, ca și când te-ar fugări nenumărați tâlhari cu săbii sau ca și când ar sări asupra ta fiare sălbatice ca să te înghită de viu. Așa încât pericolul va fi dublu, punându-te în pericol și trupește și sufletește. Trupește vei fi în pericol deoarece, fugind prea tare de frică sau din lucrarea demonilor care aleargă în urma ta, sau din cauza întunericii nopții și din cauza neatentiei minții și a inimii tale tulburate, poți să cazi și să-ți rupi vreunul din mădulele tale. Sufletește vei fi în mare pericol deoarece din fuga ta vor prinde curaj demonii asupra ta, tu arătându-le astfel că nu poți să le stai împotriva; și știind că de acum înainte ai să te temi și de umbra ta, vor veni asupra ta ca nebunii. De aceea, o, soldatul al lui Hristos, iesind la un astfel de război nevăzut, fii treaz și atent, cât poți de mult, pentru ca să nu te prindă în capcanele lor amăgitorii demoni cu nici un fel de momeală.

Mergând împotriva lor, când îți vor iesi în cale astfel de atacuri, sprijină-ți întâi inima ta în amintirea lui Dumnezeu, crezând cu tot sufletul că Dumnezeu vrea să fie prezent în chip nevăzut în acest război ca să vadă lupta ta. Din această aducere aminte de Dumnezeu vei simți imediat o oarecare mângâiere și bucurie în inima ta. Deoarece zice: "Mi-am adus aminte de Dumnezeu și m-am bucurat". Apoi vino în ajutorul trupului tău înfricosat cu nemiscarea și, aplecându-te puțin spre pământ, silește-ți inima cu rugăciunea, spunând-o din adâncul inimii tale de cinci-zece ori. Și după aceea, ridică-te și iarăși îndreaptă-te liniștit direct spre locul acela dinspre care socotești că vin spre tine săgetile de foc ale demonilor, adică ispitele fricii, ca niste valuri învolburate nesfârșite.

Mergând într-acolo, împotriva lor, însemnează-te iarăși des cu semnul cinstitei și de viață făcătoare cruci și ia aminte ca nu cumva să deschizi gura și să scoti vreun strigăt de frică, precum copiii, cerând ajutor cu glas tare. Ci, tinând gura închisă și spunând în taină și neîntrerupt, cu multă atenție "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-

mă", o dată ia fiecare respirație a ta, mergi cu curaj și fără frică împotriva vrăjmașilor tăi, care, văzând că te îndrepti astfel spre ei, vor încerca să-ti tulbure din nou cugetul cu nesfârșitele ispite ale gândurilor de tot felul. Și atât de tare te vor lupta, încât vei simți aieva, pe față, războiul înfricosător. Pentru că acești de moni ai fricii se năpustesc asupra ta ca niște tauri sălbatici și ca niște bivoli înfricosători, ca și când te-ar împunge cu coarnele din toate părțile și te-ar călca în picioare.

Tu, însă, iubite frate, în clipele acelea, vino în sprijinul inimii tale cu frica lui Dumnezeu, spunându-ti: "Acum viața mea se sfârșeste, pentru că ori demonii mă vor omorî, ori că mă voi sili cu rugăciunea până voi muri.

Dacă mă vor birui demonii și mă vor omorî, Dumnezeu va avea grijă de sufletul meu. Iar dacă voi muri din silință la rugăciune, Dumnezeu cu atât mai mult va odihni suflul meu acolo unde strălucește lumina feței Lui, deoa rece va socoti această moarte a mea ca pe o moarte mar tirică.

Astfel venindu-ti singur în ajutor, iubite frate, începe să spui: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, mi luiește-mă", din adâncul sufletului tău. Spunând această rugăciune din adâncul inimii tale, vei coborî din adâncul acesta al rugăciunii inimii într-un și mai mare adânc al rugăciunii inimii. Și cu cât vezi mai aproape de tine peri colul demonilor, cu atât te silești mai mult în rugăciune. Silindu-te, silindu-ti inima în rugăciune, înaintezi din adânc în adânc în rugăciunea inimii, până când vei ajunge la cea mai înaltă și mai desăvârșită formă a rugăciunii neîncetate și, într-adevăr, adevărat este cuvântul pe care l-a spus odată un părinte, când a fost întrebat cum a de prins rugăciunea. Acela a răspuns că a învățat-o de la de moni, și un altul, iarăși, a fost întrebat despre aceasta și a spus că a învățat-o de la copiii necuviincioși, care par că spun cuvinte fără înțeles, dar care nu sunt fără înțeles.

Primul, silindu-si inima la rugăciune pentru a-i alunga pe demonii care îl atacau neîncetat, așa cum spuneam mai sus, atât de mult a înaintat în rugăciune încât a ajuns la măsura ei desăvârșită. Și, demonii au fost cei care l-au condus la aceasta, de aceea a spus că a învățat-o de la demoni. Iar celălalt, văzând copiii necuviincioși, s-a temut ca nu cumva să se murdărească inima lui de la vreo vorbă rea sau de la vreun necuviincios cuget al inimii, de aceea și-a silit inima la rugăciune atât de tare, încât a descoperit și acesta metoda desăvârșită a rugăciunii inimii. De aceea spun că amândoi au răspuns corect. Noi însă să ne întoarcem la cuvântul nostru.

Asadar, iubite frate, aflând desăvârșirea rugăciunii minții și a inimii în acest fel, silește-ti din nou inima la această rugăciune, până când se va întipări adânc în inima ta rugăciunea ca pe o placă de bronz sau de piatră și până când va fi alungată toată lucrarea demonilor fricii care te luptau atât de tare. Atunci vei vedea pe față puterea rugăciunii, deoarece nu numai că vor dispărea acele arătări sălbatiche și înfricosătoare și chipurile lor, care nu există de fapt, dar va și străluci în sufletul tău raza și lumina Domnului nostru Iisus Hristos, încât după aceea vei fi plin de bucurie, plin de mângâiere, plin de desfătare duhovnicească, lipsit de orice temere, ca și când ai fi înconjurat de prieteni dragi nenumărați și de păzitori credincioși. Într-adevăr, așa stau lucrurile. Deoarece vor veni

acolo în chip nevăzut spre mângâierea ta îngerii dumnezeiești, să te păzească și să te încununeze pentru biruința ta asupra potrivnicilor. Atunci vei dori să cânti împreună cu profetul David, care spune: "Domnul este lumina mea și Mântuitorul meu, de cine mă voi teme? Domnul este apărătorul vieții mele, de cine mă voi înfricoșa? Când se vor apropia de mine cei ce-mi fac rău, ca să mănânce trupul meu, cei ce mă necăjesc și vrăjmasii mei, aceia au slăbit și au căzut. De s-ar război împotriva mea ostire, nu se va înfricoșa inima mea, de s-ar ridica împotriva mea război, eu în El nădăjduiesc" și celelalte ale Psalmului 26; vei dori să le cânta cu nemăsurată bucurie a inimii tale.

Deoarece cei care se ridicaseră de jur împrejurul tău și voiau să te înghită sau să te omoare și cei care te chinuiau cu atacurile lor mârșave, aceia au slăbit și au căzut, neajungându-și scopul lor, și au pierit, biruți fiind de lumina rugăciunii inimii, precum piere întunericul nopții o dată cu lumina zilei și soarelui.

De aceea, din clipa în care ai biruit pe vrăjmasii tăi cu numele cel puternic al Domnului, vei iubi atât de mult locul acela de care te temei și te cutremurai mai înainte, încât de acum înainte, când vei voi să-ți aduci aminte de el sau să-l cercetezi, va tresări în lăuntrul inimei tale de bucurie și sufletul tău va dori să mergi cât mai des acolo pentru a te ruga tot așa lui Dumnezeu.

Despre aceasta a spus unul dintre părinți următoarele : Un frate oarecare se lupta mereu cu rugăciunea minții pentru a ajunge la înălțimea cea mai de sus și la desăvârșirea ei. Dar nu putea, deoarece înălțimea cea de sus a rugăciunii minții este cu neputință de aflat fără luptă mare și fără ispită înfricoșătoare. De aceea, de multe ori acest frate încerca diferite lupte și strădanii în rugăciunea minții, de cele mai multe ori în timpul nopții, când ceilalți frați dormeau. Uneori mergea singur în timpul nopții de parte de oameni, și acolo ,plecându-și capul spre piept, se ruga tainic din adâncul inimii, singur cu Dumnezeu.

Făcând acest lucru de multe ori și mergând noaptea în adâncul pustiei, s-au mâniat odată demonii împotriva lui și au vrut să-l sperie, ca să nu se mai roage în acel fel deoarece nu le plăcea deloc ceea ce făcea fratele și l-au speriat dintr-o dată, atât de tare încât fratele era să-și dea suflerul din cauza fricii și a spaimii. Și cu cât treceau clipele, cu atât frica creștea și punea stăpânire pe el, pentru că demonii fricii îi apăreau fratelui în imaginație ca și când se năpusteau asupra lui multime mare, cu arme numeroase, ca să-l curete de pe fața pământului. Aflându-se în această mare încercare și neavând nici un fel de ajutor omenesc la îndemână, și-a adunat mai cu tărie mintea în inima sa, lucrând rugăciunea. Plecându-și capul său pe piept, a început să spună: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă" atât de tare, atât de silit, atât de adânc, atât de atent, încât niciodată în toată viața sa nu reușise să-și silească astfel inima cu rugăciunea. Deoarece atunci când facerile sălbatice și înfricoșătoare ale demonilor fricii îl copleșeau cu frica în cugetul său, cu spaima în trup, cu înfricosarea în minte și cu un zgomot asurzitor în închipuire, atunci și fratele își silea peste fire inima sa cu rugăciunea, cu o trezvie și cu o concentrare la care nu mai ajunsese până atunci. Și într-adevăr, era de admirat acest frate în războiul său nevăzut și în lupta sa pe față, deoarece își silea inima la rugăciune până la moarte. Atunci, deodată, puterea lui s-a pierdut în întregime și a venit în el o putere de sus, umbrit fiind de Harul lui Dumnezeu, care a alungat pe demonii și

numeroasele închipuiri ale lor si apoi, la sfârșit, i s-a arătat în chip minunat mângându-l si bucurându-l nespus. Deoarece, mai întâi, cu silirea inimii la rugăciune, fratele a aflat desăvârșirea si capătul de sus al rugăciunii, iar în al doilea rând, atâta bucurie a primit, atâta mângâiere si atâta curaj si nădejde, ca si când ar fi fost înconjurat de cete de îngeri dumnezeiesti. Si cu adevărat asa este, pentru că spune: "Ingerul Domnului îl va înconjura pe cel ce se teme de el...."

Iar Dumnezeului nostru slava, puterea, lauda si închinăciunea, în vecii vecilor. Amin.

Cuvântul al patrulea

Cel care doreste să se învrednicească de darul rugăciunii inimii trebuie să o ceară de la Dumnezeu cu cea mai fierbinte inimă, având o vietuire înaltă, curată, neprihănită si nevoitoare, stăruind în cererea sa la Dumnezeu dacă nu se va învrednici de dar prea repede, până când se va bucura de ea de sus, de la părintele luminilor. Deoarece, de multe ori Dumnezeu nu ne dă de îndată ceea ce cerem pentru a se arăta stăruinta noastră până la sfârșit, devenind astfel mai fierbinte în rugăciune ca la început.

Binecuvintează, părinte!

A spus Domnul: "Strâmtă este poarta si îngustă este calea care duce la împărăția cerurilor". Această cără ruie strâmtă si nevoitoare nu este alta decât viata obositoare si nevoitoare în Dumnezeu, spre care se îndreaptă oricine doreste în această lume împărăția cerească. Deoarece această viață nevoitoare si ascetică în Dumnezeu naste în om omorârea patimilor, iar omorârea patimilor naste înstrăinarea mintii de lume si de vrăjmășia diavolului. Dacă reuseste careva să-si omoare patimile printr-o vietuire nevoitoare, în sufletul său va străluci o rază dumnezeiască, care înstrăinează mintea sa de lumea aceasta si îl mână spre împotrivirea si lupta cu diavolul. Iar înstrăinarea de lume si împotrivirea si ura față de diavol nasc nădejdea si încrederea în Dumnezeu. Din clipa aceea, omul va cere ajutorul lui Dumnezeu pentru a-l birui pe diavol. Si cere ajutorul lui Dumnezeu neîncetat, deoarece diavolul nu încetează a purta război împotriva omului până în ceasul mortii acestuia. De aceea si omul cere lui Dumnezeu să i se dea ajutorul si puterea pentru a se putea împotrivi totdeauna la toate atacurile diavolului si să se păzească astfel nevătămat de săgetile ascunse si înfricosătoare. Iar Dumnezeu îi dă mereu ajutorul la cererea sa, deoarece spune: "Cereti si vi se va da". Si ajutorul permanent pe care omul îl cere de la Dumnezeu pentru a birui mereu pe neadormitul diavol, nu este altul decât cercetarea neadormită si neîncetată a rugăciunii mintii si a inimii, care dacă se va da omului de către Tatăl Atotțiitorul, va prinde rădăcini în inima curată asa cum prinde rădăcina sământa care cade în pământ bun si gras. Iar sământa rugăciunii îndulcește mintea, încălzește inima, dă mângâiere sufletului cu Harul ei dumnezeiesc. Asa încât, de acum, sufletul începe să dea roade din rugăciunea mintii mai întâi treizeci, apoi saizeci si la sfârșit o sută.

Acest lucru se întâmplă astfel deoarece rugăciunea mintii nu se dă omului cu măsura

desăvârșirii de la început, după cum nici Apostolilor nu li s-a dat de la început Harul Duhului Sfânt, ci mai întâi li s-a dat mai puțin, atunci când le-a spus Hristos înainte de patima Sa: "Iată vă dau vouă putere împotriva duhurilor necurate, pentru ca să puteți scoate și vindeca orice boală și orice neputință". Apoi li s-a dat mai mult Har după înviere, când a suflat asupra lor și a zis: "Luati Duh Sfânt, cărora veți ierta păcatele, li se vor ierta lor, cărora le veți tine, tinute vor fi". Și abia a treia oară au primit Harul Sfântului Duh cu măsura deplinătății, când Duhul Sfânt însuși S-a coborât din cer în persoană peste capetele Apostolilor, în chip de limbi de foc, în ziua Cincizecimii.

În același fel daruiește și acum Dumnezeu harul rugăciunii minții omului. Mai întâi, cu puțină rugăciune, omul se pregătește și se antrenează pentru mai multă rugăciune. La fel, iarăși, cu mai multă rugăciune și mai puternică, se pregătește pentru darul desăvârșit al rugăciunii minții. Deoarece atunci când omul va ajunge la măsura desăvârșirii Evangheliei lui Iisus Hristos și va fi în măsură să întoarcă lui Dumnezeu roade vrednice, pe măsura darului dumnezeiesc, după cum spune: "Rodul său îl va da în vremea aceea", atunci, spun, Dumnezeu îi dă măsura deplină și darul desăvârșit al rugăciunii minții.

Dar acest dar desăvârșit care coboară de la părintele luminilor, pe cât este de înalt și de pretios, pe atât are nevoie de vietuire înaltă și cinstită, pentru că cel asemenea pe cel asemănător iubeste. Dar pentru a ne încredința de adevărul celor spuse, să aducem exemplul unui sfânt. Sfântul Maxim Kavsoalivitul avea multă sete de a deține rugăciunea minții și o ruga mereu pe Maica Domnului să-i dăruiască acest dar al rugăciunii. Și i-a dat Dumnezeu după inima lui și i-a împlinit dorința după cum cerea el, așa cum este scris: "Îți va da tie Dumnezeu după inima ta, și toată voia ta o va împlini". Și iată cum s-a întâmplat. I s-a arătat lui Maica Domnului și i-a spus: "Maxime, urcă în vârful Athosului pentru a primi darul rugăciunii minții".

Și a urcat sfântul și a primit ceea ce dorea cu atâta ardoare. A urcat. Dar cum a urcat? A urcat însetat, a urcat înfometat, a urcat nedormit, nevoindu-și trupul, a urcat desculț, cu credința fierbinte, cu smerenie multă și cu netărmurită evlavie. A urcat având inima curată și mințile curățite. A urcat cu nădejde vie și cu căldură în inimă. A urcat în vârf și a udat pământul cu lacrimi fierbinti și multe. A urcat, dar nu a primit de îndată darul mult dorit. A coborât în biserică Maicii Domnului întristat, dar nu deznădăjduit, și iarăși a urcat cu mai multă credință, cu mai multă evlavie, cu mai multă smerenie, cu mai multă rugăciune, cu mai multă căldură, cu mai multă foame și cu îndoită sete a sufletului și a trupului, cu mai multe lacrimi și cu hotărârea că de nu se va învrednici de darul mult râvnit, să nu mai plece din vârful Athosului, nici să mănânce, nici să bea apă și nici să dea somn ochilor săi, nici amorteală pleoapelor sale, după cum scrie: "Cuvioase părinte, nu ai dat somn ochilor tăi, nici amorteală pleoapeilor tale, până când n-ai eliberat de patimi sufletul și trupul tău; venind dar Hristos împreună cu Tatăl, și-a făcut în tine sălas".

Acestea erau nevointele cele văzute ale cuviosului. Luptele cele nevăzute, pe care le dădea cu nevăzutei demoni, cine să le povestească? Deoarece demonii, cum au luat seama că sfântul râvneste să primească darul rugăciunii minții, au ridicat aproape toate cetele diavolilor pentru a-l tulbura și a-l înfricoșa pe sfânt, pentru ca, de frică, cuviosul să fugă fără a primi rodul stăruintelor sale. Demonii păreau că se năpustesc asupra lui în număr

nesfârșit, cu strigăte și zgomote asurzitoare.

Și alte nenumărate semne înfricoșătoare trimiteau demonii în mintea cuviosului, pentru a-l face să fugă de frică, dar acesta a rămas neclintit, precum un stâlp nemiscat, până ce a primit în acest fel ceea ce râvnea.

În vârful Atosului a coborât Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu, tinând în bratele sale pe Iisus Pruncul, înconjurată de nenumărați îngeri, iar vârful Atosului îi părea sfântului mai cuprinzător decât cerul. Și pe bună dreptate părea astfel, deoarece coborâse acolo Acoperitoarea cerurilor, împreună cu Fiul său și Dumnezeu Cel neîncăput de ceruri. Iar sfântul, văzând cu ochii săi pe Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu, a căzut la pământ și i s-a închinat de trei ori, spunând de fiecare dată:

"Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te ceea ce ești plină de har, Marie, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelei tale, pentru că ai născut pe Mântuitorul sufletelor noastre".

Și atunci, Maica Domnului a dat cuviosului cu preacuratele sale mâini artos sfânt, pe care luându-l cu evlavie cuviosul l-a mâncat înmuiat în vin. Atunci Preasfânta Născătoare de Dumnezeu s-a făcut deodată nevăzută de la fața sfântului, iar acesta, în timp ce mânca pâinea sfântă, a simțit în inimă să fierbă și să clocotească rugăciunii. Și din ceasul acela, și când era treaz, și când dormea, rugăciunea clocotea în inima lui, îndulcindu-i sufletul, încălzindu-i inima și luminându-i ochii minții. Încât, ajungând a fi lu mințat astfel, vedea cu ochii lui în întunericul nopții atât de bine, ca și când ar fi strălucit soarele în plină zi. Și de multe ori se ridica și era purtat prin aer cu trupul, ca un vultur.

Acestea toate însă s-au întâmplat cu Sfântul Maxim Kavsoalivitul; noi să ne întoarcem la cele despre care vorbeam.

Iar cuvântul ne arată că darul rugăciunii neîncetate se da celui care urcă în vârful Athosului, adică primește de la Dumnezeu cu măsura deplinătății darul rugăciunii inimii acela care petrece o viață înaltă, neprihănită și curată. Aceasta este o viață chinuitoare pentru trup, dar odihnitoare și mângâietoare pentru suflet, o viață care înalță mintea la cer, precum este înălțat vârful Athosului între nori.

Această viață înaltă și cerească este dorită nu numai de îngerii neprihăniți și de Protectoarea neprihănirii Stăpâna tuturor, Maica Domnului Iisus, ci și de cerșorul și neajunsul cu mintea Tatăl al Domnului nostru Iisus Hristos. De aceea ședea în inima celui ce are o astfel de viață pomul rugăciunii minții, care, udat de râuri nefarsite de lacrimi, crește și se mărește ca cedrii Libanului și îi răcorește cu mireasma negrită a cuvintelor dumnezeiești pe cei care sunt atinși de focul păcatului. Și îi hrănește cu dulcele și înmiresmatul său fruct pe cei care flămânezec îndeletnicindu-se cu lucrarea dumnezeiască. "Durerile roadelor tale vei mânca, fericit vei fi și îți va fi tie bine", adică, prin suferințe, prin ostenele, prin strădani și prin celelalte nevoite în care te pui la încercare pe tine însuși luptând zi și noapte cu patimile tale, până când le dezrădăcinezi din inima ta, pentru a se sădi de sus în aceeași inimă pomul rugăciunii duhovnicești, al

cugetării duhovnicesti, al vederii mintii duhovnicesti. Prin toate acestea, spun, ti se pregătește în suflet rod ceresc, rod nesticăcios, rod duhovnicesc, mai dulce decât mierea. Cine gustă din acest rod este fericit cu adevărat și norocos, deoarece nu va mai flămânzi în veac, trăind el în Hristos și în el trăind Hristos. Căruia se cuvine slava și stăpânirea în veci. Amin.

Cuvântul al cincilea

Despre silirea extremă și prelungită a rugăciunii inimii, din care se naste înlăuntrul omului durerea, iar din acea durere se nasc lacrimile permanente și rugăciunea Sfântului Duh în suflet. Încă și despre cum scuipă cineva sânge până când va alunga din inima sa pe satana și toate legiunile sale.

Binecuvintează, părinte!

Monahule, care te îngrijești de grija cea nepretuită și cerească a mântuirii prin mijlocirea dumne zeiestilor și lumatelor lacrimi! Când esti lipsit de aceste lacrimi mântuitoare și sfinte și cugetul tău este trist și acoperit ca de o ceată groasă a nesimțirii, care se revarsă asupra sufletului tău și îți tine mintea captivă și legată în întunericul și în umbra mortii, când te afli într-o asemenea stare, spun, să nu cauți altă vindecare a sufletului tău, nici vreun alt mijloc prin care să alungi din cugetul tău acea ceată groasă a nesimțirii și să eliberezi mintea ta de legăturile orbirii sufletesti, ci să cauți, cât poți de repede, să afli lacrimile de care esti lipsit. Deoarece numai lucrarea lacrimilor este în măsură să lumineze cugetul și sufletul, să trezească inima și s-o încălzească spre lucrare și să supună trupul voii sufletului.

Aceste lacrimi provin și se nasc din nenumărate și diferite virtuți. Dar mai ales și în mod deosebit se nasc foarte repede și curg ca un suvoi nesfârșit din silirea fără măsură a rugăciunii inimii. Deoarece rugăciunea inimii, atunci când se spune cu silire multă, nu întârzie a naste lacrimile în trup și a le da și sufletului, pentru a se spăla cu ele și pentru a se face mai alb decât zăpada. "Spăla-mă-vei, și mai alb decât zăpada mă voi albi", spune profetul.

Dar poate că îți răspunzi și îți spui: eu am silit de multe ori inima mea cu rugăciunea și niciodată n-am văzut lacrimi. Da! Te cred că ti-ai silit inima cu rugăciunea, dar cum ti-ai silit-o nu-mi spui? Deoarece diferă silire de silire, mestesug de mestesug, animal de animal și om de om.

Când îți silești inima cu rugăciunea și nicidecum nu-ti vin lacrimi, să stii că nu ai ajuns cu silinta ta până la durerea aceea a inimii și până la rănirea aceea, încât să te doară locul acela al inimii unde se lucrează rugăciunea cu durere de negrăit, ca și când ai fi tăiat locul acela din pieptul tău cu un cutit ascuțit. De aceea nu ai lacrimi. Deoarece câtă deosebire este între un om care se roagă din adâncul inimii sale, și un altul, care nu se roagă din adâncul inimii sale, tot atâta deosebire este între acela care se roagă cu durere în inimă și

spune rugăciunea în locul acela al durerii și acela care se roagă cu inima din toată puterea lui, dar fără durere în inimă, fără rană în inimă și fără a simți ca un cutit înfipt în pieptul lui. (Cel ce citește să înțeleagă ceea ce citește, și cel care poate să cuprindă acestea, să le cuprindă; nu toți pot cuprinde cu mintea acestea. Martor îmi este ochiul lui Dumnezeu, cel care vede cele ascunse și cel care cercetează inimile și răunchii, că nu mint.) Deoarece durerea inimii este acolo unde se atinge silirea extremă a rugăciunii, care taie pieptul celui care se nevoieste ca în bucăți cu cutitul ascuțit.

Acesta este care naste de îndată trezvia. Și uneori lacrimile se revarsă cu zgomot și udă nu numai fata omului, ci și îmbrăcămintea lui și pământul unde stă, alteleori se udă de lacrimi numai ochii, iar alteleori, așa cum se răcorește fata pământului primăvara de la răcoarea cerului în timpul nopții, la fel se răcorește și cugetul și inima pe dinlăuntru.

Dar, iarăși, dacă încetează lacrimile, iar durerea rămâne și rana nu se vindecă și inima ta nu se revarsă în lacrimi, din nou poți aduce lacrimile, atunci când vrei. Deoarece rana din care izvorăsc și se revarsă lacrimile este deschisă. Izvorul este deschis, nu a secat.

Altădată le poți înnoi iarăși cu această rugăciune dure roasă, deoarece spunând din nou rugăciunea cu silință și cu durere și cu multă atenție, cunosti și tu singur că împreună cu această rugăciune vin și lacrimile din duerea aceea din care iese și rugăciunea. Deoarece, de îndată ce silești inima cu rugăciunea, se deschid înlăuntrul tău și inima și ochii tăi.

Altădată iarăși, când este nouă durerea din inima ta, înnoieste trezvia prin contemplarea minții tale. Deoarece mintea ta, fiind deja foarte curată, luminată și înălțată, se urcă la frumusețea cerească, la lucrurile cele nestricăcioase, la cetele cele înțelegătoare, la slăvirea lui Dumnezeu, la închinarea Creatorului tău, la minunarea în fata fapturilor Sale, în fata măreției Sale și la înțelegerea faptului că dumnezeirea este de necuprins cu mintea.

Cercetând cu oarecare vioiciune toate acestea, mintea într-un tot curată și limpede se îndulcește nespus. Și îndulcindu-se, înnoieste trezvia în inima ta, iar ochii tăi varsă neîncetat lacrimi, nu mai puțin ca la început, deoarece atunci, căzând cu fata la pământ, tu, cel care lucrezi la mântuirea ta prin mijlocirea lacrimilor, nu te scoli de acolo până când nu te saturezi de plâns și până când nu te va scula îngerul nevăzut al mângâierii și al bucuriei duhovnicești.

După vărsarea lacrimilor, nesimtirea sufletului tău fuge, este alungată deznădejdea privitoare la mântuirea ta, este îndepărtată lipsa de evlavie a cuvântului, se pierde nepurtarea de grijă, dispăre puținătatea credinței inimii tale. Și cugetul tău atât de curat se vede (și este cu adevărat), precum este de curat cerul însuși după încetarea ploii.

Aceste lacrimi ti le-a dăruit Dumnezeu pentru mângâierea ta, ca arvună a împărăției cerești, pentru că și tu I-ai adus jertfă; nu jertfa arderii de tot, pe care nu o voieste de la tine, după cum spune: "Arderile de tot nu le vei voi", ci jertfirea inimii tale, jertfirea ta proprie, jertfa duhului tău: "Jertfa lui Dumnezeu, duhul umilit". Deoarece durerea cumplită pe care o simți înlăuntrul pieptului tău și sângele pe care îl scoti afară din inima

ta prin silirea rugăciunii inimii, sunt socotite în fata lui Dumnezeu ca jertfă bineprimită.

Dar de ce a apărut durerea în mijlocul pieptului tău și nu în altă parte? Și de ce, acolo, părea că rugăciunea îți face bucăți-bucăți pieptul tău, ca și când ar fi fost o sabie ascuțită? Și de ce ajungi să scuipi sânge, când negru și rece, când roșu și cald? Acestea ți s-au întâmplat, frate, deoarece în acel loc al pieptului s-a luptat și s-a războit rugăciunea cu diavolul și cu slujitorii lui pentru izbăvirea și pentru mântuirea sufletului tău. Deoarece sabia cu două tăisuri a numelui lui Hristos, aflându-l pe diavolul împreună cu toate cetele lui, odihnindu-se în acel loc, nu l-a înjunghiat numai, ci l-a și ars, pentru că numele lui Dumnezeu este nu numai sabie cu două tăisuri împotriva diavolului, împotriva păcatului spun, ci este și foc mistuitor.

Acolo împărătea satana cu șapte stăpânitori, deoarece șapte sunt păcatele de moarte. Dar din momentul în care a pătruns sabia numelui lui Hristos și a ajuns până într-acolo silirea rugăciunii inimii, de îndată s-a înfricosat acel fricos și înfricosător tiran. Spunem că s-a înfricosat diavolul ca să nu fie înjunghiat și să nu fie ars de înfricosătorul și nebiruitul nume al lui Dumnezeu, și el și ostile lui. De aceea s-a ascuns în cele mai adânci unghere ale pieptului și a tras o perdea pentru a nu fi văzut că este ascuns acolo.

Această perdea în spatele căreia se ascunde diavolul se află în cele mai adânci unghere ale pieptului nostru. Această perdea spun că este ceva văzut și ceva nevăzut, după cum și pomul cunostintei, din fructul căruia a mâncat Adam, este înțeleș ca ceva văzut și ceva nevăzut. Și după cum omul este ceva văzut și ceva nevăzut, la fel și Raiul este înțeleș ca ceva văzut și ceva nevăzut, tot așa și această perdea este ceva văzut și ceva nevăzut. Nevăzut pentru că această perdea este toată puterea lui satana. Iti stăpânește pășunile inimii fără să-ți dai seama. Este și ceva sesizabil deoarece, când îl atingi cu rugăciunea lăuntrică și cu silirea minții, simți și tu singur că rugăciunea a aflat înlăuntru tău locul unde se ascunde diavolul, cuibul lui satan, locuinta lui Belzebul, tronul lui Lucifer și cetatea demonilor. Acest loc diavolul nu vrea ca omul să-l simtă și să știe de el niciodată, pentru a nu căuta după aceea rugăciunea pentru a-l alunga de acolo, după cum spune Grigorie Sinaitul și alți părinți niptici. Dar dacă nu este simțită acea perdea sau cortină a satanei, cum este posibil să simți că rugăciunea ta a dat peste el, l-a aflat? Acest lu cru, pentru a fi spus într-un limbaj mai comun, este con siderat astfel:

Când tu, omule, cercetezi adâncurile sinelui tău cu puterea și cu înțelepciunea și cu judecata rugăciunii i nimii, atunci descoperi că și omul cel dinlăuntru sinelui tău, precum și cel din afară, este copleșit de patimi și înclină totdeauna spre a face voile diavolului, în afară de cazul în care îl împiedici cu frica lui Dumnezeu și nu-l lasi să se linistească, aducându-i aminte de iadul cel înfricosător. Deoarece cu cât te apropii de Dumnezeu, prin lucrarea poruncilor Sale cele sfinte, cu atât vezi mai bine că sinele tău este îndepărtat de Dumnezeu, și cu cât se curătește inima ta cu rugăciunea și cugetul tău este luminat de lacrimi, cu atât vezi mai bine că esti păcătos și desfrânat.

Dar de ce, înainte de a se curăți inima ta și de a se lumina cugetul tău, nu vedeai astfel sinele tău? Intâi, nu vedeai sinele tău astfel deoarece nu știai ce înseamnă îngerii și ce înseamnă Dumnezeu și Raiul. Acum însă, când inima ta le-a văzut oarecum pe acestea,

datorită curăteniei ei, și cugetul tău le-a văzut, în timpul luminării lui, te vezi pe tine însuți atât de netrebnic și desfrânat, deoarece ai văzut neprihănirea îngerilor și frumusețea și strălucirea de negrăit și de necuprins cu mințea ale Domnului.

De aceea spune, prin urmare, acel binecuvântat părinte, mai curând ceresc decât pământesc, mai curând fără de trup decât trupesc (despre Simeon Metafrastul vorbesc): "Am făcut deja și în fapte desfrânare, preadesfrânare, mândrie, semetie, blasfemie, lenevire, răs peste măsură, betie, lăcomie a pântecelui, ură, ucidere, iubire de argint, iubire de sine, ambiție, nedreptate, răpire, câștig urât, prea multă vorbire, - fărădelege, mi-am murdărit toate simțurile și toate mădulele, le-am stricat, le-am făcut de nici o trebuință, m-am făcut cu totul laborator al diavolului." Cine este cel care nu face din toate acestea mai mult sau mai puțin? Toti le facem, ca unii care purtăm trup și locuim în lume și ne lăsăm amăgiți de diavol.

De aceea spunem că acea perdea este vasul răutății diavolului, este camera lui, pentru că acolo satana își păstrează adunate toate semintele răutății. De acolo izvorăște desfrânarea, de acolo izvorăște nestăpânirea de sine, de acolo izvorăște risipa, de acolo izvorăște iubirea de argint, de acolo izvorăște lăcomia, dorința de câștig urât, hotia, nedreptatea, de acolo ies iubirea de sine, mândria, semetia, slava desartă, de acolo provin ura, dușmănia, invidia, judecata, de acolo abuzul, lauda, dorința cea rea, blasfemia. Pe scurt, de acolo izvorăște toate răutățile, ca dintr-un izvor murdar și urât mirositor. Acest lucru reiese și din ceea ce spune Mântuitorul Hristos în Evanghelia Sa: "Din inima omului ies desfrânările, uciderile, hulele, și acestea sunt care spurcă pe om", adică atunci când cineva nu se îngrijeste să-și curețe pe dinlăuntru inima sa, adică omul cel dinlăuntru, atunci devine în întregime slab și casă lui satana, de unde izvorăște și ies toate relele care murdăresc pe om, care îl duc pe acesta în iad. Ai văzut, iubite frate, că toate relele ies din inimă, unde și-a făcut cuib și casă satana? Acolo își agonisise satana toate semintele răutăților sale și toate născocirile ucigătoare ale răutății sale, deasupra cărora se odihnește el însuși, ca pe o pernă moale și pretioasă. Dar dacă ajunge rugăciunea până la această locuință a diavolului și o zgâlțâie cu putere, diavolul se tulbură și se sperie împreună cu îngerii săi răi, precum se tulbură și se mânie viespile, când le este deranjat cuibul.

Dar tu, monahule, care cu Harul lui Dumnezeu ai ajuns și ai înaintat în lucrarea rugăciunii inimii până aproape de acel punct, te rog, pentru dragostea sufletului tău, și te îndemn, pune-ți toată puterea în rugăciune pentru a sfâșia acea perdea a diavolului. Deoarece acea perdea este făcută de mâna diavolului, este catastiful păcatelor, este mărturia scrisă a lui Lucifer, în care diavolul a scris toate păcatele. În momentul în care vei ajunge să sfâșii acea perdea sensibilă și nevăzută a diavolului și a ta cu silirea rugăciunii inimii, îți stergi dintr-o dată toate păcatele care sunt scrise pe acest catastif și zădărnicesci toate strădaniile diavolului, care s-a obosit până a înscris acolo toate răutățile tale. Iar această perdea o sfâșii cu rugăciunea stăruitoare, cum am spus.

Iar rugăciunea stăruitoare, când ajunge acolo, vei cunoaște că ai ajuns la culcusul lupului, care stă acolo la pândă pentru a răpi mieluseaua Domnului, adică sufletul tău, în ceasul morții, și să înghită astfel toate lucrările și faptele tale bune. De aceea, în clipa în care inima ta simte că acolo se ascunde sarpele cel vechi pentru a-ți otrăvi sufletul, în chip

minunat si nevăzut se naste o dorintă de a strica această perdea a diavolului cu toată puterea rugăciunii inimii. De aceea, dacă ai ajuns să înțelegi lucrările diavolului, miscat de zelul dumnezeiesc, atunci hotărăști în sine ta si spui: "Ori eu voi muri în această clipă de silirea prea mare a inimii la rugăciune, ori diavolul va fi alungat din inima mea, împreună cu toată răutatea lui." În felul acesta scuturi cu multă putere si lovesti acea cortină a diavolului până când reusesti să o străpungi si să o sfășii de tot.

Si dacă rugăciunea nebiruită si puternică ajunge în cele mai adânci unghere, alungă de acolo pe diavol si pe slujitorii săi. Arde în chip nevăzut si minunat tot acel loc si toate acele seminte si cauze ale păcatului si ale patimilor, după care vine de îndată mângâierea lui Dumnezeu. De aceea spune si inmograful: "Arde cu focul nematerial păcatele mele si mă învredniceste să mă umplu de mângâierea ta".

De aceea ajung unii să scuipe sânge, pentru că s-au silit pe sine cu rugăciunea până la moarte, până au biruit si au alungat din inima lor pe diavol. Spune-mi, unde se duce lupta cea mai curajoasă? Si unde apare curajul cel mai minunat?

Desigur, toate acestea se întâmplă acolo unde este sediul vrăjmasilor, unde este tronul împotrivorilor, unde este lauda tiranilor. Deoarece stând acolo, ca pe un tron, satana se trufeste cu multimea mestesugurilor rautatii sale. Dar ajungând acolo, rugăciunea dăruită de Dumnezeu, a numelui Domnului, striveste sediul lui satana, distruge tronul lui Lucifer si umileste trufia lui.

Spune-mi acum, biruitorule ostas al cerescului si ne muritorului Impărat, când înțelegi că a ajuns rugăciunea în locurile cele dinlăuntru tău si când înțelegi că ai înaintat în rugăciune până la măsura desăvârșirii, ce usurare a războiului trupesc nu simți în sufletul tău! Atunci nu vezi deloc fiara sălbatică si neîmblânzită a desfrânării să te tulbure nici în gânduri, nici în trup, nici nu cunosti că o astfel de patimă există în fiii oamenilor. Harul lui Hristos care locuieste în tine te apără de aceasta si te păzește ca nu cumva pizmasul vrăjmas să murdărească curătenia vasului sufletului tău cu pofta lui cea murdară.

Atunci vei vedea trupul tău mort pentru patimile de necinste, înnoit si rezidit de Harul Domnului. Deoarece silinta lăuntrică a rugăciunii inimii aduce cu sine adeseori slăbiciune mare si o neputință de nedescris, din pricina căreia poti să cazi la pământ ca paralizat. Si iarăsi spunem că, atunci când ajungi la acele măsuri ale rugăciunii desăvârșite, mânia dispare complet, iar în locul mâniei împărătește înlăuntru tău dulcea pace a Hristosului tău. Atunci ura si dușmănia aproapelui tău nu-si mai află în nici un fel locul în inima ta, deoarece împărătește în ea compasiunea si iubirea de frati. Atunci simți că este mai bine să te întristezi tu decât fratele tău. Atunci nu mai stii nici ce înseamnă judecata, deoarece Dumnezeu a deschis înlăuntru tău ochii cei sufletesti ai inimii, cu care vezi numai si numai slăbiciunile sufletului tău, adică lipsurile tale firesti si cele față de Dumnezeu. Acest har te apără de a-l mai judeca pe fratele tău. Atunci paiul din ochiul tău îl vezi mai mare decât bârna din ochiul fratelui tău. La fel si tântarul tău îl vezi mai mare decât cămila fratelui tău. Iar bârna si cămila fratelui tău fie că nu le mai vede deloc ochiul cel rău al sufletului tău (pentru că ochiul răutății este orbit), fie, dacă le vede, le vede ca pe niste nimicuri.

Când ajungi la gradul acesta de desăvârșire a rugăciunii, mândria nu-si mai află locul nici măcar o clipă în inima ta, ci este topită de rugăciune îndată ce apare, precum ceata de căldura soarelui. Deoarece atunci lo cuiești în lăuntru tău blândul și smeritul Iisus, Care întipărește și crestează și pune în inima ta blândetea și smerenia Lui. Cum te-ai putea mândri atunci când, văzând și cunoscând slăbiciunea ta, ti se pare că dintotdeauna oamenii au știut lipsurile tale și nevrednida ta. Mai curând ai dori să se arunce asupra ta cu pietre, pentru ca să dispari dintre oameni, pentru a nu mai murdări și vătăma pe ceilalți oameni cu răutatea ta.

Acest dar l-au avut totți sfinții. De aceea unii se numeau și se socoteau pe ei însisi desfrânati și risipitori, fără să fie așa, alții se numeau și se socoteau pe ei însisi barbari și sălbatici, iar alții se socoteau pe ei însisi, și o spuneau tutu ror, că sunt cei mai păcătosi dintre totți păcătosi. Cum ai putea să te mândresti, atunci când nimic altceva nu doresti în această lume decât să găsești vreo spărtură de piatră sau o bucătică de pământ, și acolo, plecându-ti capul, să plângi până când se va sfârși petrecerea ta pe pământ. Atunci hula nu are nicidecum loc în lăuntru tău, nici în afara ta, deoarece demonii hulei, care îl hulesc pe Dumnezeu prin oameni, sunt alungati dm cugetul tău și dimprejurul tău. În locul acestora esti înconjurat de îngeri dumnezeiesti, care slăvesc puterea numelui lui Hristos, împreună cu care și tu slăvesti bunătatea Domnului Iisus.

Atunci grăirea în desert este în așa măsură îndepartată de la tine, încât n-ai să mai vrei să vorbești nici ceea ce este de trebuință, binecuvântând pe Hristos, împreună cu Care vorbești dulce și tainic gură către gură. Atunci fierbe rea răsului ti se pare ca o lucrare necuviincioasă și întru totul străină și nepotrivită cu sufletul tău, deoarece sufletul tău culege în taină evlavia și cuviinta numelui Domnului.

Atunci pofta de a mânca și de a bea vin atât de mult te dezgustă și o ocolești, încât nu doresti să te sature nici măcar de apa simplă, nici cu fărâma ta de pâine, ci numai atât mănânci și bei din acestea cât să trăiești și să slujești pe Hristosul tău cu curățenie și cu trezvie, mai curând ca unul fără trup decât ca unul ce are trup.

Măsura și cantitatea acestei simple hrane ti-o pune rugăciunea însăși, deoarece atunci rugăciunea nu numai că te împiedică în chip nevăzut și nesperat de la săturarea cu această simplă mâncare, alungând din cugetul tău pe demonul lăcomiei de mâncare și al nesatului, ci nici gândul tău nu primește să se sature cu altceva mai mult decât cu Harul lui Dumnezeu.

Această măsură și această rânduială a mâncării te învată rugăciunea în felul următor: când te azezi la masa ta sărăcăcioasă și de necinste ca să mănânci pâinea ta cea spre vietiure pentru a ajuta inima ta slăbănogită, spune: "Si pâinea noastră cea spre fiintă dă-ne-o nouă astăzi"! atunci, spun, mâncând cu multă evlavie, te înconjoară frica de Dumnezeu, te înconjoară iubirea lui Dumnezeu, te înconjoară Harul lui Dumnezeu, în chip nevăzut, dar simți cu adevărat și vădit lucrarea lui, deoarece mâncând pâinea ta sau mâncarea simplă pe care ai pregătit-o, se îndulcește pe dinlăuntru gura ta de Harul lui Dumnezeu, ca și când ai fi umplut-o de zahăr, după cum spunea odată și unul dintre

părinti.

Alteori, iarăși, atunci când mănânci, pâinea pe care o mesteci sau sărăcăcioasa ta mâncare, atunci când mănânci ti se pare, sau mai bine spus se fac precum mana pe care au mâncat-o evreii oarecând în pustie. Cu toate că mâncarea ta poate să fie numai niste seminte fierte, fără nici un adaos, sau ierburi fierte fără ulei, ti se pare ca si când ai mânca lapte sau fiertură de carne, sau miere, sau peste gustos. Mâncând si având acest gust minunat, se îndulcește si cugetul tău gustând în sine dulceața de nespuse de care se bucură sfinții în cer, mâncând acea pâine cerească si bând nectarul minunat al slavei Domnului. Adică, contemplând slava lui Dumnezeu cea neschimbată si de negrăit si de necuprins cu mintea si mai presus decât orice cuget, sfinții se satură în chip minunat de toate bunătățile.

De aceea spunea si profetul: "Mă voi sătura privind slava ta". În acelasi timp cu dulceața limbii tale si a mintii rale, tresaltă din tine si rugăciunea, de la sine, si prin aceasta te împiedică să ajungi la săturarea pântecelui, ca si când ti-ar spune cu glas: "Ajunge, ai mâncat!". Deoarece omul, ca ființă ratională ce este, nu trăiește numai cu pâine, ci trăiește si cu Harul lui Dumnezeu, precum spune: "Nu numai cu pâine va trăi omul, ci si cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu".

Deci si tu, din momentul în care vei simți înlăuntrul tău tresăltarea rugăciunii, te bucuri peste măsură, aducându-ti aminte de darul lui Dumnezeu si de purtarea de grijă a Dumnezeului Celui Preaînalt si, din bucuria aceasta de negrăit, versi atâtea lacrimi încât nu se udă numai fata ta, ci se udă de acestea si mâncarea ta.

La fel se întâmplă si atunci când bei apă. Iti vine aceeasi cercetare a Duhului Sfânt, deoarece, bând tu apa ta simplă, se deschide de îndată izvorul lacrimilor ochilor tăi. Din aceasta cunosti singur că îți este de ajuns cât ai băut pentru a trăi. De ce să mănânci si să bei mai mult? Ti se pare că ar fi spre pierzania sufletului tău. De aceea încetezi fără întârziere să mai mănânci si să mai bei si te scoli de la masă cu o îndoită bucurie. Una pentru că ai mâncat îndeajuns si se va întări inima tă slăbită, si alta pentru că si-a amintit Domnul de tine si ti-a bucurat inima si cugetul cu vinul neprefăcut al trezviei si al bucuriei dumnezeiesti. Dar pentru a vorbi un pic despre această bucurie duhov nicească, am iesit un pic din cuvântul meu în care vorbeam despre durerea din inimă, deoarece amândouă ac estea sunt roade ale aceleiasi rugăciuni. Aceeasi rugăciune este cea care naste si mângâierea sufletului si durerea inimii.

Asadar, să spunem că atunci când spui rugăciunea din adâncul inimii te doare înlăuntru inima, iar durerea inimii te face să oftezi greu. Căci cine oftează fără durere? Si cine este cel care suferă de durere si nu-si încruntă fata? Durerea despre care îți vorbesc este îndoită, deoarece nu numai că te doare înlăuntru în chip vădit, acolo unde se lucrează cu silintă mare rugăciunea, ci te doare în chip nevăzut sufletul tău, atunci când îți zdrobesti inima cu rugăciunea.

Durerea simțită a inimii te face să oftezi, iar durerea sufletului dă nastere la încruntarea fetei, iar încruntarea si posomorârea fetei tale tin durerea inimii, deoarece, amintindu-ti

de păcatul tău și cunoscând bine slăbiciunea firii tale, îți zdrobesti fără oprire inima cu rugăciunea și este cu neputință să nu te stăpânească înlăuntrul tău durerea aceea mântuitoare de suflet a inimii.

Această durere crește o dată cu silirea tot mai mare a rugăciunii inimii. Deoarece atunci când îți silești inima cu rugăciunea, și mai ales când o faci mult timp, atunci simți în tine o durere mare și permanentă și înțelegi cu oarecare presiune că moartea este în om. Deoarece durerea nu înseamnă altceva decât un mesaj din partea morții. Simți moartea din cauza acestei dureri, dar cum o simți? O simți nu ca venind cu întârziere și nesigurantă, ci foarte aproape și foarte sigură. Căci durerea care te stăpânește înlăuntru este foarte aproape de răsuflarea ta. La fiecare răsuflare cu care inspiri aer, simți o exagerată accentuare a durerii. Aceasta deoarece înlăuntru tău rugăciunea puternică a inimii a străpuns atât de mult cele mai ascunse unghere ale pieptului tău, încât a dat naștere unei răni netrupești foarte dureroase. Trecând pe acolo aerul inspirat și atin gând această rană din inima și din pieptul tău, simți o durere puternică. Iar uneori, când durerea crește și devine mai mare, simți în pieptul tău la o singură inspirație de două și de trei ori acea durere în pieptul tău. Atunci ce altceva să mai aștepti decât moartea? Ce altceva mai poți spera decât plecarea din această lume? Ce altceva poți să mai primești în gândul tău decât mormântul? Adevărat îți spun, când ai acea durere, moartea ta îți stă în fața ochilor. Având moartea în fața ochilor, îl ai în fața ochilor tăi în chip tainic și pe Dumnezeu, pe Făcătorul și Creatorul tău. De aceea spune profetul: "Vedeam pe Domnul meu în fața mea mereu, căci în dreapta mea este, pentru a nu mă pierde". Această așteptare a morții nu este asemenea așteptării morții celei obișnuite, deoarece așteptarea morții acesteia, care se întâmplă din pricina durerii născută de rugăciune, este amestecată cu dulceata dumnezeiască de negrăit. De aceea se spune: "Cinstită este înaintea Domnului moartea cuviosului Lui". În timp ce despre moartea păcătosului spune: "Iar moartea păcătosului este rea". Iar dulceata așteptării morții este simțită de cei drepti în felul următor:

Silindu-ți inima cu rugăciunea, îți vine durerea. Iar durerea îți aminteste de suferințele și de patimile lui Hristos. Când suferi împreună cu Hristos, atunci nădăjduiești să fii slăvit împreună cu El. Dar când simți că durerea ta te face părtaş suferințelor lui Hristos? Și când simți că vrei să mori în această durere pentru a fi slăvit împreună cu Hristos? Devine vădit acest lucru din cele ce am să spun în continuare. Înainte de a te durea inima din pricina rugăciunii și a suspinurilor, nu simți deloc Harul și nici dulceata creștinismului, nici nu ai vreo înștiințare adevărată despre mântuirea ta, ci te numești numai creștin, fără să fi gustat și fără să simți cu adevărat, într-un fel sensibil, bunătatea și dulceata lui Hristos. Acest nume al lui Hristos este atât de folositor încât pretuiește mai mult decât lumea întreagă. Și atât de dulce și mângâietor este pentru cel care a gustat bunătatea lui, că nici toată dulceata și toată mângâierea acestui veac nu le pot egala.

Cât pretuiește și cât de dulce este numele lui Hristos stii și cunosc numai aceia care au ajuns să aibă înlăuntru lor acea durere a rugăciunii, deoarece aceia au gustat în lucrare și în fapt din harul și din dulceata numelui lui Hristos.

Omul este alcătuit din trup și suflet. Trupul se hrănește și crește cu pâinea pământului, iar sufletul se hrănește și se ține cu Pâinea Vietii. Iar pâinea pământului cu care se hrănește și

se tine trupul este pâinea de fiecare zi, în timp ce Pâinea Vietii este Hristos. De aceea spune: "Pâinea vietii vesnice să mi se facă mie trupul Tău cel sfânt, milostive Doamne!"

Cel care mănâncă pâinea pământului fără durerea rugăciunii inimii si fără suspinurile amare si adânci, acela nu simte bunătatea si puterea si lucrarea numelui lui Hristos. Deoarece, mâncând pâinea pământului fără durere, inima lui se îngroasă si nu-L mai simte pe Dumnezeu. Adică acela devine întru totul nesimțitor față de mântuirea sufletului său. Insa cel care simte durerea în inima lui, în pieptul lui, de la silirea rugăciunii, de la suspine, de la ispitele cele văzute si cele nevăzute, pe care le primește si le rabdă din dragoste pentru Hristos, acela, spun, când aude numele Domnului nostru Iisus Hristos sau când îl cercetează cu durere lăuntrică, sau când cheamă cu credință vie numele lui Hristos, cu adevărat în acela lucrează lucrarea dumnezeiască a Acestuia. Deoarece numele dumnezeiesc al lui Hristos apare cugetului său dulce ca mierea. Se simte în inima lui dulce ca zahărul. La fel în gura si pe gâtul său îl simte ca fiind nespus de dulce. De aceea spune si profetul: "Cuvintele tale sunt dulci gâtlejului meu, ca mierea sunt gurii mele". Iar simturilor tale pare ca ceva plin de viață. Se desfată si se bucură urechile tale când îl aud. Se bucură ochii tăi când îl văd scris undeva. Se bucură mai curând ochii sufletului când îl văd undeva scris. Deoarece acest nume dumnezeiesc al lui Hristos, ca nume împărătesc, este scris în chip tainic si nevăzut de către dumnezeiestii si nevăzuti îngeri în diferite locuri importante pentru sustinerea si alcătuirea lumii.

Cel care are înlăuntru scris acest nume dumnezeiesc al lui Hristos, prin silirea rugăciunii inimii, când va auzi cu urechile sale acest nume, atât de multă evlavie va avea încât i se va umple sufletul de ea. Lângă această evlavie dumnezeiască îi vine si o bucurie de o dulceată nespusă în cugetul său. Pentru că îl aude ca pe numele unui prieten foarte apropiat si foarte drag. De aceea încep să curgă lacrimi din ochii lui de atâta bucurie. Inima lui vrea să iasă din piept tresăltând si bucurându-se de rugăciune. Sufletul lui se bucură în bucuria Domnului. Toate acestea, deci, ce altceva să însemne, ce altceva să arate, dacă nu apropierea pe care o are acel suflet de Hristos si cum poate lucra numele lui Hristos în cel care simte durere în inima sa de la silirea rugăciunii?

Dar pentru că cel care ajunge să fie atât de apropiat cu Hristos nu se mai teme de durerea inimii, nici nu se mai înspăimântă la gândul acesteia, pentru că a primit deja înștiintare si asigurare de locul unde va ajunge atunci când sufletul va părăsi trupul lui, din gura lui, din cugetul lui, din inima lui si din sufletul lui nu mai lipsește nici o clipă numele lui Hristos; "Hristoase al meu! Hristoase al meu!" se spune înlăuntru lui mai mult decât propriile respiratii. Oriunde priveste si orice vede, "Hristoase al meu" îi vine mai înainte în minte. Orice aude, "Hristoase al meu" se aude deja mai repede. Oriunde merge si oriunde se plimbă, "Hristoase al meu" merge înainte si îl conduce. Când doarme, "Hristoase al meu" doarme împreună cu el. Când mănâncă, "Hristoase al meu" este mâncat împreună cu mâncarea respectivă. Când lucrează lucrul mâinilor, "Hristoase al meu" îi stă înainte.

Dorind să dovedesc că "Hristoase al meu!" "Hristoase al meu!" este sădit înlăuntru lui, nu-mi ajunge timpul, deoarece după cum este cu neputință simturilor omului să simtă ceva fără ca să fie mai înainte prezent cugetul său, la fel este. cu neputință si cugetului să

fie prezent fără "Hristoase al meu! Hristoase al meu!". Dacă nu sălăsluiește în inima lui Hristos, cum poate acesta să fie plin de numele lui Hristos și atât de îndulcit? Plin de numele lui Hristos și atât de îndulcit ajunge să fie prin rugăciunea inimii, care se spune înlăuntru cu durere.

Iar durerea inimii, cu cât este mai tare, cu atât este mai dulce. "Este grea iarna, dar este dulce Paradisul, spuneau cei patruzeci de mucenici". Este grea durerea aceasta pentru trup, dar este Paradis pentru suflet, deoarece când inima simte durere din pricina rugăciunii, atunci se bucură sufletul și-si găsește liniștea. Când va înceta durerea, se va odihni sufletul, dar se va întrista sufletul, pentru că a încetat cina cea tainică a hranei celei negrăite și a bucuriei cerești. Când iarăși vine durerea, nu se mai odihnește trupul, dar prin silirea rugăciunii începe să fie atinsă înlăuntru inima, care tresare de îndată și sufletul se bucură, înainte chiar de a veni, de nădejdea apropiatei hrane duhovnicești. Și atunci când vine, sufletul scoate un strigăt mut de bucurie, amestecat cu dulceața inimii și a cugetului lui, deoarece rosteste plângând numele lui Hristos Iisus: "Primeste-mă, Doamne, în împărăția Ta! Primeste-mă, Iisuse acolo unde ești Tu, iubirea mea și lumina mea cea preadulce! Da, preadulce Iisuse al meu, primește-mă acum, acum. Domnul meu și Dumnezeu meu, primește-mă, deoarece, din clipa în care am gustat în parte, în chip de negrăit, din negrăita dragoste și bunătate a Ta, Hristoase al meu și Dumnezeu meu, nu mai pot să mă despart de Tine! Nu mai sufăr lipsa Ta. Ard și mă aprind de flacăra nestinsă a preadulcei Tale iubiri! Când îmi aduc aminte de Tine, mă aprind de setea după Tine! Când Te caut, îmi dau sufletul până Te găsesc și cad în neputință din pricina despărțirii de Tine!"

Acestea și altele asemenea acestora spune sufletul tău lui Hristos, arzând de iubirea cea peste măsură de care este cuprins pentru El, când, după ce a strigat destul cu trupul, este înștiințat că Hristos a auzit glasul lui și l-a scris în cartea vieții vesnice, unde sunt scrise toți dreptii, despre care Scriptura spune: "Și în cartea Ta toți au fost scrise".

Dar Iisus Hristos, ale Cărui judecăți numai El le cunoaște, îl mai lasă încă în lume, pentru a îndoi sau a înzeci și însuti roadele sale. Și încetează pentru puțin durerea inimii cu mângâierea Lui, nu pentru că Domnul împutinează durerea (pentru că Domnul voinște să simțim totdeauna durerea din iubire pentru El, care este și devine mântuire pentru noi), ci se împutinează durerea o dată cu înmulțirea lacrimilor.

Această durere, asadar, este un dar mare, dat de Dumnezeu celor care se nevoiesc și care îl iubesc pe El. Fără această durere nimeni nu poate vedea pe Dumnezeu nici în această lume, în chip tainic, adică în extaz și în viziune, și nici pentru cealaltă lume nu este înștiințat și încredințat că va fi cu Dumnezeu.

La această durere se ajunge cu multe nevoite și după mult timp cu silirea fără măsură a rugăciunii inimii. Pentru că, dacă cineva nu-si sileste de ajuns inima sa cu rugăciunea, este cu neputință să afle durerea inimii. Se ajunge cu multe zbateri și cu multă silință la această durere. Și numai ce pentru puțin va neglija omul rugăciunea, atât de repede fuge de la el, încât el însuși se minunează cum a fost cu puțință să o piardă, pentru o clipită de neatenție. Dar cel care o află o singură dată, chiar dacă o pierde, o regăsește din nou

foarte repede, atunci când dorește, pentru că stie drumul pe care trebuie să meargă pentru a o găsi. Chiar mai mult, nu o lasă să se depărteze pentru prea mult timp. De ce? Deoarece, dacă se va lipsi mai mult timp de ea, inima lui va fi prinsă din nou de plăcerile lumesti și va părăsi calea Domnului. Această durere este fructul inimii zdrobite, înfrânte, născătoare și a lacrimilor permanente și luminoase. Această durere este hrana sufletului, hrana cugetului și mângâiere a minții. Această durere este bucurie a îngerilor și întristare a demonilor.

Sufletul celui care păstrează această durere în lăuntru său mereu, părăsește în scurt timp această lume și se îndreaptă spre lumea aceea, în care va avea parte cu dumnezeieștii îngeri. Această durere nimicește patimile, alungă demonii, liniștește mintea, îndulcește sufletul, mângâie cugetul și încălzește inima în cele cerești. Această durere este pentru om un învățător ceresc, care îl învață tainele dumnezeiești și îi încredințează înțeleșurile cerești.

Este cu neputință omului care are în lăuntru lui această durere să nu aibă și gând ceresc. De îndată ce apare în lăuntru lui această durere, se înalță cugetul și mintea lui la cele cerești, părăsind ca nefolositoare cele pământesti. Mintea lui se înalță la cele cerești când are în lăuntru său această durere pentru Hristos, deoarece l-a curățit vărsarea lacrimilor și l-a luminat rugăciunea curată, care s-a lucrat în taină în inimă.

Iar dacă s-a urcat mintea în Sfânta Sfintelor, în cele mai presus de ceruri, acolo caută să vadă pe Acela a cărui dulceață de nespus a gustat-o în parte sufletul lui și inima lui.

Plimbându-se netrupește, ca unul netrupesc între cei netrupești, în cele cerești și nemateriale, îl găsește pe Acela pentru iubirea căruia s-a ostenit inima lui și a suferit durerea pieptului lui. Aflându-L pe Cel pe care îl dorea și văzându-L, pe Cel pe care L-a văzut proorocul Isaia sezând pe tronul slavei, cade de îndată la picioarele Lui și I se închină cu nespūsă evlavie și smerenie. Și nu numai de această cinste l-a învrednicit durerea inimii, ci îl face să ajungă și în bratele preadulcelui Iisus și Domnului Atoatetiitor, precum ajunge pruncul în bratele maicii sale, bucurându-se de sărutarea preadulce cea mai presus de orice dulceață a Stăpânului și Hristosului său, ochii și gura lui vărsând în același timp râuri de lacrimi. Și se roagă, rugând pe Hristos să nu se despartă niciodată de el, ci lipit de El se roagă să rămână totdeauna cu Hristosul lui și cu Harul dumnezeirii Hristosului lui. Deoarece, în ceasul acela, spune lui Hristos ceea ce a spus Petru atunci când Hristos s-a schimbat la față și Apostolii au văzut slava lui Hristos: "Bine ne este nouă să fim aici".

Preadulcele nostru Iisus Hristos să ne dvuiască și nouă această durere a inimii, mântuitoare de suflet, să ne învrednicească aici să-L vedem tainic totdeauna cu ochii minții, iar dincolo, în veacul viitor, legăturile sufletului fiind dezlegate, să-L vedem față către față și să-L slăvim împreună cu îngerii în veci de veci nesfârșiti. Amin.

Cuvântul al saselea

Cum aceluia care se roagă cu mintea din adâncul inimii până la durere, acea durere a lui îi aduce simțământul și gustarea bunătății și dulcetii Domnului, care este însemnată, pentru a spune astfel, în același timp în omul cel dinlăuntru cu o evlavie profundă neîncetată, provocată de cuvintele lui Dumnezeu și de spusese Sfintei Scripturi ?i de orice cuvânt duhovnicesc.

Binecuvintează, părinte!

Cercetează neîncetat, smeritule monah, cercetarea sfântă a rugăciunii inimii din adâncul inimii tale, până când inima ta va deveni în întregime rugăciune, așa cum fierul devine una cu focul atunci când este ținut în foc. Stăruiește încă și mai mult în această rugăciune a inimii, până când se face rană înlăuntru tău, acolo unde se lucrează rugăciunea. Deoarece această rană pe care o primești cu voie înlăuntru tău prin rugăciunea cu multă silință - martor pe Dumnezeu îl am - îți va deveni un izvor duhovnicesc de dumnezeiască evlavie, din care va izvorî totdeauna evlavia, ori de câte ori vrei, fără nici o silință. Iar când, cu harul lui Hristos, ajungi la această stare duhovnicească, atunci gusti în taină bunătatea Domnului. "Gustati, și vedeți că bun este Domnul", spune proorocul, adică gustând în chip tainic, dar simțit, Harul Domnului tău, vei lua cunoștință și vei înțelege în chip vădit că Domnul tău Iisus Hristos, pe care îl cauți, este dulce foarte și mai mult decât oricare dulceată.

Cugetă acum, smeritule monah, dacă din puținul Har pe care îl gusti în chip tainic ai înțeles cu adevărat că Domnul nostru Iisus Hristos este atât de dulce sufletului tău, inimii tale, cugetului tău și sinelui tău lăuntric întreg, încât nu poți să descrii, nici măcar cât de puțin, dulceata Lui. Oare, când sufletul tău iese din trup și se urcă în fapt către Domnul și Dumnezeul lui și gustă din bunătățile acelea, pe care ochi pământean nu le-a văzut, ureche trupească nu le-a auzit și inimă necurată nu le-a cugetat, atunci, spun, când se va desfăta în chip vădit cu toate acelea, pe care nu este cu putință omului să le povestească, văzând față către față pe Creatorul și Domnul lui, Cel negrăit și necuprins cu gândul, ce fel de bucurie și desfătare duhovnicească va trăi sufletul acela? Amin, amin, spun tie, iubite frate, că ori de câte ori va cugeta cineva la acest lucru, în chip tainic dar adevărat, gura lui va rămâne fără glas, precum peștele, și nu poate nimic înșăila despre ce simte. Dar noi să revenim din nou la cele despre care doream să vorbim.

Asadar, de trei ori fericite lucrător al Evangheliei lui Iisus, atât cât te afli duhovnicește în acea gustare tainică a bunătății Domnului, atât cât mintea ta este hrănită cu laptele tainic al vederii duhovnicești, atât cât gândul tău se îmbracă în Domnul ("îmbrăca-se-va gândul meu cu El și eu mă voi bucura în Domnul" spunea proorocul), atât cât inima ta se bucură de mila de negrăit și dumnezeiască a desfătării venite din mângâierea Duhului Sfânt, atât cât, spun, toate acestea continuă să se afle în tine, și mai multe decât acestea, pe care până scriitorului nu le poate istorisi și prezenta, atunci mintea nu mai este atentă la rugăciune, după cum nu mai este nevoie pentru prietenul apropiat al împăratului să mai ia aminte la oaste când, pătrunzând în împărăție și petrecând împreună cu prietenul său împăratul, se bucură de masa împărătească în pace. Deoarece atunci mintea sa este atentă la această

masă duhovnicească pe care i-o oferă dumnezeiescul Har, care o cercetează și își manifestă față de ea o dragoste împărătească cu nemărginită bunătate, spunem, atunci sufletul cugetă numai și numai la Dumnezeu și la Harul lui Dumnezeu și își află odihna în starea duhovnicească de care se bucură în chip negrăit în clipa aceea.

Deoarece tu, atunci, prietene duhovnicesc și iubit al lui Dumnezeu, care cu Harul Lui ai ajuns la o așa de înaltă treaptă a vederii duhovnicești tainice, cugetând la mierea duhovnicească pe care o gustă mintea ta văzând pe Creatorul și Domnul tău Cel viu, ești cuprins de adâncă evlavie și îți afli odihna duhovnicească.

Cugetând atunci și cercetând în sinea ta, cum lucrează Harul lui Dumnezeu în sufletul tău lucrarea nematerială și dumnezeiască și cum primește mângâiere inima ta de la această lucrare, ești pătruns de adâncă evlavie și îți afli odihna. Cugetând atunci la veselia pe care o trăiește înlăuntrul său fata inimii tale de la bucuria duhovnicească, care a fost din belsug revărsată asupra ei de Harul lui Dumnezeu, începi să versi nesfârșite lacrimi și îți afli odihna. Cugetând apoi la veselia simțită, pe care o trăiește fata trupului tău de la bucuria lăuntrică a Harului dumnezeiesc, care a inundat inima ta, ești cuprins de evlavie dulce și îți afli odihna. Cugetând atunci la bunătatea Domnului tău, ești pătruns de evlavie dulce și îți afli odihna. Cugetând atunci că Domnul și Dumnezeul tău este nemărginit de milostiv și iubitor de oameni, ești pătruns de evlavie dulce și îți afli odihna. Cugetând atunci că Domnul și Dumnezeul tău este Atoatetiitor și Atotputernic, ești cuprins de evlavie dulce-dulce și îți afli odihna. Cugetând atunci că împărăția Domnului tău este împărăția tuturor veacurilor și stăpânirea Lui este peste tot neamul și neamul, ești cuprins de evlavie dulce-dulce și îți afli odihna. Cugetând apoi că numele Domnului tău, pentru robii Săi, este sfânt și preadulce, iar pentru demoni este înfricosător și preamar, ești cuprins de evlavie dulce-dulce și îți afli odihna. Cugetând că Domnul tău este mare și lăudat foarte în cetatea Dumnezeului nostru (în noi adică, cei care cunoaștem puterea Lui dumnezeiască), în muntele cei sfânt al Lui, ești pătruns de evlavie dulce-dulce și îți afli odihna. Cugetând că Domnului tău îi înaltă cântări îngerii, că Domnul tău este slăvit de arhangheli și lăudat de toate puterile dumnezeiești ale cerurilor, ești pătruns de evlavie dulce-dulce și îți afli odihna. Cugetând că Domnul tău păsește pe Heruvimi și zboară pe aripile vânturilor și umblă deasupra norilor în chip minunat, ești pătruns de evlavie dulce-dulce și îți afli odihna. Cugetând că, privind Domnul tău spre pământ, îl face de se cutremură, te minunezi de puterea Lui și îți afli odihna pătruns de evlavie. Cugetând că măretia Domnului tău este mai presus de toate cerurile, ești pătruns de evlavie dulce-dulce și îți afli odihna. Cugetând cum stă Domnul tău pe tronul cel sfânt al Lui și că tronul Lui este în veac și în veac, ești pătruns de evlavie dulce-dulce și îți afli odihna. Cugetând că tronul Domnului tău este în cer și slava Lui este sus în ceruri, ești pătruns de evlavie dulce-dulce și îți afli odihna. Cugetând că toate au fost făcute prin cuvântul Domnului tău și că Domnul tău a poruncit și s-a făcut, ești pătruns de evlavie și îți afli odihna. Dar, pe scurt să spun, când sufletul tău ajunge să se împace cu Dumnezeu prin inima înfrântă de rugăciune, atunci evlavia te inundă de la sine neîncetat și Dumnezeu este slăvit totdeauna în toate minunile Sale și în toate fapăturile Sale.

Deoarece în toate acestea și în celelalte, pe care le las, ca să fiu scurt, sufletul tău se hrănește, mintea ta se îndulcește, inima ta tresaltă și se bucură trupul tău, precum se

hrănesc, se îndulcesc, se bucură și tresaltă robii recunoscători ai împăratului de bogăția cea multă, de măreția împărătească și de trofee strălucitoare ale împăratului.

Asadar, după măsura dulcetii cu care te îndulcesc lucrurile minunate și dumnezeiesti ale Hristosului tău, tot așa izvorăște din inima ta evlavia, deoarece dulceața aceasta premerge evlaviei, după cum umbrirea Harului dumnezeiesc premerge dulcetii. Iar pogorârea Harului dumnezeiesc este prevestită de zdrobirea inimii. Și astfel pătruns de evlavie, te învrednicești de vederea cea adevărată, care se petrece o dată cu răpirea minții la cele tainice și de neînțelese, după cum spune dumnezeiescul nostru părinte Isaac Sirul. Iar Dumnezeului nostru slava și puterea în vecii vecilor. Amin.

Cuvântul al șaptelea

Despre când îl cercetează dumnezeiescul Har pe cel care se roagă cu rugăciunea minții lui Dumnezeu din inimă și care sunt semnele duhovnicești ale acestei cercetări dumnezeiești.

Binecuvintează, părinte!

Asadar, iubite frate, când te rogi în taină din adâncul sinelui tău mult timp să știi că o cercetare dumnezeiască te cercetează în chip nevăzut spre sfântirea sufletului tău, spre mângâierea inimii tale și spre sprijinirea dumnezeiască a tuturor simțurilor tale trupești și sufletești. Deoarece atunci când te cercetează Harul Preasfintei Treimi - înțelegi aceasta, pentru că în numele Sfintei Treimi spunem "În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh" - se bucură de asemenea sufletul tău, se îndulcește cugetul tău, iar din inima ta izvorăște ca dintr-un izvor nesecat evlavia și ochii tăi varsă lacrimi fierbinti. Atunci îți spunem cercetare a Preasfintei Treimi.

Altă dată însă te cercetează în chip vădit Harul lui Dumnezeu și Tatăl. Acest lucru îl înțelegi, deoarece ești pătruns de evlavie la rostirea numelui lui Dumnezeu și Tatăl și se îndulcește duhul tău mai mult și se îndulcește la rostirea numelui Fiului sau al Duhului Sfânt. Atunci îți spunem cercetare a lui Dumnezeu și Tatăl. Altă dată poți fi cercetat mai mult de Domnul nostru Iisus Hristos. Acest lucru îl înțelegi deoarece la numele preadulce al lui Hristos și la toate tainele Lui dumnezeiești ești pătruns de evlavie și te îndulcești mai mult, decât la numele Tatălui și al Duhului Sfânt. Atunci îți spunem cercetare a Domnului nostru Iisus Hristos. Și altă dată, iarăși, când te rogi tainic din adâncul inimii, te cercetează Duhul Sfânt și zboară în jurul tău ca un pombeș. Acest lucru îl înțelegi deoarece la numele Duhului Sfânt ești pătruns de evlavie și te îndulcești mai mult decât la numele Tatălui și al Fiului. Atunci îți spunem cercetare a Duhului Sfânt.

Iar altă dată nu ești pătruns de evlavie și nici nu te îndulcești la cele trei nume ale Sfintei Treimi, al Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, ci fie la numele Tatălui ești pătruns de evlavie și te îndulcești mai mult, fie la numele Fiului, fie la numele Sfântului Duh. Nu

pentru că Sfânta Treime nu este de o ființă. Departe de noi o astfel de blasfemie. Ci pentru că nu ești pătruns de evlavie și nici nu te îndulcești la fel uneori. Deoarece atunci când te rogi Sfintei Treimi nu ajungi cu ochii minții tale și cu căldura inimii tale la firea cea una, la ființa cea una, la puterea cea una a Sfintei Treimi, nici nu chemi din adâncul inimii tale cu aceeași evlavie cele trei nume ale Sfintei Treimi, de aceea nu ești pătruns de evlavie și nu te îndulcești în aceeași măsură.

Trebuie, asadar, atunci când aduci Sfintei Treimi rugăciunea ta și închinăciunea ta, să o aduci cu aceeași cinstită nemărginită celor trei nume. Să o aduci cu aceeași evlavie nemărginită și cu aceeași căldură a inimii, deoarece numai așa ești pătruns de evlavie sfântă și te îndulcești în aceeași măsură.

Cele trei Persoane ale Sfintei Treimi sunt de o Fire și de o Ființă, deoarece lumină este Tatăl, lumină și Fiul, lumină este și Duhul Sfânt. Adică Dumnezeu este una iar Persoanele sunt trei. Când tu te îndrepti în taină cu nemărginită cucernicie către Tatăl, atunci ești luminat de Tatăl, de aceea atunci ești pătruns de evlavie la numele Tatălui. Când te îndrepti tainic cu aceeași cucernicie către Fiul, atunci ești luminat de Fiul, de aceea atunci ești pătruns de evlavie la numele Fiului. Același lucru se întâmplă și cu Sfântul Duh. Iar când vrei să fii pătruns de evlavie în egală măsură la Numele Sfintei Treimi, trebuie, așa cum am spus mai sus, să fii cuprins de aceeași evlavie pentru Sfânta Treime, să o cinstești de asemenea cu aceeași cinste și să o respecti cu același respect.

De aceea strigă cu glas mare Biserica, rugând dumnezeirea cea una a Sfintei Treimi, și spune: "Și ne dă nouă cu o gură și cu o inimă a cânta și a slăvi preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin."

Altă dată, când te rogi tainic din inima ta mult timp, te cercetează lin Stăpâna noastră Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu. Acest lucru îl înțelegi deoarece ești pătruns de îndată de evlavie sfântă la numele dumnezeiesc ale Maicii Domnului, la cuvintele ei dumnezeiesc și sfinte și la minunile ei. Atunci îți spunem cercetare a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Altă dată, când te rogi tainic din adâncul sinelui tău la vreun sfânt, a cărui viață citești și cugeti la harul lui, versi lacrimi fierbinti deoarece te cercetează harul lui, ca împreună luptător și prieten al Domnului. Atunci când te rogi tainic din adâncul sinelui tău, te cercetează lin toți sfinții aceia ale căror nume le chemi cu căldura inimii. De aceea sufletul tău se îndulcește și inima ta este pătrunsă de evlavie, cercetate fiind de harul lor.

Altă dată iarăși, când te rogi la fel, de sus, de la dumnezeiescul Har, ti se întâmplă cercetare tainică, fără să poți înțelege de la care sfânt a fost. Faptul că în ziua aceea a avut loc o cercetare dumnezeiască în sufletul tău îl înțelege și-l cunoaște numai sufletul tău după anumite semne duhovnicești tainice, care s-au făcut și se fac însuși sufletului tău, pe care limba a le povesti nu are putere; dar dacă cercetarea a fost din partea lui Dumnezeu sau a Maicii Domnului sau a vreunui sfânt, nu poți să înțelegi dintr-o dată. Dacă însă îți aminte la această cercetare dumnezeiască cu inima pătrunsă de evlavie, cu mintea curată

si cuget treaz, si dacă te rogi în taină, fierbinte si cu smerenie către cel care trimite cercetarea dumnezeiască, fără să-ti descopere si cine este, atund ti se descoper  si ti se arată prin vreun semn vădit acela care te-a cercetat tainic.

Iar descoperirea dumnezeiestii si tainicei cercetări se întâmplă astfel: rug nd tu pe necunoscutul tău binefăcător, începi întâi de la Dumnezeu să-L rogi si s -I aduci slavă. Când cercetarea este de la Dumnezeu însusi, numele Lui se  nf tiseaz  dulce cugetului tău, ca un fagure de miere din care picură (tainic, se întelege) miere în inima ta cu aceeaasi dulcea . Iar inima picură în suflet lacrimi ceresti, lacrimi duhovnicesti, lacrimi dulci ca mierea, lacrimi ca zahărul. La fel picură si ochii tăi pe fata ta lacrimi asemănătoare cu cele dulci curgătoare din inimă si picurătoare în suflet si cu cele dulci picurătoare în cuget. Atunci, în clipa aceea, fata ta iradiază raza tainică a bucu riei duhovnicesti. Inima veselă luminează fata. De la aceste semne cunosti că cercetarea a fost de la Harul lui Dumnezeu. Iar dacă nu se întâmplă nici unul din semnele acestea la numele lui Dumnezeu, înseamnă că cercetarea a fost a vreunui alt sfânt.

Si iar si rogi tainic cu cugetul tău si fierbinte cu inima ta pe toti sfintii,  ncep nd cu Maica Domnului si con tinu nd cu toate cetele sfintilor. Rug ndu-te si cercet nd cetele sfintilor, când ajunge cugetul tău la ceata acelu sfânt, care te-a cercetat tainic, numaidec t vine putin  mângâiere duhovnicească si vreun semn vădit, prin care esti  nstiintat că acolo este aproape prietenul tău pe care îl cauti, care te-a cercetat.

Roagă-te fiecărui sfânt din ceata aceea, pe care îl cunosti din viata si din minunile lui, si numai ce ajungi să spui numele sfântului care te-a cercetat, si se v deste sfântul acela printr-o miscare mai l murit  si prin semnele mai importante ale evlaviei bogate si imediate si ale căldurii duhovnicesti. Deoarece în ziua aceea, de îndată ce auzi numele sau minunile sfântului care te-a cercetat, sau numai ce  ti trece prin minte pomenirea acelu sfânt, esti pătruns de evlavie fie în inima ta, fie în ochii tăi, fie  ti vine o râvnă duhovnicească de a urma pe sfântul care te-a cercetat în faptele si în virtutile lui. După ce trece însă ziua aceea, va pleca de la tine si lucrarea aceea a evlaviei imediate si căldurii duhovnicesti. Aceasta se întâmplă în felul următor:

Dacă cineva are un prieten sincer, care îl cheamă să vină la el pentru a se bucura unul de altul duhovniceste, pleacă spre el pentru a se bucura împreună. Plec nd, trece prin piată, unde este multă lume. Acolo vede si alti prieteni ai săi, pe care  i salută cu fata veselă si se bucură de salutul si de  mbr tisarea lor, dar continuă drumul cu scopul de ajunge la prietenul său care l-a chemat. Si c nd ajunge, aude glasul lui si se bucură de îndată inima lui. Si când îl  mbr tiseaz  se  nmulteste atât de mult bucuria în inima lui, încât începe să verse lacrimi văzând pe prietenul său cel iubit si bucurându-se de vorbirea cu el si de împreuna petrecere. Iar c nd vine ora desp rtirii, se întristează pentru desp rtire, dar gândul său  si află odihna, deoarece s-au bucurat unul de celălalt. Apoi, iar si, după trecerea unui timp sau chiar si mai repede, îl cheamă un alt prieten, la a cărui chemare răspunde la fel.

La fel se întâmplă si în cele duhovnicesti. Când te cheamă vreun sfânt la bucuria lui duhovnicească, în ziua aceea se întâmplă cercetarea si m ng ierea duhovnicească a acelu

sfânt. După ce trece ziua aceea, trece de la sine și mângâierea duhovnicească. La fel cu aceasta se întâmplă când te cheamă prin cercetare dumnezeiască oricare alt sfânt pentru mângâiere duhovnicească. Iar cercetarea aceasta duhovnicească vine la om atunci când sufletul lui împreună cu trupul sunt muncite; sufletul este muncit nevăzut de multimea dusmanilor nevăzuți, iar trupul este muncit de nevointe sau de oamenii răi și tirani. Atunci, oricare sfânt vei chema, te va cerceta în chip paradoxal, cu apropierea cu care esti apropiat de sfântul acela, prin împărtășirea de aceleasi patimi sau încercări pe care le suferă pentru iubirea Domnului. Mai mult chiar, vei fi cercetat de privirea lină a Harului Domnului, pentru a slăbi în lupta ta.

Altă dată iarăși îl cercetează Harul dumnezeiesc la nevoie, fără ca acesta să-L fi chemat, deoarece Dumnezeiasca Pronie cunoaste când trebuie să-l cerceteze. Altă dată, omul îl cheamă pe Dumnezeu, dar nu primește nici un fel de cercetare dumnezeiască. Acest lucru îl îngăduie Dumnezeu pentru binele omului, deoarece Dumnezeu cunoaste binele nostru mult mai bine decât îl cunoastem noi însine.

Tu însă, smeritul monah, când îl chemi pe Dumnezeu și nu primești nici o cercetare, nu te întrista pentru aceasta, ci aruncă dispreț și judecată asupra sinelui tău, adăugând și faptul că nu esti vrednic pentru o astfel de cercetare dumnezeiască. Și atunci cercetarea dumnezeiască nu este departe de tine, deși tu nu o simți. Cercetarea dumnezeiască se întâmplă mai ales în ziua aceea în care este praznic împărătesc în cinstea Mântuitorului sau a Maicii Domnului, sau ziua de pomenire a vreunui sfânt, zi în care se întâmplă cercetarea unora în chip tainic, iar altora vădit; fiecăruia, spun, după iubirea și râvna pe care le arată față de cele dumnezeiesti și se face și cercetarea dumnezeiască.

Deoarece atunci când tu, omule, iubesti și ai evlavie mai multă la un sfânt, atunci sfântul acela totdeauna își aminteste de tine și te cercetează nevăzut, fără să înțelegi cercetarea tu, cel care ai beneficiat de ea. Dar te cercetează mai mult și mai vădit când este ziua lui de pomenire, iar ru arăți râvnă fierbinte pentru pomenirea lui. La fel și când ai multă credință și evlavie fierbinte la Maica Domnului, totdeauna îți va purta de grijă Maica Domnului. Iar dacă în ziua întristării tale te va cerceta vădit, mai vădit te va cerceta în ziua în care se face pomenirea ei. La fel și atunci când ai în inima ta frica de Dumnezeu, Dumnezeu te păzește totdeauna prin trimiterea îngerilor Săi cerești, după cum spune: "Trimite Domnul pe îngerul Său către cei ce-l înfricoșează pe el și-l va izbăvi de ei". În ziua necazului tău te cercetează vădit cu Harul Lui, dar mai ales te cercetează mai mult și mai vădit în zilele de praznic, atât din pricina bunătății Sale nemărginite, cât și pentru că atunci îți aduci slavă neîncetat. Atunci, prin cercetarea Lui, îți cheamă sufletul la cina tainică, la odihna tainică, la bucuria duhovnicească.

În ziua aceea sfântă și dumnezeiască în care ti se întâmplă cercetarea, sufletul tău se bucură tresăltând tainic și bucurându-se împreună cu duhurile tainice, gustând în chip tainic, prin mijlocirea acelei cercetări, parte din bunătățile pe care le gustă duhurile cerești în locasurile tainice nefăcute de mână și dumnezeiesti ale Ierusalimului de sus, iar trupul tău se bucură împreună duhovnicește în Ierusalimul de jos, cu frații tăi ortodocși, după cum spune: "Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne

veselim într-însa". Iar Dumnezeului nostru slavă, putere, laudă și măreție în vecii vecilor. Amin.

Cuvântul al optulea

Despre cum cel care se roagă tainic din adâncul sinelui său și se înfrânează de la toate mâncărurile care aduc plăcere, când este postitor, gura lui se îndulcește uneori de la rugăciune, ca și când ar avea în gură ceva de zahăr sau ca și când ar mânca miere din cea mai dulce, după cum spune și profetul: "Ca dulceata sunt cuvintele Tale gâtului meu, mai dulce decât mierea gurii mele".

Binecuvintează, părinte!

De trei lucruri să te îngrijești, o, smeritul monah, pentru a le dobândi: post, înfrânare și rugăciunea în imii dacă vrei să gusti vreodată această minunată dulceată, care îți va îndulci în chip de negrăit vârful limbii. Dacă însă nu te nevoiești cu toată dorința și stăruința în post, înfrânare și rugăciunea inimii, niciodată să nu nădăjduiești a simți această minunată dulceată pe limba ta. Iar această minunată dulceată pe care o simte limba ta, este o mare mângâiere a lui Dumnezeu pentru tine, pentru a te face mai fierbinte și mai râvnitor în lucrarea ta duhovnicească.

Putini sunt cei care se bucură de această minunată și dumnezeiască dulceată a limbii. Mai mult chiar, nici acestia nu o simt întotdeauna, ci numai uneori, când binevoieste Domnul să-i mângâie cu ea. Când însă o simt cu adevărat cu limba lor, atunci cunosc ei însisi ce bun lucru este să postească cineva mereu, să se înfrâneze totdeauna și să se roage neîncetat lui Hristos din toată inima lui, pentru că fără acestea nu poate simți în gura lui această dulceată.

Asadar, această dumnezeiască dulceată "este de negrăit, deoarece este duhovnicească, pentru că orice lucru duhovnicesc este de negrăit și tainic. Dar pentru a înțelege cât de puțin cineva cum lucrează aceasta asupra limbii, spunem cele de mai jos:

Această minunată și dumnezeiască dulceată de care se îndulcește în chip negrăit limba seamănă la dulceată cu dulceata zahărului, dar este mult diferită de aceasta, deoarece ori de câte ori ieși în gură ta zahăr, gura ta se îndulcește pentru puțin, pentru că după ce se topește zahărul și este înghițit, dulceata lui nu mai este simțită, în afară de cazul în care din nou ieși în gură alt zahăr. Cu zahărul acesta tainic și duhovnicesc pe care îl pune în chip nevăzut Harul Domnului în gură ta și cu care atinge în chip minunat limba ta nu se întâmplă astfel, deoarece nu mai este necesar ca tu, după ce se termină dulceata din gură ta, să ieși în gură altceva dulce pentru a-ti îndulci gura, pentru că dulceata lui Dumnezeu este nesfârșită.

Este de ajuns numai să te învrednicești de ea prin mijlocirea rugăciunii inimii și a

postului curat.

Când, deci, se îndulcește limba ta, simți dulceața în partea din față a limbii, ca și când ai fi pus acolo o bucă mică de zahăr, care a început să se topească în gura ta. Iar atunci când simți că se îndulcește astfel limba ta, pentru a simți și mai bine această dulceață duhovnicească dumnezeiască, ține bine închisă gura ta, deoarece în felul acesta vei simți că această dulceață dumnezeiască și negrăită izvorăște fără să se sfârșească din partea din față a limbii, ca și cum ar izvorî apa dintr-un izvor. În timp ce o simți astfel izvorând, de îndată va dispărea de pe limba ta dacă cumva se întâmplă să vorbești cu cineva vreun cuvânt. Dar dacă închizi gura și din nou ești cu luare aminte la gura ta, iată, din nou simți că se îndulcește limba ta.

Există o plantă a cărei floare are un fel de miere naturală. Această floare, când o iei de pe tulpina ei, este ca un fel de tevisoară. Dacă pui în gură această tevisoară și tragi aer, simți dulceața ei pe limbă ca de miere. La fel ca aceasta este dulceața pe care o simți pe limba ta și care este de la Harul lui Dumnezeu. În cazul dulcetii plantei de care vorbeam, dacă o inspiri o dată, se termină și dulceața acesteia, numai dacă nu iei altă floare și o miroși, atunci simțind din nou dulceața. În cazul dulcetii lui Dumnezeu, însă, aceasta nu se sfârșește atâta timp cât îți păstrezi gura curată de orice mâncare sau băutură materială. Dacă vei gusta ceva material, atunci nu vei mai simți acea prezentă vie a dulcetii lui Dumnezeu în gura ta în ziua aceea.

Uneori, mai ales după gustarea a ceva material, dulceața aceasta dispăre de tot în ziua aceea. Această dulceață a limbii, uneori, când îți e mult timp gura închisă, izvorăște în chip minunat și neîncetat în gura ta, și o simți astfel izvorând și astfel lucrând lucrarea sa dulce vădită și de nedescris la fiecare respirație. Uneori o simți și înăuntrul buzelor tale, deoarece se îndulcesc și acestea pe partea dinăuntru a lor, ca și când le-ai fi uns cu pudră de zahăr sau cu miere preadulce.

Asadar, fereste-te, smeritul monah, atunci când simți această dulceață, să gusti ceva pământesc, în afară de cazul când e mare nevoie, pentru ca să nu te întristezi după aceea fără folos. Chiar dacă suferă de foame pânțelele tău, să nu-i dai nimic de mâncare, deoarece când pânțelele suferă de foame se satură gura ta de această dulceață minunată și sensibilă a lui Dumnezeu. Dacă dai pântecelui tău hrană materială, limba ta va fi lipsită de această minunată dulceață. Când se îndulcește în felul acesta limba ta de această dumnezeiască dulceață, atunci să nu scuipi afară saliva ta, ci să o înghiți. Deoarece atunci când o înghiți simți mai departe dulceața în gura ta, iar dacă o scuipi afară, vei fi lipsit pentru un timp de această dulceață; (de aceea, probabil, un cuvios nu a scuipat niciodată în viața lui). Mai mult decât orice, încearcă să îți ține gura ta închisă, dacă nu se ivește vreo mare nevoie să vorbești, pentru ca nu cumva să-ți pară rău după aceea.

Dacă vreodată, în timp ce simți în gura ta această minunată și înaltă dulceață, este nevoie să citești ceva din Sfânta Scriptură, citește cu multă evlavie. În timp ce citești, ia aminte în același timp și la dulceața pe care o simți în gură, să vezi dacă se mai păstrează sau nu, dacă mai izvorăște din limba ta sau s-a oprit. Dacă se mai păstrează, fii atent și la dulceața aceasta minunată și la ci țire, deoarece în acest fel vei mai simți și o altă dulceață

duhovnicească, nu pe limba ta, ci în cugetul tău, pentru că se va îndulci și cugetul tău de Harul lui Dumnezeu. Atunci, dacă se va înmulți de două ori mângâierea lui Dumnezeu, va dori să se înmulțească de trei ori. Vei dori, fără întârziere, să simți și în ochii tăi mângâierea lui Dumnezeu, dorind ca și acestia să verse lacrimi curate din iubire pentru Dumnezeu, lacrimi care vor fi foarte dulci sufletului tău. Atunci, dacă se va înmulți de trei ori mângâierea lui Dumnezeu, vei dori fără întârziere să se înmulțească și mai mult, râvnind o a patra mângâiere din partea lui Dumnezeu, deoarece în același timp cu cea de a treia mângâiere vei dori să vezi cum omul tău lăuntric se va unge în chip nevăzut de Harul Sfântului Duh cu untdelemnul dumnezeiesc al desfătării duhovnicești, și prin aceasta vei deveni în întregime liniștit, în întregime lin, în întregime desfătare duhovnicească. Nu a rămas nici o simțire a sufletului tău nemângâiată de mângâierea Harului Sfântului Duh.

Toate acestea se vor întâmpla cu tine dacă vei reuși să păstrezi în lăuntru tău, cum am spus, minunata și negrăita dulceată. Iar dacă nu vei reuși să păstrezi această înaltă dulceată pe limba ta atunci când citești, să nu deznădăjduiești și din aceasta să vrei să gusti ceva, să vorbești fără rost sau să bati câmpii, ci păzește-te de toate acestea și de multe asemenea lor, deoarece în felul acesta vei vedea peste puțin timp cum se îndulcește din nou gura ta în chip minunat cu această dumnezeiască dulceată.

Această dumnezeiască dulceată izvorăște din limba ta, sau provine din Harul lui Dumnezeu, care atinge fără să simți limba ta, îndulcind astfel limba? Acest lucru, smeritul monah, nu poți să-l înțelegi cu precizie. Pare ca izvorând din limbă, dar în realitate nu izvorăște din limbă, ci din Harul dumnezeiesc, care atinge pe nesimțite limba ta și o străbate în chip de negrăit, în felul acesta îndulcind-o. Pentru aceasta pare că izvorăște din limbă. Aceasta însă, iubite frate, nu este nevoie să o cercetezi prea mult, deoarece dacă o cercetezi prea mult, nu vei afla nimic mai mult decât ceea ce ti-am spus noi.

Această dulceată dumnezeiască izvorăște uneori în gura ta, și în timp ce izvorăște ti se pare că se împutinează și că urmează să se sfârșească. Dar în timp ce ti se pare că se împutinează, din nou, simți că se îndulcește limba ta pe neașteptate.

Bucurie și desfătare duhovnicească, smeritul monah, vei trăi atunci când te vei învrednici de toate acestea despre care ti-am vorbit. Deoarece atunci nu va mai fi nevoie să mănânci nici să bei sicheră sau altceva dulce pentru a-ti îndulci gura ta, deoarece o îndulcește mângâierea lui Dumnezeu. Dulceata pe care ti-o dau sichera sau alte dulciuri, pe care le mănânci sau bei, nu este permanentă, ci se păstrează numai atâta timp cât ai în gură dulciurile respective, în timp ce mângâierea lui Dumnezeu păstrează în chip real dulceata în gura ta atâta timp cât te vei înfrâna de la roadele pământului.

Evreii timpului același în care îi hrănea Dumnezeu cu mană, atâta timp cât s-au înfrânat de la roadele pământului, au primit mana cerească, care îi îndulcea. Când au început să consume roadele pământului, s-a luat de la ei mana cerească. Dacă tu, smeritul monah, care cu Harul lui Hristos te-ai învrednicit în chip vădit pe limba ta de această negrăită dulceată și ai în gura ta hrana îngerilor, mana cerească, această minunată dulceată, vei

dori să gusti din roadele pământului, vei fi lipsit de îndată de această tainică dulceată. Bine ar fi pentru tine să postești totdeauna și să te înfrânezi de la toate și să te rogi neîncetat, pentru ca să te hrănești mereu cu această minunată dulceată, decât să-ți saturi pântecele tău cu mâncăruri materiale și să fii lipsit de această mană cerească pre dulce.

Am văzut odată un ieromonah care, în timp ce proscomidea la Sfânta Proscomidie, s-a umplut pe neașteptate de lacrimi și nu putea să-și oprească multimea lacrimilor, ci cât a proscomidit a plâns fără oprire. Când trebuia să spună: "Că a Ta este împărăția..." sau alt ecfonis, se silea să-și oprească pentru o clipă evlavia sfântă care-i cuprinsese inima, îngrosându-și într-un fel glasul pentru a nu se cunoaste că este pătruns de așa o evlavie. La fel, era pătruns de aceeași evlavie și când spunea rugăciunile. Când a citit Sfânta Evanghelie, atâta evlavie sfântă l-a cuprins, încât i se îneca ochii în lacrimi și plângea pe față, neputând să se mai stăpânească. Și nimeni din cei care luau parte la dumnezeiasca Liturghie nu a rămas nepătruns de acea sfântă evlavie, în afară de unul ca mine, care eram nesimțitor cu sufletul și cu inima împietrită. Pe tot parcursul dumnezeiestii Liturghii era pătruns de evlavia aceea când mai mult, când mai puțin, dar cu o nemăsurată desfătare duhovnicească a sufletului. Iar când s-a împărtășit cu preacuratul Trup și cu cinstitul Sânge al Domnului, a umplut de lacrimi Sfântul Disc, acoperămintele și antimisul.

După aceea, dacă s-a terminat dumnezeiasca Liturghie, l-am întrebat să-mi spună adevărul, de ce a fost pătruns atât de mult de evlavie și de ce a vărsat atâtea lacrimi, chiar în fața lumii, lacrimi pe care eu nu le pot vărsa nici într-ascuns pentru a milostivi sufletul meu. Și acesta, ca un iubitor de adevăr, bun și fără răutate, mi-a spus tot adevărul, vorbindu-mi în felul acesta: "Eu, frate, când la Utrenie se citea slujba, cercetam în chip tainic și neîncetat în inima mea numele Domnului. Când slujba era în toi, am început să simt puțin pe limba mea un fel de dulceată foarte fină, care îmi îndulcea limba puțin câte puțin. În același timp cu această dulceată am simțit înlăuntrul meu puțin și o oarecare mângâiere duhovnicească. Cu cât trecea timpul, eu lucram cu mai multă râvnă rugăciunea "Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă" și s-a înmulțit puțin câte puțin dulceata aceea minunată, s-a mărit și mângâierea duhovnicească care venea de la Dumnezeu. Atunci, dintr-o dată inima mea a fost pătrunsă de evlavie sfântă. După ce am făcut rugăciunile pentru începutul dumnezeiestii Liturghii, a prisosit și mai mult dulceata în gura mea și am simțit și mai vie mângâierea lui Dumnezeu înlăuntrul meu. Atunci nu am mai putut să-mi stăpânesc lacrimile. Când am citit Sfânta Evanghelie, la fel am simțit în gura mea această minunată și fină dulceată, de data aceasta într-o măsură mult mai mare. O dată cu ea s-a îndulcit peste măsură și cugetul meu la cuvintele sfintei și dumnezeiestii Evanghelii, înțelegând mintea mea cu claritate puterea, înțelesul și duhul fiecărui cuvânt al Sfintei Evanghelii. Atunci eu, neputând să mai ascund înlăuntrul meu și să opresc evlavia aceea sfântă, am început să plâng cu glas ca un copil mic, deoarece se umpluse și se revărsa din inima mea evlavia sfântă. Din clipa aceea și până când am terminat Dumnezeiasca Liturghie, întruna eram pătruns de evlavie, când mai mult, când mai puțin, după dulceata pe care o simteam pe limbă și pe care o gusta cugetul meu la înțelegerea cuvintelor sfinte". Ascultând toate acestea, eu, cel cu inima învârtosată, m-am certat pe mine însumi, deoarece niciodată nu am simțit pe limba mea această dulceată și nici în sufletul meu această mângâiere.

Rugăciune

Dăruieste, Doamne, Doamne, îndulcirea si dulceata tuturor robilor Tăi care cercetează din inimă si cu cucernicie numele Tău cel sfânt si dumnezeiesc, dăruieste-mi si mie să iubesc Numele Tău din toată inima mea si să-l cercetez cu multă evlavie, pentru a simti si limba mea odată, când va binevoi Harul Tău, această dumnezeiască si înaltă dulceată. Deoarece atunci, Domnul meu, sunt înștiintat că, o dată cu această minunată dulceată, va străluci si lu mina cea sfântă a cunoasterii Tale dumnezeiesti înlăuntrul inimii mele, prin care va fi luminat ochiul cugetului meu pentru înțelegerea adevărată si desăvârșită a cuvintelor Tale dumnezeiesti. Dacă se va întâmpla cu mine aceasta, Doamne, din partea Ta, Făcătorul meu si Dumnezeu meu, cuvintele Tale se vor arăta ca o dulceată gâtului meu si mai dulci decât mierea gurii mele. Da, dulcele meu îisus, mă rog si implor împărâția Ta, picură si mie, cel în multe amărât, o picătură din dulceata Ta dumnezeiască, din marele si de necuprins adânc al dumnezeiestii si duhovnicestii Tale dulceti. Deoarece a dorit sufletul meu această dumnezeiască si minunată dulceată mai mult decât aurul sau topazul sau decât oricare piatră pretioasă si mă topesc eu, robul Tău, cu duhul, când mă gândesc că este mai dulce decât mierea si decât fagurele de miere. Deoarece Tu, Domnul meu, preadulce Iisuse al meu, esti îndulcirea noastră negrăită, a tuturor creștinilor, si Tie slavă înăltăm în vecii vecilor. Amin.

Cuvântul al nouălea

Despre slăbirea extremă a stării exterioare si lăuntrice a omului, care provine din silirea extremă a rugăciunii inimii si din postul neîncetat, dar care aduce sufletului si inimii dulceata si mângâierea Sfântului Duh.

Bindecuvintează, părinte!

Slăbeste inima mea, fratii mei, slăbesc rărunchii mei, slăbeste mâna mea si toată alcătuirea smeritului si jalnicului meu trup si nu pot eu, cel din urmă să scriu cum se cuvine despre folosul mare si puterea si negrăitul har pe care le aduce sufletului slăbirea extremă a inimii, care este provocată de silirea extremă a rugăciunii inimii. Cel care vrea să ajungă la această slăbire fără de margini a stării exterioare si lăuntrice a trupului sau, mai bine spus, cel care vrea să ajungă la măsura si la starea Sfintilor Părinti, pentru ca sufletul său si inima să guste din Harul lui Dumnezeu, pe măsura slăbirii sale, este nevoie să urmeze două lucruri: postul si rugăciunea inimii.

Deoarece acestea două, adică postul si rugăciunea inimii, sunt în suflet ca niste plante dumnezeiesti pline de miere si dulceată, din care picură în suflet, în chip minunat si neîncetat toată dulceata dumnezeiască. Toată dulceata dumnezeiască spun, deoarece cel care are aceste două lucrări gustă în sufletul si în inima sa în chip de negrăit toată mângâierea duhovnicească. Toată bogăția cerească si de neînțeleles si toată desfătarea duhovnicească si de nespus a Scripturilor insuflate de Dumnezeu, acesta, spun, le simte nu ca în vis si nu ca în oglindă, asa cum si le închipuie cu mintea cei care nu au cele două lucrări, ci le simte în chip adevărat, atât în sufletul cât si în inima sa. Le simte în felul acesta:

Când un postitor dorește să-și silească inima sau la rugăciunea minții atât de mult încât să simtă în adâncul ființei sale durerea inimii, atunci acesta este stăpânit de o slăbiciune fără margini atât a întregii sale ființe lăuntrice, cât și a stării exterioare a trupului său. Această slăbiciune face să înceteze orice plăcere trupească vădită sau mentală care se ascunde în trupul omului. Și după acestea omul gustă plăcerea aceea cerească și duhovnicească în lăuntru său. De aceea se spune: "Împărăția lui Dumnezeu este în lăuntru vostru".

Iar această plăcere cerească și duhovnicească, ce este gustată în chip tainic în lăuntru său de către om, poate fi cunoscută mai bine în felul acesta:

Spunând cineva "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă", după cum am spus de multe ori, dobândește cu siguranță în lăuntru lui o evlavie adevărată și neprefăcută pentru Dumnezeu și pentru cuvintele dumnezeiești minunate. În același timp, împreună cu această evlavie curată și neprefăcută se face simțit în lăuntru său și Harul Sfântului Duh, care este o mângâiere și o desfătare atât a sufletului cât și a inimii omului. Deoarece, când Harul Sfântului Duh atinge inima curată, se mângâie nu numai sufletul, ci se îndulcește din lăuntru în chip minunat și inima într-un fel de neînțeles și tainic, așa cum se îndulcește vârful limbii omului când acesta se roagă în inimă cu rugăciunea minții multe ore, cu netărmurită evlavie și concentrare la rugăciune.

Iarși spunem, că dulceața aceea a inimii, pe care inima o simte de la Harul Sfântului Duh este tainică și duhovnicească, dar se aseamănă cu dulceața care îndulcește gura omului atunci când mănâncă miere sau zahăr.

Iar sufletul simte dulceața Harului Sfântului Duh în felul acesta: când Harul Sfântului Duh atinge sufletul, atunci se arată sufletului Sfânta Scriptură întreagă, ca un copac cu frunze din care picură miere, ale cărui rădăcini sunt udate de dulceața nemărginită a lui Hristos și ale cărui ramuri picură în suflet din toate părțile acea dulceață de negrăit. Iar inima simte această dulceață a Harului Sfântului Duh în felul acesta: când cineva înțelege că Harul Sfântului Duh sălășluiește în inima lui, atunci simte în centrul ființei sale adică în adâncul ființei sale, o bucurie dumnezeiască și o mângâiere duhovnicească. Când inima este mângâiată, atunci ea se încălzește cu căldura aceea nematerială, și cerească ce vine de la Harul Sfântului Duh. Și acesta este lucrul acela despre care spune Hristos: "Foc am venit să arunc pe pământ, și cât aș vrea să fie acum aprins" (Luca 12, 49).

și dacă inima ta se va încălzi cu acea căldură cerească, în lăuntru ei se va aprinde focul cel mare al iubirii lui Hristos și aceasta se va lăsa cu totul stăpânită de dorul și iubirea pentru El. și numai atunci își aminteste inima de Domnul și Stăpânul ei Iisus Hristos și de casnicii și prietenii Acestuia - despre Sfânti vorbim -, numai atunci, spun, inima se topește coplesită de lacrimile pentru Iisus și pentru Sfânti. Și ca și când ar izvorî apă dintr-un izvor și nimeni nu poate să o oprească să mai izvorască, pentru că dacă astupă izvorul într-o parte, apa iese pe altă parte, la fel se întâmplă și cu inima în acele momente. Deoarece când inima se îndulcește cu dulceața lui Dumnezeu, atunci începe să plângă de la sine, minunându-se de dulceața lui Hristos.

Iar dacă în momentele acelea în care inima varsă lacrimi, cineva vrea să oprească lacrimile, făcând vreo lucrare sau vreo faptă a stăpânitorului acestui veac, atunci, spun, desi inima varsă lacrimi nescate si în timp ce acestea curg fără oprire, în clipa aceea în care face lucrarea stăpânitorului răului se opresc lacrimile inimii pentru un timp din cauza răului pe care îl provoacă cel ce urăste binele. Dar dacă inima, din nou, râvneste trezvia si ia aminte la Harul lui Dumnezeu, care încă o cercetează, plânge din nou ca mai înainte. Inima plânge deoarece atunci când plânge pentru Făcătorul ei, o dată cu lacrimile simte înlăuntrul ei dulceața duhovnicească a lui Hristos. Acestea sunt roadele plânsului, pe care toti Sfintii le-au avut în viata lor, ca arvună a desfătării aceleia de negrăit a veacului ce va să vină.

Din momentul acela nimeni nu mai poate despărți definitiv inima de vederea dumnezeiască si de cercetarea duhovnicească, nici om, nici demon. Indrăznesc să spun că nici chiar îngerii nu pot să o îndepărteze de râvna ei cerească si duhovnicească pe care o are în adâncul ei, în cele mai ascunse fibre ale bucuriei duhovnicesti. Este ceea ce spune fericitul Pavel: "Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos?" Nici un lucru nu poate să despărta inima de dorul duhovnicesc pe care îl simte pentru Harul lui Dumnezeu, deoarece, din clipa în care a gustat tainic bucuria de negrăit a Harului dumnezeiesc, a înțeles amăgirea si rătăcirea în care trăia înainte de a afla si înainte de a gusta Harul lui Dumnezeu. Si precum un om sărac, nefericit, chinuit, suferind si deznădăjduit, printr-o anume împrejurare, devine prieten al împăratului, fiind îmbrăcat în haine strălucitoare, va petrece împreună cu împăratul viata acestuia de măretie si de fericire, te întreb dacă acela va dori să părăsească petrecerea împărătească pentru a se întoarce la mizeria vietuirii sale de mai înainte? Si dacă acest lucru se întâmplă cu omul trupesc, cu omul din afară, cu cât mai mult se va întâmpla cu omul cel dinlăuntru, duhovnicesc?

Deoarece, dacă inima va gusta în fiecare zi si în fiecare clipă Harul lui Dumnezeu, înțelege bine pe ce căi pline de spini si de bolovani si în ce locuri murdare a umblat până atunci si de acum nu se mai poate însela luând aminte la cele pe care demonul amăgitor i le prezintă drept odihnitoare si folositoare. Ințelege de acum foarte bine că pe căile vrăjmasului nu există altceva decât pierderea sufletului, amărăciunea inimii si mustrarea de constiintă. In Harul lui Dumnezeu cunoaste că există cu adevărat mângâiere, bucurie si dulceață a sufletului si a inimii. De aceea si proorocul David se ruga spunând lui Dumnezeu: "Inimă curată zideste întru mine, Dumnezeule, si Duh drept înnoieste întru cele dinlăuntru ale mele".

Proorocul David cunostea de la Duhul Sfânt că, din momentul în care inima omului se curăteste, el râvneste să vadă în inima lui pe Dumnezeu însusi, după cum spune Hristos: "Fericiti cei curati cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu". De aceea se ruga David: "Inimă curată zideste întru mine, Dumnezeule". Si iarăsi, prooroc fiind, stia că din momentul în care va sălăslui în inima lui Duhul Sfânt, va simți în inimă o bucurie de negrăit si se va încăizi înlăuntru trupului său, până în cele mai adânci fibre ale fiintei sale, cu o căldură de neînțeles, duhovnicească si dumnezeiască, însoțită de multă dulceață duhovnicească si dumnezeiască. De aceea mai spune: "si Duh drept înnoieste întru cele dinlăuntru ale mele".

Rugăciune

O, Hristoase al meu Cel preadulce, înnoieste, Te rog, si în cele dinlăuntru ale mele Duhul Tău cel bun si mângâietor, ca să se îndulcească în chip nespus inima mea cea întristată si pentru ca să se lumineze în chip nevăzut fata inimii mele si în chip vădit fata trupului meu de mângâierea Duhului Tău. Căci "inimii vesele îi străluceste fata".

Da! Dumnezeu meu Cel preadulce! Bucuria si dulceața sufletului meu să îndulcească inima mea, mă rog cu cuviință, pentru ca să se îndulcească totodată si cugetul meu de harul mângâierii Tale. Doamne al slavei, de aceea Te numesti Mângâietor, deoarece mângâi pe prietenii Tăi cu Harul Sfântului Tău Duh, după cum ai făgăduit Tu însuti, Tu, Dumnezeu si Stăpânul meu. Tu ai spus, Doamne, sfinților Tăi Ucenici si Apostoli: "Vă este de folos vouă ca Eu să merg la Tatăl Meu si la Tatăl vostru, la Dumnezeu Meu si la Dumnezeu vostru, deoarece atunci când voi merge voi ruga pe Tatăl Meu să vă trimită alt Mângâietor ca si Mine". Acest Mângâietor, Doamne, Te implor, roagă pe Tatăl Tău si Tatăl meu, pe Dumnezeu Tău si Dumnezeu meu, să mi-L trimită si mie, nimicnicul si cel din urma tuturor, si să mă întărească în dragostea Ta, a Stăpânului meu Atoatetiitor si Dumnezeu meu, precum zice iarăsi proorocul: "Si cu duh stăpânitor mă întăreste".

Deoarece, Doamne al bucuriei inimii mele si Mântuitorule al oricărui suflet ce nădăjduieste cu căldură în Tine, atunci când Harul Duhului Tău cel Sfânt atinge inima mea si Se odihneste în sufletul meu, mi se dă dintr-o dată să gust si să simt bunătățile cele vesnice si de nespus pe care le-ai pregătit celor care Te iubesc pe Tine înainte de a face lumea, a căror simțire, Iisuse al meu, când o primește inima mea, o face să se alipească de îndată iubirii Tale si se aprinde sufletul meu de iubirea cerească cea nestinsă pentru Tine Hristoase al meu. Doamne, când mă învrednicesti de Harul Tău cel Sfânt, atunci doresc să-Ti aduc laudă din inima mea, ca vitelul adus spre jertfire. "Atunci, voi pune pe altarul Tău vitei", spune Scriptura. Căci Tie se cuvine toată slava si lauda în vecii vecilor. Amin.

Cuvântul al zecelea

Despre rugăciunea mintii, despre rugăciunea inimii si despre rugăciunea niptică.

Binecuvintează, părinte!

Când vrei, iubite frate, să te rogi în taină, din adâncul fiintei tale, imită în această rugăciune a inimii glasul greierului. Greierele, atunci când cântă, o face în două feluri. La început strigă de cinci-zece ori cu voce înceată si reținută si după aceea, spre sfârșit, glasul devine mai puternic, mai accentuat si mai muzical. Tu, iubite frate, când te rogi în taină, dinlăuntru inimii tale, la fel să te rogi. Mai întâi să spui: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieste-mă"-de vreo zece ori, puternic din inima ta si clar cu mintea si din adâncul fiintei tale, la fiecare respirație o rugăciune, dar la fiecare rugăciune să-ti tii respirația atunci când inima ta ia aminte la rugăciune din adâncul ei. Si după ce spui astfel de vreo zece ori rugăciunea si chiar de mai multe ori, până se încălzește înlăuntru tău locul unde se lucrează rugăciunea, atunci spune rugăciunea mai puternic din sinele tău

si cu mai multă silintă din partea inimii, asa cum își termină cântarea greierele, cu glas mai puternic si mai muzical.

Această rugăciune, care se numeste mai ales rugăciunea Mintii, se mai numeste si rugăciunea Inimii sau rugăciunea Niptică. Când o spui cu mintea si o cercetezi în chip tainic înlăuntrul tău cu cuvântul lăuntric, în liniste, atunci rugăciunea se numeste rugăciunea mintii (noera prosevhi). Când spui însă rugăciunea cu inima, din adâncul inimii tale, cu accent puternic din inimă, cu silintă lăuntrică a fiintei tale, atunci se numeste rugăciunea inimii. Niptică se numeste rugăciunea, atunci când prin această rugăciune a ta si din bunătatea nemărginită a lui Dumnezeu, în sufletul tău sălăsluieste Harul lui Dumnezeu si îți atinge usor inima sau îți arată vreo vedere dumnezeiască, în care ochiul cugetului tău rămâne treaz si contemplă.

Atunci când lucrezi această rugăciune a mintii si o cercetezi cu multă evlavie si atât cât trebuie, si când prin aceasta se pogoară în sufletul tău Harul Sfântului Duh, atunci numele lui Hristos, care este contemplat cu mintea de tine, apare atât de mângâietor si dulce cugetului tău si sufletului tău, încât nu te mai saturi să-l cercetezi.

Când lucrezi însă rugăciunea inimi (adică atunci când râvneste inima ta rugăciunea) si Harul lui Dumnezeu coboară să-ti umbrească inima, atunci în inimă se zămisleste trezvia, asa cum s-a zămislit Cuvântul lui Dumnezeu de la Duhul Sfânt în Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Atunci, zic, în inima ta se vede numele lui Iisus si al lui Dumnezeu, precum si întreaga Sfântă Scriptură ca o îndulcire de negrăit ce vine din vederea tuturor întelesurilor duhovnicesti (ca să spun astfel). Este copleșită inima de râul dulce curgător al dumnezeiestii contemplări care îndulcește inima si o încălzește în chip minunat de iubirea pentru Dumnezeu, Creatorul ei.

Alteori, iarăsi, când lucrezi rugăciunea inimii cu durere în inima ce stă să lesine si cu întristare a sufletului smerit, atunci sufletul tău simte vădit mângâierea si cercetarea Domnului. Aceasta este starea aceea despre care spune prorocul: "Este aproape Domnul de cei înfrânti cu inima", deoarece Domnul Se apropie în chip nevăzut, atunci când îți strivesti inima cu rugăciunea - asa cum spuneam - ca să-ti descopere vreun lucru tainic, vreo vedere dumnezeiască, pentru a te face si mai fierbinte în lucrarea duhovnicească a inimii tale.

Iar când, iubite frate, cu Harul lui Hristos, sufletul tău vede vreo vedere dumnezeiască si esti cuprins de trezvie din pricina rugăciunii, atunci înțelegi că rugăciunea niptică nu este altceva decât Harul dumnezeiesc însusi; de aceea o numim vedere cu mintea, vedere dumnezeiască, în care cugetul tău priveste si mintea ta contemplă, iar sufletul tău este cuprins de trezvie. si când Harul dumnezeiesc al Sfântului Duh se coboară peste sufletul tău si umbreste fără să simti inima ta si îndulcește în chip de negrăit cugetul tău, înțelegi si cunosti numai tu însuti în sinea ta, deoarece din inima ta izvorăște ca dintr-un izvor nesecat evlavia, împreună cu dulceata de nespus a cugetului si cu netărmurita mângâiere a sufletului. Atunci, sufletul tău, prinzând un anume curaj duhovnicesc, se roagă în taină Făcătorului si Creatorului său si spune: "Pomeneste-mă, Doamne, întru împărăția Ta" sau vreun alt cuvânt asemănător din Sfânta Scriptură.

Iar acea rugăciune sfântă și curată, care se face în felul acesta dinlăuntrul sufletului, este atât de puternică încât, străbătând cerurile, înaintează până la tronul Preasfintei Treimi, în fața căreia se înfățișează ca tămâia mult și minunat mirositoare. Despre această rugăciune vorbește și proorocul când spunea: "Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta". Acea rugăciune sfântă primește în chip de negrăit și minunat de la Dumnezeu Cel în Treime rodul Duhului Sfânt, pe care, primindu-l cu multă evlavie și cuviință, rugăciunea îl transmite și sufletului ca pe un dar ceresc de nepretuit, trimis lui din cer de la Dumnezeu tuturor ca arună a împărăției ce va să vină și a învierii. Acest rod ceresc și dumnezeiesc al Duhului Sfânt, după ce este primit de suflet prin mijlocirea rugăciunii, a rugăciunii curate, dobândește deodată și iubirea dumnezeiască, bucuria duhovnicească, pacea inimii, îndelunga răbdare la necazuri și la ispitele acestui veac, bunătatea, credința neclintită, blândețea lui Hristos și înfrânarea cea ucigătoare de patimi. Toate acestea sunt numite "roadă a Duhului". Iar Dumnezeului nostru slava și puterea în vecii vecilor. Amin.

Cuvântul al unsprezecelea

Despre cum inima necurată și mândră, care este refugiu pentru satana și pentru gândurile rele, devine după aceea, prin rugăciunea zdrobită, curată, smerită, locas al Duhului Sfânt și izvor de gânduri bune.

Binecuvintează, părinte!

Dacă vrei, iubite frate, să sălășluiești și să prindă rădăcini în inima ta rugăciunea minții, postește neîncetat; depărtează-te de mâncărurile grase și placute; fă-te treaz și înțelept ca sarpele, disprețuind orice zbatere ce ține de veacul acesta; iartă-i din inimă pe cei care îți gresesc, după cuvântul Domnului; ia aminte la sminteli, să nu fie din pricina ta. Niciodată să nu dorești să spui cuvânt bun sau de laudă despre tine, ci totdeauna biruieste-te și disprețuiești-te pe tine însuți, numindu-te vicios, desfrânat, necurat și blestemat, după cum se spune: "Blestemați sunt cei ce fug de poruncile Tale". Și dacă ajungi să te socotești cu adevărat în felul acesta, ca un lucru de necinste și disprețuit de pe pământ, atunci pune în fața ta și moartea, ca și când ai vrea să mori neapărat în ceasul acela, și în felul acesta începe să-ți șilești inima cu numele lui Hristos, spunând cât poți mai tare și mai puternic: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă". Să nu dai în nici un fel atenție la câte îți spune în ascuns cel viclean în clipa aceea, în care ai hotărât să-ți zdrobești inima ta cu rugăciunea. Deoarece cel viclean, fiind mult mestesugit și cunoscător în viclenia lui, cunoaște și rodul pe care sufletul tău îl va rodi, din moment ce vei dobândi în felul acesta rugăciunea minții neîncetată. Pentru aceasta, în clipa aceea, Picioare-urâtestrâmbe-schioape prăvale cu picioarele lui urâte, strâmbe și schioape toate pietrele asupra ta și, după cum se spune: din o mie și una de gropi te stropește cu apă. Mâinistrâmbe-viclene-otrăvite-mărăcinoase cu mâinile lui strâmbe, viclene, otrăvite, mărăcinoase, aducând în fața ta nenumărate motive, nenumărate temeri, nenumărate gânduri, pentru a te împiedica în clipa aceea de la silința pentru rugăciunea inimii.

Tu însă, iubite frate, dacă iubesti mai mult pe Hristos decât aurul si sufletul mai mult decât trupul, nu-l asculta deloc, ci spune cu silire multă rugăciunea, până când va sălăslui înlăuntrul inimii tale Domnul nostru Iisus Hristos. Deoarece, dacă va sălăslui Hristos în inima ta, Acesta singur va putea să vindece orice suferință si orice boală din sufletul tău si din trupul tău: "Venind, îl voi vindeca". Deoarece, când tu spui rugăciunea cu silire multă, asa cum am spus mai sus, atunci strigi si chemi pe Hristos, pe cel mai bun doctor, ca să vină si să vindece patimile incurabile ale sufletului tău. Spun incurabile, pentru că altcineva nu poate să le vindece, decât numai Hristos.

Dar când înțelegi că vine în chip nevăzut Hristos în inima ta si alungă de acolo demonii, adică o eliberează de patimi, asa cum a alungat si din inima Mariei Magdalena multimea de demoni, adică a eliberat-o de toate patimile ei? Acest lucru se va arăta în cuvântul de mai jos.

Numai ce inima ta va vedea în chip tainic pe Mântuitorul Hristos venind spre ea, de îndată se pierd si dispar toate gândurile rele si viclene. Blestemata părere de sine atâta fuge si dispare de la fata Blândului Iisus, precum dispare si se împrăstie întunericul noptii la arătarea zorilor, atunci când răsare soarele. Si dacă se pierd din inima ta acei tirani răi si nemilosii, atunci va împărăti în ea blândul si linistitul Impărat, Domnul nostru Iisus Hristos, făcându-Se pentru ea adevărat îndrumător si învățător. La fel si inima se face adevărată următoare si ucenică a învățătorului Iisus. Deoarece este învățată de Acesta să fie linistită, măsurată, înțeleaptă, plină de evlavie, plăcută, blândă si smerită, precum spune: "învătați de la Mine, căci sunt blând si smerit cu inima, si veti afla odihna sufletelor voastre".

Altfel, pe vreo altă cale, omul nu poate ajunge la odihna si pacea sufletească, dacă nu va dospa inima lui de frământătura numelui odihnitor si aducător de pace al Domnului nostru Iisus Hristos.

Ascultă, asadar, iubite frate, cum se spune si în altă parte: "Omul bun din comoara cea bună a inimii sale scoate cele bune". Adică fiecare om are inima ca o vistierie. Si dacă inima lui este curată, înțeleaptă, nevicleană, bună si sfântă, si gura lui va vorbi cuvinte bune si sfinte, după cum spune: "Din prisosul inimii sale vorbeste gura lui". Si, iarăsi, dacă inima lui este stricată si vicleană, si gura lui vorbeste cuvinte stricate si viclene. Asadar, cel care voieste să vorbească si să scrie cuvinte duhovnicesti si ceresti, să-si umple mai întâi inima sa cu gânduri si înțelesuri duhovnicesti si ceresti, si după aceea să scoată din aceasta, ca dintr-o visterie bună, cuvinte duhovnicesti si ceresti. Iar dacă inima este plină de răutate, să scoată mai întâi răutatea din ea, după cum spune: "Lepădati de la inimile voastre răutățile voastre", si după aceea să adune în vistieria inimii lucrurile bune ca pe un mărgăritar de bun pret, făcând asemenea celui care are un ogor plin de măracini si de pomi sălbatici, care mai întâi scoate din ogorul său pomii neroditori si măracinii, si după aceea planteaza pe cei roditori si domestici.

In acelasi fel, spun, să faci si cel care voieste să adune în vistieria inimii sale viclene comoara cea buna si să planteze în ogorul ei pomi roditori. Care este această comoară

bună și care este pomul cel domestic și roditor, care rodeste la timpul său, precum lemnul acela proorocesc, care este sădit "la izvorul apelor"? Altul nu este decât numele lui Dumnezeu. Se adună în vistierie această comoară de pret a numelui Domnului și sădește în inima omului acel binecuvântat pom al rugăduinii mintii, atunci când va afla trupul omorât de asceză și de post neîntrerupt. Dacă se va aduna în vistieria inimii numele lui Hristos, atunci inima va îmbrăca îmbrăcămintea lui Hristos, adică Harul lui Hristos. Mai bine să spun, poate, se botează inima cu numele lui Hristos și se uneste Harul lui Hristos cu inima. Atunci, inima este în Hristos și Harul este în inimă. Hristos cuprinde inima, și inima, cuprinsă de Hristos, îl cuprinde pe Hristos. Argint curat este numele lui Hristos, curățit și încercat în foc de șapte ori și de nenumărate ori. Curată devine atunci și inima ca și acela. Și iarăși, numele lui Hristos este lumină, și lumină devine și inima.

În inima în care este cinstit, slăvit și cercetat numele lui Hristos, acolo locuiește Hristos. Iar acolo unde locuiește Hristos, acolo locuiește și Tatăl. Și acolo unde locuiesc Tatăl și Fiul, acolo Se odihnește și Duhul Sfânt. Deoarece Sfânta Treime este nedespărțită și de o ființă. Unde sălăsluiește și odihnește Sfânta Treime, de acolo izvorăsc izvoare de apă vie, adică înțeleșurile duhovnicești și suvoaiele înțelepciunii. De aceea, asadar, spunem că inima care a devenit locas și altar al nevăzutului și atotînțeleptului Dumnezeu naste și izvorăște cuvânt învățător, cuvânt mântuitor, cuvânt roditor, cuvânt înțelept, cuvânt sfânt, cuvânt bun, precum spune: "A iese din inima mea cuvânt bun, spun eu lucrurile mele împăratului". La fel și limba, nu ajunge să spună atunci înțeleșurile pe care le naste inima, de aceea spune: "Limba mea este până de scris ascuțită pentru cel ce scrie".

Dar iarăși spunem, iubite frate, că atunci când inima ta este plină de gânduri viclene și de înțeleșuri demonice, ca un trup plin de puroi, este nevoie să fii operat și cu ventuza să scoti puroiul și sângele stricat din inima care a fost vătămată și ucisă de vrăjmasii nevăzuți și fără de milă. Iar ventuză numesc nu pe aceea pe care o folosesc la oameni doctorii trupului, ci aceea pe care o folosesc pentru gândurile inimii doctorii sufletului, adică lucrătorii rugăciunii mintii și a inimii. Deoarece, atât cât tu ai inima plină și îngreunată de gânduri viclene și de înțeleșuri ucigătoare de suflet, în alt fel nu este cu putință să o usurezi de acestea și să o vindeci, decât făcând această operație la piept cu rugăciunea inimii ca și cu o ventuză. Pentru că, așa cum o ventuză prinde cu putere partea trupului atinsă de boală și scoate din trupul bolnav tot sângele stricat, la fel și rugăciunea inimii, de îndată ce prinde pieptul tău cu putere dinlăuntru scoate din acesta toate înțeleșurile desfrânate și viclene și-l curată. Aceasta poți să o încerci și tu, iubite frate, în faptă în felul de mai jos.

Să stai, frate, într-un loc anume, pe un scaun sau chiar în picioare, să stai însă un pic îndoit și, plecându-ți capul în față, să-ți faci spatele ca o cocoasă, și atunci să începi a spune rugăciunea din adâncul inimii, trăgând inima, adică partea cea de mijloc a pieptului, unde are adâncitura, cât poți în părțile cele mai adânci ale ființei tale cu rugăciunea, tinându-ți și respirația atâta timp cât tragi inima cu rugăciunea, având alipită acolo întreaga ta atenție. Deoarece, dacă procedezi astfel, adâncitura pieptului tău devine ca o ventuză, căci ventuza nevăzută a Numelui lui Hristos îl trage dinlăuntru mai puternic decât ventuza adevărată, pentru a scoate din piept plăcerea ascunsă a poftei trupesti și a pune în loc o altă plăcere, aceea a dorinței duhovnicești.

Pofta cea rea a omului își are cuibul și tronul său în piept, pentru a putea să lupte de acolo împotriva omului în toate părțile lui, ca dintr-un adevărat bastion. Acest lucru îl poate înțelege oricine din cele de mai jos. Spunând cineva această rugăciune, așa cum am zis, se ridică dinlăuntrul omului și dispăre de îndată, pofta trupească, precum se ridică și dispăre roua din pricina căldurii soarelui. Și dacă dispăre plăcerea satanică, atunci vine fără întârziere dorința duhovnicească și-i ia locul. Dacă nu va fi alungat de acolo satana și dacă nu se ridică de acolo tronul lui murdar, care sunt gândurile desfrânate și viclene, nu este cu putință să vină acolo preacuratul Har al lui Dumnezeu, ca să-și ridice acolo tronul strălucitor al înțeleșurilor dumnezeiești și duhovnicești. Cum ar fi cu putință ca într-o cetate în care stau vrăjmasii și cei ce s-au lepădat de împărat, tocmai acolo să-și ridice împăratul tronul său și să-și impună propria rânduială, dacă nu-i alungă mai întâi de acolo pe dusmanii săi și dacă nu vor fi nimiciti aceia care îl urăsc?

La fel și într-o casă plină de păianjeni și de necurății, care este locas al viermilor celor murdari și al scorpionilor otrăvitori, cum ar fi cu putință să intre în ea pentru a se odihni peste gunoaie și peste viermi un împărat plin de slavă, care poartă porfiră strălucitoare nepretuită, dacă nu se va face mai întâi curat în casa aceea, pentru a deveni astfel vrednică să primească un împărat? La fel și într-o inimă murdară și necurățită, cum ar fi cu putință să intre și să se odihnească acolo prealuminatul și preacuratul Mire al Bisericii, Domnul nostru Iisus Hristos, dacă nu va fi curățită mai întâi acea inimă cu numele purificator al Aceluiasi Domn și Stăpân al nostru, Iisus Hristos? Căruia se cuvine slava și puterea în vecii vecilor nesfârșiti. Amin!

Cuvântul al doisprezecelea

Despre cum omul acela a cărui inimă cercetează neîncetat rugăciunea este cinstit de îngerii dumnezeiești și păzit de orice păcat, deoarece a fost iubit de Dumnezeu, precum și acela L-a iubit pe Dumnezeu din toată inima lui.

Binecuvintează, părinte!

Asadar, tu, monahule care ai lăsat lumea și lucrurile lumii și ai îmbrăcat această shimă îngerească și bucurătoare, dacă vrei să se bucure și să se mângâie sufletul tău cu mângâierea dumnezeiască cea îmbucurătoare, îngrijeste-te și luptă pentru ca să dobândești în inimă cercetarea rugăciunii minții și îngrijeste-te, cât poți, să se înscrie și să se întipărească în inima ta numele mângâietor și îmbucurător al Domnului nostru Iisus Hristos. Deoarece în felul acesta vei face pe dumnezeiestii îngerii să te cinstească și să te iubească. Pentru că îngerii, cinstitori și iubitori ai numelui lui Hristos, cinstesc și iubesc și locul unde este scris acest nume al lui Hristos.

Deci, dacă înscrii în inima ta rugăciunea aceasta, care este numele lui Hristos, nu numai că îngerii vor dori să-l cinstească și să-l iubească pe prietenul rugăciunii, ci mai mult

decât atât, vor dori să-ti devină prieteni nedespărțiti pentru tot restul vietii. In drumurile si pe cărările tale te vor însoti în chip nevăzut, noaptea te vor păzi de frica de noapte si ziua te vor păzi de săgeata otrăvitoare ce zboară ziua. In lucrările tale te vor sprijini si te vor întări. La întrebări te vor înțelepti să răspunzi cu înțelepciune si fără piedici. La rugăciune vor sta si acestia rugându-se împreună cu tine, plini de bucurie, implorând pe Cel Preaînalt pentru tine. In primejdii îți vor fi mângâiere si scăpare nesperată. Pe acesti îngeri nu-i vei vedea cu ochii trupesti, dar vei simti si vei înțelege ajutorul lor. Uneori îi poti vedea chiar cu ochii, după puterea ta sufletească si după curăția inimii.

Bucurie mare va fi pentru sufletul tău din momentul în care vei dobândi astfel de prieteni si astfel de păzitori puternici, care sunt rânduiti de Dumnezeu să păzească sufletul tău până în clipa în care va trebui să-l predea în fata Mirelui Hristos, ca mireasă neprihănită si curată. Deoarece, precum tu, iubite frate, ai aruncat de la tine orice vointă trupească si orice grijă desartă si te-ai dat cu totul la lucrarea rugăciunii si la amintirea lui Dumnezeu, la fel si Dumnezeu își aminteste pururea de tine si te are ca pe unul din oamenii Lui, numele tău fiind înscris în cartea nestearsă a amintirii Sale dumnezeiesti.

Pentru aceasta bucură-te si te veseleste, iubite frate precum spune si Domnul: "Bucurati-vă, căci numele voastre sunt scrise în ceruri". Si pentru că numele tău a fost scris în Cartea vietii cu scrisul cu care tu ai scris în cartea inimii tale numele Lui dumnezeiesc prin rugăciunea inimii neîncetată, Dumnezeu îți va purta de grijă, păzind cu Harul Lui sufletul tău ca pe lumina ochilor de orice păcat, "de orice lucru ce se lucrează întru întuneric si de demonul cel de amiază", deoarece si tu păzesti nestearsă în cartea fiintei tale iubirea Lui si amintirea Lui, despre care unul din părinti a vorbit astfel:

Un frate oarecare, purtat fiind în afară de sine, în extaz, a văzut o biserică foarte mare, în mijlocul căreia era un arhiereu plin de strălucire si de slavă, fiind îmbrăcat cu toate vesmintele arhieresti, iar în fata strălucirii si frumusetii acestora tace orice limbă care ar dori să spună frumusetea si strălucirea acelu arhiereu. In jurul arhierelui stăteau, îmbrăcati cu totul în alb, niste diaconi purtând în mâinile lor cădelnite de nedescris, cu care îl tămâiau pe arhiereul acela ceresc, iar altii, ca niste preoti. stăteau de jur împrejurul lui cu nespusă evlavie.

Toti acestia erau minunati la vedere, deoarece nu numai fata acestora era ca de lumină, ci si vesmintele pe care le purtau; ale unora erau albe ca zăpada si curate ca lumina, atât de curate si de subtiri încât dacă ar fi fost lăsate aici în aer singure, fără să aibă nici o greutate pământescă pe ele, aerul le-ar fi ridicat de îndată în sus la cer si niciodată n-ar mai fi coborât de acolo pe pământ. Atât păreau de usoare si de fine. Vesmintele pe care le

purtau altii se înfățisau ca o altă priveliste, pe care nu numai că limba aceasta pământescă nu o poate reda, dar nici mintea nu poate să o înțeleagă, pentru că nu este nici un lucru în lume cu care să se asemene.

Altii purtau vesminte strălucitoare ca fulgerul. Unii stăteau de-a dreapta arhierelui, iar altii de-a stânga. Cu totii stăteau cu multă evlavie si cuviință. Iar fericitul acela arhiereu era atât de plin de slavă si atât de mult îi întrecea pe ceilalti în slavă si strălucire si în har,

precum întrece soarele pe ceilalți luminători cerești. Stând drept, acest minunat și mai presus de minte arhieru privea spre răsărit și cânta cu voce tare și clară o cântare scurtă întru mult preadulce și de negrăit. Iar acel monah, văzând lucrurile acelea care depășeau orice înțelegere, era cuprins de nedumerire și, auzind cântarea aceea preadulce și armonioasă, se minuna, încât de prea multă mirare a uitat cuvintele pe care le cânta cerescul arhieru și nu a putut să-și mai amintească nici măcar un cuvânt din câte auzise, cu toate că încerca să ia aminte la ele cu toată atenția, deoarece stia că o să se despartă de acea vedere minunată și voia ca acele cuvinte să-i folosească în viața de aici. În sfârșit, ascultând și uitând iarăși, a reușit să țină minte un singur lucru, pe care l-a rostit la sfârșit cu voce tare minunatul arhieru, și anume: "Cât își aduce cineva aminte și iubeste pe Dumnezeu, tot atât își aduce aminte de el și îl iubeste și Dumnezeu". Și îndată și-a venit fratele în sine și spunea că în clipele acelea simțise în inima lui ceva ca un foc, care-i ardea inima ca o lumânare aprinsă, precum spune: "Nu era inima noastră arzând în noi, când ne vorbea nouă pe cale și când ne explica Scripturile?" Acestuia slava și puterea în vecii vecilor. Amin.

Cuvântul al treisprezecelea

Despre cum de îndată ce monahul luptător se va ruga în taină cu inima zdrobită la Hristos în vreme de necaz și ispită, acestuia i se va descoperi de către Hristos vreo vedere dumnezeiască, care nu numai că-l mângâie duhovnicește în necazul lui și-i dă nădejdi binefăcătoare pentru bunătățile ce vor să vină, ci îl face și mult mai fierbinte în virtute decât era mai înainte.

Binecuvintează, părinte!

Ascultă, o monahule, ca în parabolă, cum își află har și mângâiere sufletul tău lângă Dumnezeu. Un om curajos și viteaz gata să-și pună viața în pericol din dragoste pentru împăratul său și să facă fapte de vitejie pentru slava împărăției, nu va fi oare cinstit de împăratul cu daruri împărătești și mărete? Da! Il va cinsti precum se cuvine și-i va încredința și o vrednicie împărătească pe măsura faptei sale. Și iarăși, dacă acesta va arăta împăratului și mai multă iubire decât prima dată și își va pune în fiecare clipă în pericol viața lui pentru el și va fi gata să suporte orice necaz și suferință pentru el, oare împăratul, văzând buna lui intenție și vitejia lui, nu-l va ridica la o cinste și mai mare și la o vrednicie și mai înaltă? Da! Il va cinsti și mai mult pentru a-l face și mai curajos în războaie și mai puternic în iubirea lui. Și iarăși, dacă prietenul împăratului se poartă cu multă credinciosie și se arată întru toate vrednic și arată împăratului iubire mai mare, iar în războaie și în primejdii mai multă jertfelnicie, oare împăratul nu-l va ridica la un grad și mai mare de cinstire? Da! Il va ridica la un grad și mai mare de cinstire și va dori să-l considere nu ca pe un străin sau ca pe un prieten, ci ca pe un adevărat frate de inimă al lui.

Dar împăratul nu i-a dat dintr-o dată atâta cinste, ci l-a cinstit după faptele sale și la

ridicat din vrednicie în vrednicie, din mărire în mărire, din cinste în cinste, din grad în grad, din har în har, până l-a urcat la ultimul grad, împărtind tronul cu el și făcându-l pãrtas la împãrãtia sa. Aceasta a făcut-o împãratul cu mult discernãmãnt și cu înțelepciune, pentru ca prietenul său să-si aducã aminte cã pentru a ajunge la acel ultim grad de cinstire a trecut prin multe încercãri și prin multe primejdii și să se poarte așa cum îi cere noua vrednicie, pãzindu-si împãratul și arãtându-i respectul și credinciosia pãnã la sfãrsit. Dacă împãratul l-ar fi ridicat dintr-o datã la acea cinste, poate cã prietenul său s-ar fi mândrit cu mărire, crezând cã a fost un norocos, și prin urmare nu s-ar mai fi purtat cum se cuvine. Atunci ar fi fost cu putintã să-si piardã iarãsi cinstea la care fusese ridicat.

La fel face și Domnul nostru Iisus Hristos, Impãratul ceresc Cel preãntept. Rãsplãteste din belsug cu daruri dumnezeiesti pe cel care-L iubeste cu adevãrat și care ridicã cu bucurie jugul Sãu cel bun și sarcina Sa cea usoarã. Acestuia îi descoperã diferite vedenii și taine, dupã curãtia inimii sale, și-i aratã slava Sa dumnezeiascã, uneori mai mult alteori mai puțin, dupã lupta și osteneala acestuia, deoarece se odihnește în el Duhul Lui cel bun, atãt pentru tinerea cu strãsnicie a poruncilor dumnezeiesti, cãt și pentru netãrmurita smerenie a inimii lui, pentru care l-a înzestrat cu Harul Lui, dupã cum spune Scriptura: "Celor smeriti li se va da har". Deoarece și Domnul slavei atãt de mult a iubit aceastã smerenie, incãt atunci când a fost în lume cu trupul Cel netrupesc și în chip vãzut Cel nevãzut și de necontemplat în dumnezeirea Lui, nu a binevoit sã-Si acopere trupul Sãu cu slava dumnezeirii Sale, pe care a arãtat-o la vremea convenitã numai la înfricosãtoarea Schimbare la Fatã, ci cu trupul Lui cel sfãnt a acoperit dumnezeirea Sa. Alt lucru mai smerit nu se poate întãmpla, cãci ce poate fi mai smerit decãt aceasta?

Un Dumnezeu de necuprins cu mintea, nevãzut neajuns cu înțelegerea, nemãrginit, fãrã de început, vesnic, preãntept, Dumnezeu care a făcut cerul și pãmãntul, luminãtorii cerului, îngerii, arhanghelii, marea și toate animalele, tãrãtoarele, pãsãrile zburãtoare și toate cele vãzute și nevãzute, Acesta, zic, sã primeascã a purta trup omenesc peste dumnezeirea Lui și sã slujeascã fãpturii Sale ca și când l-ar fi fost slugã? "Nu am venit, sã Mi se slujeascã, ci sã slujesc și sã dau sufletul Meu pret de rãscumpãrare" - spune Hristos.

Din aceastã cauzã, pe omul acela care urmeazã smereniei și simplitãtii lui Hristos îl iubeste Hristos peste mãsurã. Și nu numai cã îl iubeste, ci pentru bucuria și desfãtarea lui îmbracã smerenia și simplitatea aceluia. De aceea spune dumnezeiescul Evanghelist: "În ceasul acela S-a bucurat în duhul Iisus și a spus: "Mãrturisesc Tie, pãrinte, Domnul cerului și al pãmãntului, cã ai ascuns acestea celor înțelepti și priceputi și le-ai descoperit pruncilor"". De aceea aratã și descoperã aceluia diferite vedenii și-l mângãie cu Harul Sãu în necazuri și ispite. Chiar atunci îl mângãie Harul lui Hristos mai mult, când îl vede cã aratã fatã de El bunã vrere și hotãrãre curajoasã de a lupta cu ascezã fãrã mãsurã pentru iubirea Lui, ascezã prin care își supãrã trupul foarte mult, dar în timpul acestei strãmtorãri și lupte ajunge la timp Harul și îl mângãie în necaz cu prezenta Sa. Iar mângãierea se face în felul acesta:

Precum un om împãrãtesc, prieten al împãratului, când are rãzboi cu dusmanii

împăratului pentru cetățile împărăției, în vreme de întristare din pricina războiului, primind din partea împăratului scrisori de îmbărbătare, de laudă, pline de făgăduinte, devine mai curajos și mai dispus să continue războiul, mânat de speranță că va fi cinstit de împăratul dacă va birui, la fel și cel care se ostenește și se strămtorează pentru împărăția cerurilor, acesta devine mai fierbinte în lucrarea lui și primește mai mare mângâiere dacă Domnul îi arată vreo vedere cerească în timpul necazului său. Deoarece, dacă Domnul îi deschide ochiul nevăzut al sufletului și acel adevărat rob al Domnului poate vedea ceea ce binevoieste Tatăl să-i arate slugii sale, de îndată, zic, tresaltă înlăuntrul lui inima, bucurându-se nespus și veselindu-se în chip minunat trupul lui din pricina prezentei acelei descoperiri dumnezeiești. De aceea spune: "Inima și trupul meu s-au bucurat de Dumnezeu Cel viu". Se bucură inima și trupul lui în felul acesta, deoarece în clipa aceea în care vede în chip văzut cele nevăzute, este ca și cum trupul lui își pierde greutatea și firească și devine ușor ca ceva fără de trup. De aceea se bucură și se veselește peste măsură. Și pentru această nemărginită bucurie dăntuiește tainic și minunat așa cum a dăntuit tainic și minunat creația întreagă o dată cu Taina întrupării lui Hristos, cea străină și de neînțeleș, despre care proorocul a spus: "Dealurile au tresăltat precum mieluseii și muntii precum mieii oilor".

De aceea, din clipa în care robul lui Hristos a văzut pe Hristos fie ca patriarh slujind sau ca împărat în slava sa, fie ca prieten preaiubit, din clipa aceea, spun, iubeste peste măsură felul acela, mijlocul acela și cauza aceea prin care a fost învrednicit să vadă pe Domnul slavei. Iar mijlocul acela prin care s-a învrednicit să vadă pe Hristos și prin care Acela a binevoit să i se arate nu este altul decât rugăciunea pe care a făcut-o la Hristos în Sion, adică în inima sa cu duh înfrânt; "Se va vedea Dumnezeu dumnezeilor în Sion", spune proorocul. Din clipa aceea în care i s-a arătat Hristos și inima lui L-a văzut în taină, inima lui se aprinde atât de mult de iubirea lui Dumnezeu, iar văzătorul dumnezeiestilor descoperiri este copleșit de îndată de evlavie nespusă și începe a vărsa lacrimi fierbinti, neputând să-i oprească lacrimile, după cum nici lumânarea nu poate să nu se topească atunci când atinge focul. După apariția vedeniei dumnezeiești, inima lui se înmoaie și se pleacă întru totul poruncilor lui Dumnezeu. Atunci, hotărăște să împlinească orice virtute hotărăște să împlinească, reusește cu Harul lui Dumnezeu să o ducă la bun sfârșit cu multă ușurință, deoarece îl are pe Hristos, care-l întărește spre bine, după cum spune fericitul Pavel: "Toate le pot în Hristos, Cel care mă întărește pe mine". Și încheie, spunând: "Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine".

Ascultă, asadar, ce căldură și putere aduce cu sine vederea dumnezeiască asupra celui care o vede. Dacă un împărat care dorește să cucerească lumea întreagă și să fie dedat cu totul plăcerilor trupesti, precum Sardanapal acela, sau să dobândească slava oamenilor, precum Alexandru cel Mare, ar ajunge să vadă în ascuns fie și cât de puțin din slava lui Dumnezeu, de îndată, spun, fără întârziere, ar părăsi împărăția sa și slava lumii, precum și plăcerile și desfătărilor poftelor sale trupesti, s-ar îmbrăca în sac și în vesminte vechi, rătăcind, după cum spune dumnezeiescul Pavel, "în munti și pesteri și în crăpăturile pământului" (Evrei 11, 38), hrănindu-se cu ierburi sălbatice, pentru ca să se bucure în viața ce va să vină de bunătățile acelea cerești și vesnice din care, în parte și foarte puțin, a gustat în această lume. Acest lucru se va întâmpla deoarece vederea celor dumnezeiești are darul nu numai de a îndepărta de lucrurile lumesti, de desfătarea și plăcerea trupestă

pe cel care se învrednicește de ea, ci mai mult chiar, dacă este împins din nou să se aplece spre lenevire și răceală, îl încălzește și îl împinge din nou spre lucrare.

Un om, spre exemplu, se leapădă de satana și se ferește de lume și de cele lumesti cu toată silința și, devenind monah lucrează pentru Hristos cu multă dragoste și cu multă căldură a inimii. Când vin însă peste el luptele și ispitele și necazurile celui vicelan, dacă se va împutina sufletul lui și se va înfricoșa inima lui, atunci căldura inimii se va cufunda în marea deznădejzii, precum Apostolul Petru când l-a văzut pe Hristos mergând pe valurile mării. A dorit să meargă spre Acela și, sărind în mare, a mers ca pe uscat, dar când a văzut vântul și valurile urcând spre cer și coborând spre adâncul pământului, s-a înfricosat de îndată din pricina putinei sale credințe, deoarece a uitat pe Hristos care îi spusese: "Vino!". Deci, împutinându-i-se credința, a început să se cufunde în mare. Dar atunci când a strigat "Doamne, scapă-mă", Hristos a întins fără întârziere dreapta Sa cea sfântă și l-a scăpat.

Astfel se întâmplă cu cel care merge spre Hristos prin lucrarea cea dumnezeiască.

Când va fi strâmtorat de ispite și necazuri, de care este mare nevoie pentru a se arăta răbdarea lui, dacă i se va împutina credința și va uita cuvintele și mângâierea lui Dumnezeu și va începe râvna și căldura lui pentru asceză să se piardă, atunci să strige la Hristos ca Petru. Harul Lui nu va întârzia să-l întărească cu ajutorul Lui, cu vreo vedere dumnezeiască sau arătare, prin care se înnoiesc și râvna și căldura sufletului lui. De aceea spune: "înnoi-sevor ca ale vulturului tineretile tale". Și pentru că a venit vorba de vultur, acestuia, atunci când îmbătrânește, îi cad aripile din pricina bătrânetii și din pricina neputinței sale, dar Dumnezeu face să-i crească aripi noi, și în felul acesta vulturul întinereste. La fel se întâmplă și cu cel care se chinuie pe sine cu asceza și care este înconjurat de ispitele și luptele stăpânitorului veacului acestuia. De îndată ce acesta va vedea vreo vedenie, de îndată ce va avea vreo cercetare dumnezeiască în necazul și în strâmtorarea lui cea mare, atunci nu numai că nu-și va mai aminti de ostenele sale trecute și de ispite, ci va adăuga și alte noi lupte la cele dintâi, după cum spune fericitul Pavel: "Uitând cele ce sunt în urma mea și tinzând către cele dinainte" (Filipeni 3, 14). și iarăși, altcineva spune: "Luptând i se înnoieste puterea". Deoarece ispitele și necazurile și relele, când sunt suportate cu curaj și bucurie, aduc cu ele cercetare dumnezeiască, iar cercetarea dumnezeiască îl face să aibă mai multă râvnă în necazurile ce vor veni și în ispite și lupte. Despre necazurile și despre ispitele acestea, un Părinte a spus următoarele:

Un frate a fost ispitit și supărat de cineva, dar a tăcut și a suportat ispita cu bucurie pentru Hristos. Dar, ca om ce era, purtând trup ca ceilalți, după puțin timp a început să fie chinuit de gânduri și de tristete. S-a ascuns, atunci într-un loc îndepărtat și se ruga lui Dumnezeu din adâncul inimii, udând pământul cu lacrimi și rugându-L pe Dumnezeu însuși să-i dea răbdare, îngăduință și nerăutate. iar Domnul l-a mângâiat atât de mult încât l-a făcut mult mai răbdător și mai râvnitor. Deoarece, în timp ce se ruga în taină cu durere de inimă, l-a prins un somn dulce și ușor și i s-a arătat că era într-un câmp frumos, atât de mare, încât semăna cu cerul în măreția lui. Câmpul era plin de oameni, mai mulți decât stelele cerului și decât nisipul mării. Se adevărea cuvântul pe care l-a auzit ucenicul iubit Ioan Teologul și Evanghelistul, care spune în Apocalipsă: "Si iată multime multă, pe care

nimeni nu putea s-o numere, din tot neamul si semintiile si popoarele si limbile, stând înaintea tronului si înaintea Mielului, îmbrăcati în vesminte albe si având în mână ramuri de finic" (Apocalipsa 7,9).

Acesti nenumărați oameni îmbrăcati în alb, care erau în câmpul acela minunat, cântau toti cu glas mare si cu o dulceață de negraît cuvântul acela care spune: "Câti în Hristos v-ati botezat, în Hristos v-ati si-mbrăcat; Aliluia!" Mirat fiind fratele în fata acelei multimi de oameni si minunându-se de cântarea aceea preadulce, l-a întreat pe unul dintre ei, cine sunt si ce virtute mare au săvârsit de sunt asa îmbrăcati în alb, si de cântă tocmai cuvintele acelea. Acea a răspuns fratelui, spunând: "Noi, cei pe care ne vezi si te minunezi, când eram în viata trecătoare a lumii celei desarte, am trecut din dragoste pentru Hristos prin neîncetate supărări si ispite, si de aceea s-au albit atât de mult si strălucesc hainele noastre. Sau nu auzi ce spune

Teologul despre noi: "Acestia sunt cei ce vin din strâmtorarea cea mare si si-au spălat vesmintele lor si le-au făcut albe cu sângele Mielului" (Apocalipsa 7, 14). Acea strâmtorare mare prin care am trecut în lume s-a transformat acum în mare bucurie, si pentru că am suferit strâmtorare si ispite pentru Hristos, cantăm acum, ca pe o laudă: "Câti în Hristos v-ati botezat, în Hristos v-ati simbrăcat; Aliluia!" Deoarece cu Hristos nu se îmbracă crestinul prin bucuria lumii ci Il îmbracă prin necazurile lumii. De aceea a spus Hristos: "In lume necazuri veti avea... iar lumea se va bucura. Voi vă veti întrista, dar întristarea voastră se va preface în bucurie" (Ioan 16, 20). Crestinul care are curaj si nădejde în Hristos să îndrăznească si să nădăjduiască în Hristos când are necazuri si suferă pentru El, când este disprețuit si ocărât pentru El, când este urât si alungat din cetate pentru El, deoarece spune Hristos: "Fericitii veti fi când vă vor ocărî pe voi si vă vor prigoni si vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mintind pentru mine." Iar dacă nu suferă toate acestea pentru Hristos, nu se îmbracă în Hristos, de aceea nici în bucuria lui Hristos nu va intra.

Acestea spunând omul acela fratelui, si-a venit în sine fratele si a dobândit după aceea mai multă râvnă decât avea înainte în a suportat orice supărare, luptă sau ispită pentru numele lui Hristos, pentru ca Hristos să-l numere, după viata aceasta, între cei îmbrăcati cu vesminte albe, care stau lângă tronul lui Hristos si li aduc slavă cu multă bucurie.

Gândește-te, deci, si cugetă, iubite frate, la mărimea bucuriei acelor crestini care trec aici prin strâmtorări si își petrec viata în asceză si chinuri. Deoarece cuvintele acelea pe care le vor cânta acolo arată desfătarea duhovnicească nemăsurată pe care o vor avea acolo, precum si aici. Cântarea "Câti în Hristos v-ati botezat, în Hristos v-ati simbrăcat; Aliluia!" nu se cântă întotdeauna, ci numai la praznicele împărătești ale Domnului. Cei care petrec aici în multă strâmtorare si cu ispite mari pentru Hristos vor fi acolo cu Hristos si Il vor vedea pe Hristos față către față, întâlnindu-se cu Acesta cu bucuria cu care se întâlnește un fiu iubitor de tată cu un tată iubitor de fii.

Hristos va fi pentru acestia toată mângâierea si desfătarea duhovnicească. Deoarece acolo nu vor mai flămânzi asa cum flămânzesc aici după porunca lui Hristos, care zice: "Fericitii cei ce flămânzesc acum, căci se vor sătura". Se vor sătura nu de mâncare si de băutură, ci

de slava lui Hristos, după cum zice dumnezeiescul prooroc David: "Mă voi sătura văzând slava Ta". Nici nu vor mai înseta acolo, așa cum însetau aici pentru a-si nevoi trupul. Nici nu se vor mai arde acolo de flacăra necazurilor si a ispitelor, așa cum se ardeau aici de necazuri si ispite precum aurul în foc, pentru a arăta dragostea pe care o au pentru Hristos. Deoarece Hristos, Păstorul cel bun al oilor, acolo, în împărăția Lui, îi va păstori si-i va conduce în Rai în livezi pururea înflorite si bine mirositoare, în care curg râuri fermecătoare si izvoarele răcoritoare ale apelor nesecate ale vietii vesnice. Deoarece spune iarăsi ucenicul iubit, Ioan, în Apocalipsa sa: "Nu vor mai flămânzi, nici nu vor mai înseta, nici nu vor mai cădea peste ei razele soarelui, nici altceva dogoritor, pentru că Mielul cel din mijloc de pe tron îi va păstori si-i va duce pe ei la izvoare de apă vie, si le va sterge orice lacrimă de pe fata lor". Să ne dea si nouă Dumnezeu în această viață strâmtorare mare în inima noastră si lacrimi multe ochilor nostri, pentru ca să ni le steargă acolo, în împărăția Lui, si să se bucure inima noastră de bucuria cea adevărată si vesnică, de care să ne învrednicim în Hristos Dumnezeul nostru, căruia se cuvine slava si puterea în vecii vecilor. Amin.

Cuvântul al patrusprezecelea

Despre cum cugetul care s-a curățit prin rugăciunea mintii neîncetat lucrată în inimă, maica lacrimilor, înțelege diferitele gânduri care intră în suflet, deosebind care sunt de la Dumnezeu si care sunt de la demoni; încă si despre plâns.

Binecuvintează, părinte!

De îndată ce coboară în suflet Harul lui Dumnezeu, si dorește să sălășluiască în acel suflet, cugetul curat si treaz simte în clipa aceea si în orice clipă ca a venit si a sălășluit în el Harul lui Dumnezeu. Iar cugetul își are scaunul si tronul său în mijlocul fruntii, în cel mai înalt loc al trupului omului, ca pe niste metereze înalte de unde vede totul si în toate părțile. Si simte totodată si fără întârziere că se apropie de suflet si dă de stire mintii omului să ia aminte si să se încredințeze dacă de la Dumnezeu este ceea ce a intrat în cetate - adică în suflet - sau de la diavoli.

Această lucrare si cugetare a mintii si a cugetului se cheamă deosebire, si această deosebire este adevărată, deoarece mintea si cugetul judecă si cercetează împreună cu cugetare exactă si înaltă diferitele lucrări pe care le săvârsesc în simturile sufletului si trupului gândurile si provocările cele care au intrat în suflet, trecând de paza cugetului si a mintii. Această judecată, care se face de cuget si de minte, este dreaptă si bună. Deoarece spune: "Sunt mai buni doi decât unul". De aceea gândurile bune si folositoare sunt lăsate să intre liber în suflet, în timp ce gândurile rele si înșelătoare sunt îndepărtate cu luptă.

Când cugetul își află sănătatea deplină, adică este curat si purificat de la mâncărurile si băuturile care aduc plăceri, prin înfrânare de la somnul prea mult si de la hrana prea

multă, prin rugăciunea neîncetată a inimii, prin vărsarea neîntreruptă a lacrimilor, prin înfrânarea și tăcerea cele luate de Dumnezeu, prin curătenia sufletului și a trupului, prin smerenie și umilință, prin îndelunga răbdare pe care o arată în ispite; pe scurt spunând, când este lănat de deasa împărtășire cu Preacuratele Taine ale Domnului, atunci simte cu multă claritate tot ceea ce trece prin sine sau prin altă parte ("căci furul, nu intră în staulul oilor pe poartă, ci pe altă parte") și intră în suflet. Și înțelege dacă este lucru dumnezeiesc sau diavolesc. Și dacă este dumnezeiesc, dă de îndată de știre inimii, care este pregătită să-l primească așa cum se cuvine. Iar dacă este ceva diavolesc, dă de știre și convinge inima să nu deschidă ușa de intrare, adică să nu-l primească. Înțelege-le, asadar, pe amândouă când sunt. Deoarece lucrul diavolesc când trece pe acolo face mult zgomot și tulbură starea și liniștea sufletului și ale simțirilor trupului, precum tulbură lupul liniștea și starea oilor atunci când intră în curtea și în staulul lor. De aceea spune: "Furul nu vine decât să fure și să piardă".

Iar Harul lui Dumnezeu, mângâierea Sfântului Duh, când vine de sus de la Tatăl luminilor la om, mai întâi trece pe la paza cugetului, și acolo, după ce se oprește puțin cât să-l salute, intră după aceea direct în inimă, mai iute decât fulgerul. Și precum atunci când fulgeră vezi strălucirea fulgerului în norii întunecoși și negri și îți se pare fulgerul ca o sfoară de foc luminoasă, la fel și Harul lui Dumnezeu: când salută cugetul și se arată acestuia, cugetul simte apariția și salutul său într-un fel foarte tainic. Și iarăși, când Harul lui Dumnezeu se mișcă și se îndreaptă spre inimă, cugetul simte cu ce viteză de negrăit trece puterea și lucrarea Harului dumnezeiesc din cugetul omului în inimă. Și dacă ajunge în inimă Harul lui Dumnezeu, inima curată simte venirea și sălășuirea Harului, adică inima simte că Harul lui Dumnezeu și-a făcut locas în ea, deoarece s-a săvârșit și în inimă aceeași lucrare care s-a săvârșit în cuget de către Har. Și atunci, după ce Harul lui Dumnezeu s-a coborât și s-a atins de inimă, dispare de îndată învârtosarea inimii, precum se topește ceara la fața focului și se nasc în inimă lacrimile aducătoare de bucurie, care sunt numite mai ales "fericita întristare". Această întristare aduce mângâiere inimii, bucurie sufletului, înalță mintea la Dumnezeu, îndulcește cugetul, dă lumină de bucurie în chip minunat fetei, alungă acedia, taie patimile trupesti, omoară patimile sufletesti, năște frica de Dumnezeu și oprește precum o cetate întărită orice răutate și orice păcat. Deoarece atâta timp cât sălășluiește în sufletul omului această întristare, demonii nu îndrăznesc să-și facă apariția în fața inimii, pentru că răutatea lor este arsă de această întristare precum sunt arse vreascurile de foc. Și nu se prinde planul păcatului, cel plănuț de demoni în inima omului, precum nu aprinde iasca atunci când este udă, oricât ar încerca omul. De aceea nici nu se apropie demonii de inima întristată. Și iarăși, chiar dacă îndrăznesc să se apropie, mișcați de multa lor răutate și vrăjmășie de oameni și de frică, nu reușesc să facă nimic.

Atâta timp cât această întristare nu părăsește inima omului, neîncetat plânge inima și varsă lacrimi omul acela. Varsă lacrimi mai multe decât apa din colimvitra în care sa botezat. Să ia aminte cel care ajunge la această întristare să n-o piardă, deoarece ea se poate pierde, sau mai bine zis pleacă singură, când mintea nu priveghează și inima nu se roagă. De aceea spune și Domnul: "Privegheati și vă rugati pentru ca să nu cădeți în ispită".

Intr-adevâr, când lipsește această întristare, sufletul poate cădea în mare ispită. Deoarece atunci, ispitit puternic și luptat din toate părțile de vicelanul diavol, omul este ușor biruit și poate fi rănit de moarte. Iar întristarea aceea pleacă, dar cum pleacă nimeni nu știe și nici nu înțelege, așa cum nu înțelege cineva cum trec zilele vieții lui. Numai aceea cunoaște și înțelege cel care a pierdut întristarea aceea, că a plecat de la el, precum fiecare dintre noi înțelege că trec zilele vieții lui, dar cum trec nu înțelege.

Dar când pleacă întristarea, să o ceară omul din nou de la Dumnezeu. Deoarece cât lipsește întristarea, omul este lipsit de daruri mari și cerești, iar sufletul lui sărăcește ca o văduvă săracă. Nnumai după ce revine întristarea omul înțelege și cunoaște pierderea de mai înainte. Iar când omul vrea să ceară de la Dumnezeu întristarea de care a fost lipsit din pricina neatenției lui, să o ceară prin mijlocirea adevăratei smerenii. Să arate lui Dumnezeu o față încruntată, inimă și minte necăjite. Să aducă înaintea lui Dumnezeu toată strâmtorarea pe care o are în suflet și tot necazul de care suferă inima lui. Și să reverse în fața lui Dumnezeu într-un fel anume toată rugăciunea lui, cerând milă pentru nenorocirea în care se află, după cum spune și cuvântul proorocului David: "înaintea Lui revărs rugăciunea mea și necazul meu înaintea Lui îl spun".

Să ia asupra lui omul Harul lui Dumnezeu, acuzându-se numai pe sine că este de vină și că a devenit pricina plecării întristării de la el. Să făgăduiască lui Dumnezeu că de acum înainte va lua aminte să arate o adevărată pocăință înaintea Lui. și, așa cum, atunci când este întristarea aceea în inimă, sunt mângâiate nu numai inima și sufletul, ci și toate puterile sufletului și ale inimii, și chiar trupul însuși primește din nou mângâiere, tot așa, atunci când lipsește întristarea, să cadă toate la rugăciune și s-o ceară de la Dumnezeu. Fiecare să-și împlinească datoria sa. Trupul să se nevoiască cu cea mai vădită nevointă. Rugăciunea să fie înfrântă cu oftaturile și cu silinta rugăciunii. Sufletul să se îmbrace cu tristetea precum se îmbracă în negru mireasa când rămâne văduvă. Mîntea și cugetul să însoțească sufletul până la tronul dumnezeirii, și atunci sufletul să cadă plin de lacrimi și de evlavie, precum fecioara aceea cuminte și plină de durere la picioarele Domnului nostru Iisus Hristos, Mirele ei, Cel preacurat și nesticăcios. și sărutându-le, să cuprindă vesmântul Lui strălucitor, și, privind zi după zi fața Lui dumnezeiască cea preadulce și de necuprins cu mîntea, săL roage cu smerenie și cu rugăciune fierbinte, cu cuvintele de mai jos, cu frică multă și cutremur și cu iubire. Să spună astfel:

Rugăciune

Adu-Ti aminte, Doamne, că pentru om Te-ai făcut om adevărat și mîntuiește-mă pentru iubirea Ta de oameni; nu lăsa, Stăpâne, rugăciunea mea fără răspuns, pentru numele Tău Cel preasfânt, ci dăruiește-mi mîngâierea Ta. Pentru tronul Dumnezeirii Tale, Făcătorul meu, nu Te mânia pe mine, desfrânatul. Pentru slava Ta cea negrăită, Dumnezeuul meu Cel preadulce, trimite-mi și mie milele Tale cele bogate. Varsă cu milostivire din locul Tău preasfânt Harul Tău îmbelsugat asupra mea, că prin mare necaz trece robul Tău când este lipsit de Harul Tău. Nu Te mânia pe mine, Sfinte, pentru că vin în fața Ta cu multe cuvinte. Deoarece Tu știi că toate le spun din multa mea amărăciune, care vine din învârtosarea inimii mele. Iartă, lasă, Milostive, toate fărădelegile mele, câte Ti-am gresit din tinerețile mele și cu care am întristat Duhul Tău cel Sfânt și pe Tine, Stăpânul și

Dumnezeu meu preadulce. Intoarce fata Ta de la păcatele mele si toate fărădelegile mele sterge-le. Inimă curată zideste întru mine, Domnul meu, si Duhul Tău cel Sfânt înnoieste-L întru mine. Deoarece, Doamne, Doamne, când Tu trimiti mângâierea Ta asupra mea cu Duhul Tău cel Sfânt si mă îndulcesc de Harul Tău, atunci doresc să rămân sub stăpânirea Ta cu toată puterea si dorirea.

Da, Impărate Ceresc, preadulce Iisuse al meu! Domnul slavei, Cel slăvit în voia sfintilor, iarăsi si iarăsi Te rog, eu nevrednicul, ascultă-mă pe mine smeritul si netrebnicul robul Tău si dă-mi înapoi Harul Tău si desfătarea mântuirii Tale, pe care cu dreptate le-ai luat de la mine din pricina păcatelor mele cele nemăsurate. Mă rog, Stăpâne, întăreste-mă cu Harul Preasfântului Tău Duh, ca să nu mai ajungă la smeritul Tău rob, cel care în multe feluri totdeauna mă luptă, năvălind asupra mea ca un leu sălbatic si trufas fără măsură. Deoarece Tie, iubitorule de oameni, Iti încreditez ca pe un testament viata mea întreagă si nădejdea mântuirii mele. Că pe Tine Te laudă toate puterile ceresti, si Tie slavă îți înaltă în vecii vecilor. Amin!"

Zicând acestea omul, tainic, adică cu duhul său, plecându-si fata inimii si a trupului, având acolo si cugetul, afundat în adâncul smereniei, va vedea că inima lui începe să se înmoaie; să stie atunci că mântuirea lui este aproape. Deoarece S-a apropiat de el Domnul, să împrăstie cu arătarea Lui cea nevăzută si să îndepărteze toată învârtosarea si toată împotrivirea, prin care sufletul este împiedicat de la vederea adevărată a lui Dumnezeu si este lipsit de întristare. Iar dacă împietrirea inimii rămâne si nu plânge inima, nici sufletul nu jaleste pentru Mirele lui si mintea lui nu este acoperită nu poate vedea pe Făcătorul ei, Cel nevăzut, atunci să nu deznădăjduiască si să nu înceteze lupta cea bună, ci să se osândească si mai mult în tot ceasul, si după putin timp va primi mângâierea lui Dumnezeu în inima lui înfrântă, după cum spune: "Este aproape Domnul de inima înfrântă". Atunci, dacă Se apropie în chip nevăzut Domnul, va vedea si Harul lui Dumnezeu lucrând din nou. Si lacrimile vor începe să curgă cu usurintă, inima își va afla odihna si gândul pacea sa, iar sufletul va fi ca născut din nou, asa cum era când a fost creat. "Se vor înnoi ca ale vulturului tineretile tale". De la aceste semne duhovnicesti omul ia de stire că Dumnezeu a primit pocăinta inimii lui înfrânte ca pe o mireasmă cu bun miros. De acum înainte, va lucra poruncile Domnului, bucurându-se si smerindu-se deopotrivă. Iar Dumnezeului nostru slava si măreția totdeauna. Amin!

Cuvântul al cincisprezecelea

Despre cum poate încearca cineva prin intermediul rugăciunii mintii orice fel de vedenie si orice fel de gând, care pare să fie de la Dumnezeu, dacă cu adevărat este de la Dumnezeu sau de la demoni.

Binecuvintează, părinte!

Iubite frate, când un om îți dă o monedă de aur sau de argint care are chipul regelui si

literele si care la vedere arată la fel cu celelalte monezi de aur ale regelui, nu stii sigur dacă nu cumva are înlăuntrul ei aur înșelător, dar de îndată ce o încerci cu ceva anume, cu care se încearcă monezile de aur, atunci înțelegi dacă este aur adevărat sau nu, așa cum se arată pe dinafară. Iar când tu nu o încerci, deoarece nu ai această experiență, o arăți altcuiva, care stii că este foarte priceput la aceasta si bun cunoscător, pentru ca să o încerce acela si să-ti spună ce fel este moneda, dacă este bună sau amăgitoare. Dacă o arăți unui om care nu are experiență, care nu are nici un fel de știință despre aceasta, mintea ta nu va avea pace, deoarece nu stii sigur dacă ti-a spus adevărul, dacă moneda este bună sau nu. Iar dacă păstrezi moneda amăgitoare vei avea pagubă, si nu folos.

Tot la fel, deci, să faci si cu tine, smerite frate, o foarte precisă încercare (după cum vei auzi mai jos), si pentru vedeniile pe care le are sufletul tău, care par a fi din partea lui Dumnezeu, dar nu stii dacă sunt cu adevărat de la Dumnezeu sau de la demoni, si din pricina aceasta mintea ta are luptă mare si îndoială, gândindu-te să nu fie de la demoni vedenia aceea. Deoarece demonii mai mici au obiceiul, atunci când văd pe cineva necunoscător, să-i arate astfel de vedenii, ca fiind de la Dumnezeu, pentru a-l amăgi în felul acesta foarte usor, încet-încet, până îl vor arunca în cel mai cumplit labirint al amăgirii celei de nevindecat si al răutății lor de multe feluri. Așa se va întâmpla de va primi vedeniile arătate ca fiind din partea lui Dumnezeu, fără să le cerceteze cu multă precizie, crezând din tot sufletul si fără discernământ că sunt de la Dumnezeu si i-au fost date spre binele lui.

Tu însă, iubite frate, când vezi vreuna din aceste vedenii, să nu-i îngădui imediat, fără să iei mai bine seama, să intre în suflet, nici să o primești fără întârziere si fără grijă în inima ta, crezând din suflet că este de la Dumnezeu, până când nu o încerci cu încercătorul care nu dă gres al rugăciunii tainice a minții sau până când nu o spui vreunui părinte purtător de duh si lucrător al rugăciunii, pe care-l stii a fi cu experiență la acestea si care poate să-ti alunge îndoiala si să te izbăvească de aceasta prin ceea ce el însusi a făptuit, a învățat si a încercat.

Deoarece, dacă tu nu primești imediat vedenia care ti s-a arătat, până când nu afli despre ce este vorba, dacă vedenia arătată este de la Dumnezeu, află că nu ai până acum nici un păcat, deoarece te temi ca nu cumva să fie aceasta de la diavol sau vreo rătăcire (de aceea spune si fericitul Apostol: "Iubitilor, nu credeti în orice duh, ci încercati duhuriile"), pentru că de multe ori astfel de vedenii, care par a fi din partea lui Dumnezeu, nu stii dacă sunt cu adevărat din partea lui Dumnezeu, pentru că se întâmplă ca să fie si de la demoni (după cum unii oameni pe din afară arată ca niste sfinți, dar pe dinăuntru sunt mai răi si decât demonii, a căror amăgire o mustă Hristos când zice: "Vai vouă fătarnicilor"); aceasta o fac demonii înșelători, pentru ca să le dai intrare liberă si necercetată în cetatea ta, adică în sufletul tău. Si atunci, după ce intră în sufletul tău printr-o astfel de amăgire, si dacă pun piciorul lor acolo, după ce mai întâi vor pune stăpânire si vor înrobi puterile tale sufletesti, după aceea cu usurință vor pune stăpânire si pe puterile tale trupesti. Deoarece, încet-încet, vor îndepărta fata lor amăgitoare de oaie blândă si vor arăta sufletului tău fata si sălbăticia lupului, încercând să murdărească si inima ta cu pofta cea murdară. Vor stărui, apoi, să te arunce în lucrări vădite ale diavolului, pe care niciodată nu le-ai fi urmat dacă vedenia ar fi fost de la Dumnezeu.

Această încercare duhovnicească pe care trebuie să o aplici vedeniilor pe care le ai trebuie să se facă astfel: dacă în ziua în care ai avut o astfel de vedenie te afli în stare duhovnicească bună și în mare odihnă din partea patimilor tale, iar cugetul tău, de asemenea, este liniștit, netulburat de valurile potrivnice care totdeauna obișnuiesc să-l tulbure, iar inima ta se găsește și aceasta în stare de netulburare și în ziua aceea este cuprinsă de evlavie cu multă usurință la orice cuvânt duhovnicesc, sau este cuprinsă de evlavie când în cugetul tău apare vedenia respectivă; dacă se întâmplă toate acestea și vezi că fiinta ta se află într-o astfel de stare, să cunosti că vedenia care ti se arată este de la Dumnezeu și să nu ai nici o îndoială în privința aceasta. Iar dacă nimic din toate acestea nu ti se întâmplă după arătarea vedeniei, care se arată ca fiind de la Dumnezeu și din această cauză ai îndoială și te gândești ca nu cumva să fie de la demoni, atunci, spun, iubite frate, încearc-o în felul următor.

Adună toată atenția minții tale în adâncul inimii tale și roagă-te de acolo în chip tainic, spunând această rugăciune: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă". Alțeva să nu spui, nici să nu lași mintea să gândească, nici să cerceteze și nici să se întrebe în legătură cu ceea ce a văzut în vedenie. Iar dacă cugetul tău se duce singur la vedenia pe care ai văzut-o, îndepărtează-l fără întârziere și alipește-l de rugăciunea inimii, pentru ca rugăciunea ta să fie curată în fața lui Dumnezeu. Și dacă te rogi în felul acesta destul timp cu evlavie netărmurită față de Dumnezeu și cu smerenie, dacă vedenia este de la Dumnezeu, vei simți în inima ta o tresărire duhovnicească cu lacrimi duhovnicesci, fără ca tu să vrei să-ți amintesti de vedenia care ti s-a arătat. În același timp cu această dulce, negrăită, duhovnicească și dumnezeiască tresăltare a inimii și cu aceste lacrimi dulci și duhovnicesci, vei simți că se liniștește, că se împlânzește, că își află pacea și odihna toate mișcările tale sufletești și trupești. În același timp cu această stare de liniște se aprinde în ziua aceea înlăuntrul tau și flacăra cea mare a iubirii Domnului tău, din care copleșit de această flăcăre, scoti în ziua aceea (pentru ca dintr-o dată se aprind de dragoste pentru Domnul toate maruntaiele tale), și glas către Dumnezeu, repezindu-te către Acesta, precum se reped câinii care și-au pierdut stapanul. În clipa aceea vei spune, vărsând lacrimi, lui Dumnezeu, cu glas plâns și plin de evlavie: "Unde esti, Dumnezeule meu, Dumnezeule meu, și nu mă iei un ceas mai devreme acolo unde esti Tu, iubirea mea cea preadulce? Nu Ti-e milă de mine, Dumnezeule meu, Dumnezeule meu, că ard măruntaiele mele ca o flăcăre aprinsă de dorul nestins al iubirii Tale, care s-a aprins înlăuntrul meu ca un cuptor încins? Nidodată niciodată, Dumnezeule meu, să nu stingi din inima mea această flăcăre aprinsă, atâta timp cât sunt departe de Tine, în valea plângerii a acestei lumi, Drumetului însetat Doamne, câtă usurare în suflet îți provoacă amintirea izvorului răcoros, atunci când acesta îți lipsește! Dar nu numai usurare, ci îți aprinde și mai mult setea. Tot așa și acum, Doamne, nu numai suferință îți provoacă sufletului meu amintirea Ta și a arătărilor Tale, care era atât de însetat după Tine, ci un dor și mai mare se aprinde înlăuntrul meu, când Tu, dulcele meu Iisus, nu mă iei acolo unde esti Tu, izvorul cel răcoros care astâmpără setea sufletului.

Ce se întâmplă cu fiul iubitor de tată și de mamă, de frați și de surori și iubitor de țară atunci când se află departe, printre străini, și primește o scrisoare de la părinții lui dragi sau de la rudele lui? Doamne, nu udă oare cu lacrimile sale scrisoarea, citind-o? Nu se

apriind oare în ziua aceea măruntaiele lui, văzând în scrisoare numele dragi si preadulci ale părintilor sau ale fratilor lui? Nu oftează din adâncul sufletului lui amintindu-si de rudele sale? Nu strigă cât poate înlăuntrul său, închipuindu-si pe prietenii săi si tara lui? Si dacă, Doamne, aceasta se întâmplă cu omul trupesc, cu cât mai mult se va întâmpla omului duhovnicesc, când Tu, Dumnezeuul si Tatăl nostru ceresc ne cercetezi în sărăcăciosul si vrednicul de milă exil al nostru, cu harul dumnezeiestilor Tale arătări, vedenii si vederi, ca si cu niste scrisori adevărate? Deoarece, Doamne, o dată ce harul acestor dumnezeiesti arătări își vor lăsa pecetea lor în chip de neînțeleș în inima vreunui credincios rob al Tău, Harul Tău dumnezeiesc face ca inima aceea să se aprindă de focul iubirii Tale si să fiarbă din pricina lacrimilor fierbinti, dorind să întâlnească priviriie Tale tămăduitoare, când în chip deosebit, în ziua aceea, ochii mintii privesc spre Tine, Dumnezeule preadulce si Tată ceresc.

Dar, Doamne, Doamne, caută din cer, din sfântul locas al nespusei slavei Tale si priveste la fata smeritei mele inimi, cum, rănită fiind de preadulcea, mie, săgeată a iubirii Tale dumnezeiesti si duhovnicesci, s-a topit precum lumânarea de ceară la apropierea de căldură, din pricina prea multei sfinte evlavii din clipa în care i s-a arătat vederea Ta dumnezeiască si i s-a dat această vedenie dumnezeiască precum o scrisoare cerească, care fiind desfăcută si citită de cugetul meu, smeritul meu suflet s-a lipit de îndată de Tine. Deoarece era însetat de Tine precum era însetat si sufletul blândului David, sfântul Tău prooroc. Deoarece acest dumnezeiesc David, proorocul Tău, Doamne, al cărui suflet era atât de însetat de Tine din pricina dumnezeiestilor Tale arătări, vedenii si descoperiri, pe care i le-ai arătat de-a lungul timpului, în diferite împrejurări, nu a mai putut niciodată, atât cât a trăit în această lume, să-si astâmpere setea de Tine, înainte de a veni la Tine, înainte de a bea din apa răcoroasă si odihnitoare de suflet a dulcii împărtășiri si împreună petreceri cu Tine. De aceea, năpustindu-se ca un pui de leu din adâncul sufletului său, cerea să Te vadă față către față pe Tine, Stăpânul si Dumnezeuul lui, spunând, Doamne: "Precum dorește cerbul izvoarele apelor, asa Te dorește sufletul meu pe Tine Dumnezeule. însetat este sufletul meu de Dumnezeu Cel puternic, Cel viu. Când voi putea să văd fata Dumnezeului meu?"

La fel cu acesta, Doamne, pătimind si sărăcăciosul meu suflet, suferă de setea de Tine, care, precum văd, puțin câte puțin ajunge să cuprindă toate cele dinlăuntru ale mele si nu mă părăsește până când nu vine acea binecuvântată clipă a plecării mele din această lume si înainte de a veni la Tine, preadulcele meu Stăpân si Dumnezeu.

Dacă mă iubesti, Doamne (lucru de care sunt sigur că asa este), să se întâmple acest lucru cu mine mai repede, pentru ca si sufletul meu să-si astâmpere setea mai curând. Amin. Asa să fie. Asa să fie.

De la aceste semne, asadar, si de la multe altele asemenea lor sau apropiate de acestea, înțelegi, iubite frate, si esti înștiintat că de la Dumnezeu a fost vedenia ta. Iar dacă nu ti se întâmplă nimic din toate acestea, după ce te-ai rugat mult pentru aceasta lui Dumnezeu din adâncul inimii tale si ai adus în fata bunătății Domnului toate cererile tale si toată smerenia ta, să cunosti atunci că vedenia ta a fost din partea demonilor, deoarece la vedeniile demonilor nu se petrece nimic din ceea ce am spus mai sus. Mai mult chiar, se

întâmplă lucruri contrare acestora, atunci când vedenia ta este de la diavol. Cum se întâmplă aceasta, ascultă.

Dumnezeu este atotbun, iubitor de oameni, milostiv, milosârd, îndelung răbdător, curat si iubire curată. Asa fiind, dorește să fii si tu asemenea Lui în toate aceste calități. Adică, dorește să devii si tu bun, iubitor de oameni, milostiv, milosârd, îndelung răbdător, îngăduitor, curat față de tine si cu iubire curată față de semenul tău. Iar diavolul este în întregime răutate si viclenie, si fiind asa, dorește să-l urmezi în răutatea si în viclenia lui.

După ce ti s-a arătat vedenia, iubite frate, dacă vezi în sinele tău că se bucură sufletul tău de calitățile acestea ale lui Dumnezeu, inima ta este cuprinsă de evlavie contemplând aceste calități ale lui Dumnezeu, si în întregime esti cuprins de o liniste nemărginită, cunoscând astfel că vedenia este de la Dumnezeu, si fiind de la Dumnezeu se veselește sufletul tău de aceste calități ale lui Dumnezeu si îți vine dor ceresc ca să urmezi după putintă pe Dumnezeul Cel ceresc si Tatăl în calitățile Lui. Deoarece atunci, doresti să faci ceea ce bucură pe Dumnezeul si pe părintele tău.

Iar dacă, după ce ti s-a arătat vedenia, nu se bucură sufletul tău de calitățile lui Dumnezeu si nici nu este cuprinsă inima ta de evlavie în fata acestor calități ale lui Dumnezeu, nici nu-ti vine dorință aprinsă duhovnicească să urmezi după putintă pe Dumnezeul Cel ceresc si Tatăl în calitățile Lui, să cunosti că vedenia ta este de la diavoli. Atunci când vedenia ta este de la rățacire, dacă cercetezi cu multă atentie adâncurile stării tale sufletești si trupești, vei vedea că întru ascuns, foarte tainic, cu multă acoperire, înclină spre însusirile diavolului si spre voia lui, toată dorinta diavolului rățacirii fiind de a te aduce, puțin câte puțin, fără să simți, la voia lui. Si precum un om, care îți toarnă apă, pe sub paie, nu simți când curge apa si udă paiele, la fel se întâmplă si cu tine, umilule, dacă nu esti cu multă luare aminte.

Tot asa, iubite frate, să încerci cu multă exactitate, prin rugăciunea ta tainică, orice fel de gând care-ti vine din partea dreaptă ca de la Dumnezeu, si care nu știi dacă este cu adevărat de la Dumnezeu sau de la diavol. Deoarece si atunci, dacă este un gând din dreapta de la Dumnezeu, cu cât îl încerci mai mult cu durerea rugăciunii inimii, cu atât acesta strălucește mai mult înlăuntrul tău ca un mărgăritar. Si cu cât îl arzi cu si mai îndelungată si mai profundă rugăciune, pe care o faci către Hristos din adâncul fiintei tale, pentru a-l îndepărta de la tine, cu atât mai mult acesta este luminat de rugăciune si strălucește în inima ta, precum aurul curat, atunci când este trecut prin foc si bătut cu ciocanul, cu atât mai mult strălucește. Iar dacă acest gând venit din dreapta este de la demoni, de îndată ce vei voi să-l arzi cu rugăciunea inimii zdrobite va dispărea din tine cu desăvârșire. Iar dacă nu va dispărea din tine cu desăvârșire, va slăbi totusi puterea lui, si astfel, puțin câte puțin, se va pierde cu totul. De aceea si Cuviosii părinti, când erau luptati de gândul din dreapta, îl încercau cu sfânta rugăciune, care, dacă gândul era de la Dumnezeu, îi întărea si mai mult, iar dacă era de la demoni, îl făcea să dispară dintr-o dată. Sau, în fine, dacă acest gând din dreapta venea tie la un demon si nu dispărea dintr-o dată, puțin câte puțin era alungat din inimă de această sfântă rugăciune a inimii.

Asadar, iubite frate, când te rogi neîncetat cu această rugăciune a inimii si a trezviei, în

adâncurile ființei tale, atunci nu numai că nu ai nici un fel de teamă de demonii care năvălesc asupra ta prin păcat de mii de ori, dar nu ai nici un fel de teamă nici atunci când demonii atacă sufletul tău cu viclenie, ca din partea virtutii, voind să te prindă în cursă din această parte mai ușor. Deoarece atunci (când te rogi neîncetat cu mintea în cămările ascunse ale inimii tale), ai, spun, numele lui Hristos înlăuntrul tău, care nu îngăduie să caute la inima ta și nici să atingă sufletul tău nici un fel de viclenie diavolească. De aceea spune și prorocul: "De ar cădea asupra ta din dreapta mii și zecii de mii, pe tine nu te vor atinge". Iar Dumnezeului nostru slavă, putere, laudă și mărire, acum și în vecii vecilor. Amin.

Cuvântul al saisprezecelea

Despre zdrobirea inimii, care biciuie pe demoni mai mult decât oricare altă pedeapsă, arzând degrabă ca un cuptor toate vicesugurile lor.

Binecuvintează, părinte!

Zdrobeste-ti, o, monahule, inima ta cu rugăciunea, pentru a se zdrobi puterea lui satana cu desăvârșire din inima ta.

2. Suspină din adâncul tău cu amare suspine la fiecare rugăciune a inimii, pentru a scăpa de gâtlejul și de cursele diavolului.

3. Strigă din centrul inimii tale către Dumnezeu, pentru a ajunge strigătul tău la urechile Domnului Savaot.

4. Strigă cu strigătul fără de glas al inimii tale către Hristosul tău, ca să-i judece pe demonii cei ce te nedreptătesc pe tine și să lupte cu fulgerul dumnezeirii Sale pe diavolii cei ce te luptă pe tine.

5. Precum totdeauna te luptă și te ispiteste diavolul, vrăjmasul tău nemilos, tot așa și tu suspină mereu către Hristosul tău, pentru a ajunge ajutorul Lui grabnic la tine.

6. Luptă cu putere mereu împotriva înșelătorului satan cu zdrobirea inimii tale, pentru a se zdrobi capul lui plin de răutăți.

7. Precum se teme omul să prindă cu mâna sa un fier înrosit în foc și aruncând scânteii, tot așa se teme și diavolul de inima zdrobită. Căci zdrobirea inimii este zdrobirea răutății în întregimea ei.

8. În inima odihnită și neînfrântă, dacă apare gândul trimis de diavol, este primit de inimă fără întârziere și se întipărește adânc în aceasta, în timp ce în inima înfrântă și zdrobită nu are loc nici un fel de amăgire.

9. Unde există zdrobire a inimii, de acolo este alungată toată răutatea diavolească și este arsă toată lucrarea demonică.

10. Zdrobirea inimii umilește semetia lui lucifer și îl ridică la ceruri pe cel care o are.

11. Zdrobeste, asadar, iubite frate, semetia lui lucifer cu zdrobirea permanentă a inimii tale, pentru a fi încununat sufletul tău de Domnul Atotțiitorul.

12. Dacă se va zdrobi inima ta, de îndată se va pierde răutatea demonilor de la tine și va străluci în sufletul tău raza dreptății lui Dumnezeu.

13. Zdrobeste inima ta cu rugăciunea, ca să vezi sufletul tău ca un înger al Domnului năpustindu-se asupra

diavolului, fără nici o frică, fiindcă este îmbrăcat cu puterea Celui Preaînalt.

14. Zdrobeste-ti inima cu rugăciunea, pentru a se zdrobi păcatul din inima ta.

15. De la fata inimii celei zdrobite prin rugăciune fugă nu numai demonul, slujitorul lui satana, ci fugă mai repede decât fulgerul și satana însuși, primul dintre demoni.

16. Precum nu îndrăznește omul să intre în cuptorul aprins, așa nu îndrăznește diavolul să intre în inima aprinsă de rugăciunea făcută cu silință.

17. Precum nu poți să numeri miscarile aripilor albinelor atunci când acestea zboară, tot așa nu poți să măsoară și să vezi pașii repezi ai lui satana atunci când fugă de la fata inimii zdrobite de rugăciune.

18. Precum se teme fugarul de soldatul vestit și viteaz, tot așa se teme și demonul de cel care totdeauna reușește să-și zdrobească inima cu rugăciunea.

19. Când însă voiește demonul să se apropie prin amăgire, pentru a vedea ce se întâmplă, mai întâi se pregătește pentru fugă, pentru a putea scăpa de fulgerul arzător al inimii zdrobite prin rugăciune.

20. De îndată ce va vedea că a început cineva să-și zdrobească inima sa cu rugăciunea, nu mai dă târcoale și nici nu stă să vadă zdrobirea inimii, ci fără întârziere o rupe la fugă de la fata aceluia.

21. Precum retorul, dacă este cuprins de flăcări, nu mai stă să vorbească despre foc în clipa aceea, ci se uită cum să

scape din incendiu, la fel și demonul, când vede inima aprinsă de rugăciune, nu mai stă să privească starea acesteia, ci se uită cum să scape mai repede de ea.

22. Precum iepurele, atunci când este alergat de un câine oarecare, nădărduieste să scape de acesta prin repeziciunea salturilor picioarelor sale, dar când îl aleargă un câine de vânatoare, desi fugă cu toată puterea lui, este prins de acesta, tot asa si demonul, când este luptat cu oricare altă virtute, nădărduieste să scape de sabia focului, dar când este luptat de sabia de foc a rugăciunii inimii înfrânte, este convins că îl va ajunge foarte repede tunetul acestei rugăciuni si-i va răspândi oasele răutății lui în iad.

23. Nu se tem vrăbiile de năpustirea vulturului, cât se tem demonii de năpustirea inimii zdrobite de rugăciune.

24. Când este pusă piatra de var în ceva fierbinte, nu este înghită atît de repede cât de repede arde si face să dispară zdrobirea inimii orice viclesug diavolesc.

25. A văzut diavolul o inimă rănită de zdrobirea rugăciunii? își aminteste de îndată de rănile lui Hristos, pe care Acesta le-a suferit pentru om, de aceea se înfricoșează si este cuprins de groază.

26. Zdrobeste dar, iubite frate, pe diavol cu zdrobirea inimii tale, pentru ca să intri biruitor în bucuria Domnului tău.

27. Zdrobeste-ti inima ta cu rugăciunea pentru a fi zdrobit în nenumărate bucăți rătăcitorul tău, satana.

28. Zdrobeste-ti inima ta cu rugăciunea, pentru ca să fugă de la tine acela care te pândeste cum să te prindă în plasa iubirii de plăceri.

29. Nu te teme de zdrobirea inimii tale, pentru a se teme demonii de tine. Căci demonii nu se tem de omul virtuos niciodată cum se tem atunci când acesta își zdrobeste inima cu rugăciunea.

30. Precum sarpele, mai mult decât oricare altă rană, se teme de unghiile pisicii, tot asa si satana, mai mult decât oricare virtute, se teme de zdrobirea inimii.

31. Otrăvitoare sunt pentru sarpe ghearele pisicii, dar pentru sufletul omului de sapte ori mai otrăvitoare sunt ghearele diavolului. Iar pentru diavol de saptezeci de ori mai otrăvitoare este zdrobirea inimii omului, decât ghiarele sale.

32. Dacă a auzit satana suspine grele iesind din adâncul inimii, o ia de îndată la fugă, pentru că a înțeles că acolo, undeva, este o inimă zdrobită de rugăciune, si prin urmare acolo este Hristos însusi.

33. Unde este inimă zdrobită, acolo este aproape Domnul. De aceea spune profetul: "Aproape este Domnul de cei zdrobiti cu inima."

34. Dacă a auzit lupul glasul câinilor, a fugit de îndată, deoarece a înțeles că acolo aproape este si păstorul si păzitorul oilor.

35. Au auzit soarecii vocea pisicii. Se linistesc neîntârziat în găurile lor si se opresc de la mestesugul lor de a fura.

36. Au auzit slujitorii lui lucifer suspinele grele ale inimii? si-au adunat în grabă răutatea lor si se linistesc în clipa aceea.

37. Au auzit demonii pe cineva că suspină din centrul inimii sale? S-au făcut nevăzuti de acolo, deoarece s-au temut de pedeapsa Domnului.

38. Când aude hotul pe aproape împuscături de armă, nu se uită ce să mai fure, ci cum să scape cu fuga si cu ascunzătoarea.

39. Când aude satana pe cineva că scoate strigăte din suspinul inimii, după cum spune profetul, cu vărsare de lacrimi căutând pe Făcătorul său, nu se uită să mai fure ceva în clipa aceea din sufletul aceluia, adică să-l mai lupte cu vreo patimă, ci se uită cum să se scape pe sine.

40. Zdrobeste-ti asadar, o, monahule, inima ta cu rugăciunea, ca să se zdrobească tronul si semetia lui satan.

41. Zdrobeste-ti inima cu rugăciunea, pentru a se înfricoșa de tine satana, când te va vedea ca pe un soldat desăvârșit si bine înarmat al lui Hristos.

42. Zdrobind, zdrobeste-ti inima ta cu rugăciunea pentru a umili sub picioarele tale pe semetul si îngâmfatul satana.

43. A auzit diavolul glasul răgusit de zdrobirea inimii? S-a topit de îndată puterea lui de frică si s-a stins flacăra răutății lui de supărare.

44. A văzut satana sir de lacrimi pe fata celui cu inima zdrobită? A fost ars pe loc în inima lui.

45. Ai scuipat sânge de prea multă silire a rugăciunii inimii? Var stins ai vărsat în centrul iadului.

46. Ai suspinat din adâncul tău? Ai săgetat buricul lui lucifer.

47. Ti-ai amintit de Făcătorul tău, Iisus, si ai lăcrimat de bucurie? Ploaie de foc a căzut peste capul lui lucifer.

48. Ai chemat pe Stăpânul tău Hristos din inima ta? Lai scos din sărite pe satan.

49. Au văzut ochii tăi icoana lui Hristos si a Maicii Domnului si s-a bucurat sufletul tău? Nenumărate gânduri îl stăpânesc pe satana si-l năpădesc pe lucifer.

50. Din adâncuri ai chemat preadulcele nume al lui Hristos si al Preacuratei Născătoare de Dumnezeu? Ai afundat în cele mai de jos pe vrăjmasul tău cel nevăzut.
51. Te-a durut inima ta de la rugăciune? Durerea de pânțece l-a apucat pe satana.
52. S-a sfârșit puterea ta din pricina silirii la rugăciune? Ai slăbit puterea lui lucifer.
53. Suferind ai suferit în timpul rugăciunii inimii? Su fletul tău a văzut slava Domnului ca slavă dumnezeiască.
54. Ai zdrobit inima ta cu rugăciunea? Sufletul tău a fost cuprins de dragostea dumnezeiască si inima ta a simțit în chip tainic dulceața de negrăit a Ziditorului tău Hristos.
55. Ai zdrobit inima ta cu rugăciunea si ai adormit? Vedere dumnezeiască si mângâietoare vei vedea în somnul tău.
56. Ai zdrobit inima ta cu rugăciunea până la durere? sir de lacrimi a apărut de îndată în ochii tăi.
57. Te-a durut inima ta din pricina silirii la rugăciune? Ai simțit în aceasta dumnezeiescul Har.
58. Ai primit dureri si junghiuri în inima ta de la rugăciunea făcută cu silire? Ai văzut degrabă vedere dumnezeiască cu ochii tăi sufletesri.
59. Ai ajuns la deznădăjduire în viata ta din pricina durerilor inimii înfrânte? Ti s-a descoperit una din tainele ascunse ale lui Dumnezeu.
60. Ai încercat supărarea si amărăciunea durerii inimii tale zdrobite? Sufletul tău a gustat cu adevărat de la Domnul Atotitorul dulceața preadulce a împărăției Sale.
61. Ti-ai pierdut inima ta din pricina silirii; la rugăciune? Ti-ai salvat sufletul tău, ai câștigat Raiul.
62. Ai dat sânge din inima ta? Ai primit Duh Sfânt în sufletul tău.
63. Ai transpirat de strâmtorare, rugându-te din inimă? Ai urmat sudorii lui Hristos, care s-a făcut ca stropii de sange în rugăciunea Lui, căzând pe pământ.
64. Ai zdrobit inima ta cu rugăciunea? Ai ridicat fruntea sufletului tău si ai zdrobit fruntea lui lucifer.
65. Tuse uscată a cuprins pieptul tău de la silirea rugăciunii? A dispărut satana, necăjit foarte de supărarea ta.

66. Ti s-a luat glasul de la nemăsurata silire a rugăciunii inimii? Sufletul tău a auzit cântare cerească, de neînțeleas cu mintea și preadulce.
67. A slăbit tonul glasului tău din pricina zdrobirii inimii? Ai auzit nesperate cântări îngeresti, slăvind preafrumos pe Făcătorul Iisus.
68. Te-ai rugat Hristosului tău din adâncul inimii tale? Ai spart urechile lui satan care nu suferă să te audă.
69. Din adâncul tău ai suspinat? Si-a pierdut orice control satana de frica ta.
70. Ai trimis strigăt din inimă lui Dumnezeu împotriva diavolului? Ai pregătit înfricosătoare ploaie împotriva rătăcitorului satan.
71. Ai pierdut zdrobirea inimii tale? S-a ridicat trupul împotriva sufletului. Ai zdrobit din nou inima ta cu rugăciunea? S-a ridicat sufletul împotriva trupului.
72. Ai zdrobit inima ta cu rugăciunea? S-a ridicat su fletul tău împotriva diavolului și împotriva păcatului.
73. A văzut lucifer inimă zdrobită? S-a înfricosat de grabă, deoarece a slăbit puterea lui de la aceasta.
74. S-a zdrobit inima ta de la rugăciune? S-a pogorât Duhul Domnului în sufletul tău și s-au amărât cetele lui lucifer.
75. De-ndată ce ai zdrobit inima ta cu rugăciunea, s-a aprins în aceasta căldura virtutii și din aceasta dorul după Dumnezeu.
76. Zdrobind, zdrobeste, o smeritule monah, inima ta cu rugăciunea pentru a se înnoi cele dinlăuntru ale tale de Duhul Domnului: "Duh nou înnoieste întru cele dinlăuntru ale mele", spune profetul.
77. Zdrobind, zdrobeste și smereste, iubite frate, inima ta cuprinsă de rugăciune pentru ca să fie iubit sufletul tău de Făcătorul tău Iisus, Cel blând după adevăr și smerit cu inima.
78. Zdrobeste-fi inima, o, monahule, cu rugăciunea, pentru ca să înseli pe diavol, mai-marele răutății, săgetile lui fiind pentru tine ca săgetile de joacă ale unui copil.
79. Cel care își zdrobeste inima sa cu rugăciunea îl vede pe satana ca pe o furnică și nu se teme de el.
80. Ai zdrobit puternic inima ta cu rugăciunea? Ai simțit grabnic odihna atât în sufletul tău, cât și în trupul tău. Deoarece în zdrobirea multă a inimii strălucește totdeauna steaua nepătimirii și a curățeniei.

81. Zdrobeste-ti, asadar, o, monahule, inima ta cu rugăciunea, pentru a vorbi sufletul tău cu îngerii lui Dumnezeu, lucru care este cu adevărat fericit, dorit si greu de ajuns si de aflat.

82. Zdrobind, zdrobeste, o smeritule monah, inima ta cu rugăciunea, pentru a dobândi curătenia în trupul tău si trezvia în cugetul tău, care sunt ca două aripi ale sufletului tău si prin care zboară liber spre cer.

83. Zdrobeste-ti totdeauna, smeritule monah, inima cu rugăciunea, pentru a se lumina ochii cugetului tău, cu care vei putea vedea cele nevăzute ale Raiului, asa cum vezi cele materiale cu ochii trupului tău.

84. Adună-ti, o monahule, mintea ta în adâncul fiintei tale, unde este tronul inimii tale, si după ce te lipesti de aceasta ca un paznic treaz, cercetează din adâncul tău rugăciunea, până când se va îndulci negrăit de harul acestei rugăciuni. Atunci o vei vedea zburând nematerial sus la ceruri la Dumnezeu, unde este adevărata odihnă.

Cuvântul al saptesprezecelea

Despre cum se păstrează cu rugăciunea mintii si a in imii haina sufletului curată, nepătată si vrednică de Impărătia Cerească.

Binecuvintează, părinte!

Mintea omului este podoaba sufletului, iar cugetul este bunăcuviinta su fletului. când ne păzim prin rugăciunea inimii mintea noastră cu rată de ganduri murdare si cugetul nostru curat de cugetare necuviin cioasă, atunci sufletul nostru, frumos împodobit si cuviincios rânduist, intră în cămara Mirelui slavei nu cu teamă si rusine (căci podoaba lui si cuviinta lui strălucesc precum soarele), ci intră cu curaj si îndrăzneală, ca un prieten binecunoscut al Mirelui ceresc. Intrând în cămara Mirelui, se va bucura împreună cu toti sfintii. Ori de câte ori avem mintea noastră murdară, plină de gânduri ucigase, nemilostivă, desfrânată, necinsrită, rădăcină a relelor, la fel avem si cugetul nostru pângărit de gândurile necuviincioase si vi clene. Si atunci, pentru că haina sufletului nostru nu este vrednică de nuntă împărătească, sufletul nostru va intra în cămara de nuntă a Mirelui cu teamă si rusine. Deoarece stie foarte bine că, dacă are să dea seama până si de cuvântul spus cu lenevire, cu cât mai mult va fi cercetat pentru faptele sale mai rele si mai viclene? Dar cel care stie despre sine acestea crede că se poate ascunde? Nu! Nu! Deoarece spune: "Si intrând Impăratul să vadă pe cei chemati, a văzut pe un om care nu era îmbrăcat cu haină de nuntă si i-a spus: Prietene, cum ai intrat aici neavând haină de nuntă?" O, ce rusine va fi pentru omul acela, care nu si-a păzit curată mintea si nepătate inima sa si cugetul său, ci a consimtit cu toate acestea la păcat si le-a pângărit cu lucrarea păcatului!

Atât de mare este rusinea aceea care îl va cuprinde atunci când va fi cercetat de preaslăvitul acela Împărat în fața tuturor celor prezenti, încât i se va încurca limba și va rămâne fără de răspuns, precum se spune: "Iar el s-a rusinat". Dar credeți că osândirea și pedeapsa aceleia au rămas numai la acea dureroasă rusine? Nu! Nu! Ce urmează este mult mai rău. Deoarece zice: "Atunci împăratul a spus slujitorilor: "Legati-l de mâini și de picioare, luați-l și aruncați-l în focul cel din afară. Acolo va fi plângerea și scrâsnirea dinților".

Pentru ca să nu auzim și noi aceleși cuvinte atunci când se va despărți sufletul nostru de trup și se va înfățișa plin de necurăție în fața preacuratului împărat, să ne îngrijim ca, înainte de a apune soarele nostru (adică înainte de a muri), să curățim și să înălțăm precum zăpada haina sufletului cu lacrima pocăinței, cu suspinele și cu zdrobirea inimii, și mai mult decât orice cu aducerea aminte de Dumnezeu. Deoarece aducerea aminte de Dumnezeu, suspinul din adâncul inimii și zdrobirea inimii fac să izvorască lacrima aceea mântuitoare, iar lacrima zdrobirii inimii și a aducerii aminte de Dumnezeu face să strălucească cugetul, curăță mintea, adică podoaba sufletului, și-l face numai lumină, cu totul curat și fără pată.

Această lacrimă a pocăinței, deși pare a fi ceva pământesc, nu este așa, ci este de fapt ceva ceresc. Deoarece cu această lacrimă se spală tainic haina sufletului și o face curată și albă ca lumina. Aceasta înseamnă că, atunci când cineva varsă lacrimi pentru Dumnezeu, strălucește mintea lui și cugetul lui se luminează de lumina pocăinței și haina sufletului devine luminoasă, așa cum era înainte de a fi murdărită de consimtământul rusinos cu fapta fărădelegii. Că mintea devine curată în felul acesta și cugetul se luminează de către lacrima iubirii lui Dumnezeu sau de lacrima pocăinței, acest lucru se face vădit după cum urmează.

Când mintea omului se va curăți și cugetul lui la fel, cu lacrima, cum am spus, atunci omul vede nu numai generozitatea sufletului său, și familiaritatea pe care sufletul o are cu îngerii și cu celelalte făpturi nemateriale ale lui Dumnezeu, ci vede încă și pe Cel întru cele înalte Preaînalt Dumnezeu, pe Cel nevăzut, cât încapă în firea omenească să-L vadă după măsura curățeniei cu care s-a curățit cugetul și după luminarea cu care s-a luminat mintea omului prin multa și neîncetată vărsare de lacrimi.

Acest lucru vrea să-l arate și ceea ce a spus unul dintre înțelepți: "Mintea vede pe Dumnezeu", adică atât cât se curătește mintea prin lacrimile iubirii lui Dumnezeu, tot atât vede și slava lui Dumnezeu.

Dacă cineva nu are iubirea lui Dumnezeu în inima sa, este cu neputință să vadă slava lui Dumnezeu. Deoarece atunci când lipsește iubirea lui Dumnezeu din inima lui, acesta nu știe nici ce vrea să-nsemne lacrima iubirii lui Dumnezeu. Asadar, atunci când acesta nu varsă lacrimi pentru Dumnezeu, cum să se curețe mintea și cugetul lui de ceata păcatului? Iar păcat numesc aici orice lucru care împiedică mintea să ajungă la lacrima iubirii lui Dumnezeu.

Pentru aceasta spunem că, dacă mintea nu se va curăți cu această lacrimă, nu va putea

vedea slava lui Dumnezeu. Nu poate nici să guste în inima sa Harul și mângâierea Sfântului Duh (ceea ce spun acum știu numai acei robi ai lui Dumnezeu care au gustat acest duhovnicesc Har și această mângâiere în sufletele lor). Și când cineva nu va gusta în fapt, într-un anume fel și în realitate, în sufletul lui Harul și bucuria lui Dumnezeu, acela nu poate nici să se concentreze în inima sa din iubire și din râvnă pentru Dumnezeu și, prin urmare, nu poate nici să se elibereze de pofța și de râvna pe care le are inima sa pentru cele pământești.

Deoarece ceea ce gustă inima omului, aceea și dorește, și la ceea ce lucrează, lucrului aceluia îi este și roabă. "Tot cel ce face păcatul este rob păcatului". Cine este rob al păcatului, acela are cugetul lui foarte departe de vederea lui Dumnezeu. La fel, are și inima lui lipsită de mângâierea Duhului Sfânt, cu care sunt mângâiați oamenii virtuosi. Această mângâiere a Sfântului Duh este arvună a împărăției Ceresti. Cu această arvună ne cheamă Hristos, ca printr-o chemare, la acele bunătăți "pe care ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu au ajuns", pe care le-a pregătit mai înainte de facerea lumii pentru prietenii Săi. Deoarece, precum acel om care este chemat la bucuria nuntii cu o chemare, văzând chemarea, își aminteste de bucuria nuntii și asteaptă cu nerăbdare să vină ziua nuntii, pentru a se bucura și pentru a gusta din bucuria nuntii, precum se zice. A spus Domnul parabola aceasta: "Asemenea este împărăția Cerurilor unui împărat care a făcut nuntă fiului său", adică Cerescul Dumnezeu și Tată a trimis la noi pe Unul născut și nepretuitul Său Fiul, pentru a ne chema în împărăția Lui, care rămâne vesnică. "Impărăția Ta, Hristoase, Dumnezeuul nostru, este împărăția tuturor veacurilor, și stăpânirea Ta este din neam în neam".

Ne-a chemat, asadar, Hristos în împărăția Lui. Dar cum ne-a chemat? Numai cu cuvântul simplu, sau și prin altceva? Să nu fie să ne fi chemat numai cu cuvântul simplu! Deoarece, dacă un om al acestui veac, atunci când cheamă pe cineva la nuntă și la bucuria fiului său, îi trimite chemare cu dar, cu cât mai mult Hristos, Cel care S-a coborât din ceruri ("nimeni, spune, nu va urca la cer, decât Cel care a coborât din cer"), Fiul singurului Ceresc și Preaînalt Impărat, nu ne cheamă oare în împărăția Lui cu chemare și cu dar de cinste? Adică trimitându-ne vreun semn ceresc, nematerial, duhovnicesc, și negrăit? Deoarece, dacă ne-ar chema numai cu cuvântul, fără nici un semn ceresc și duhovnicesc, cum s-ar încredința cineva că ceea ce ne făgăduieste ne va și da în împărăția Sa cerească, dacă Il vom urma, sunt așa cum ne spune?

Acest semn îl vrei, o, ascultătorule, și dorești să-ntelegi ce fel de semn este? Ascultă! și după ce asculti, cere-l de la Hristos să ti-l dea, deoarece Hristos Insuși spune: "Cereți și vi se va da". Inima ta va înțelege atunci puțin din cele ce ochiul nu a văzut, urechea nu a auzit și mintea nu a gândit.

Acest semn ceresc, pe care ni-l arată numai nouă, celor credincioși (precum steaua cerească a arătat numai împăraților persani pe împăratul Ceresc născut pe pământ pentru mântuirea noastră), semn ceresc și duhovnicesc, spun, care ne arată și ne face să înțelegem bunătățile cele viitoare pe care ni le făgăduieste Hristos în Impărăția Sa, nu este altceva decât Harul Sfântului Duh, care, dacă atinge inima omului, atât de mult o îndulcește, atât de mult o mângâie, atât de mult o înștiințează despre bunătățile ce va să

vină, încât devine ca o săgeată de aur a iubirii dumnezeiesti în inima omului și o rană preadulce a iubirii Lui și-l face pe acel om să se răcească și să uite lucrurile veacului de acum și să iubească cu nesat și să se încălzească cu dorință nemărginită pentru lucruri ale veacului viitor, așteptând cu nerăbdare vremea când sufletul său se va despărți de trup și va merge la cele râvnite.

Pentru că ai auzit care este semnul acesta pe care ni l-a dat Hristos, prin care putem să înțelegem și celelalte bunătăți nădăjduite pe care ni le-a pregătit, ascultă acum, iubite frate, cum poți să te învrednicești în inima ta, fără întârziere, de acest semn ceresc și duhovnicesc al lui Hristos.

Zdrobindu-ti inima cu "Doamne Iisuse Hirtoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieste-mă" și spunând această rugăciune mult timp, din adâncul ființei tale și din centrul inimii tale, inima ta se centrează dintr-o dată înlăuntrul iubirii lui Dumnezeu și se aprinde în aceasta dorul și iubi rea lui Dumnezeu însuși. Deoarece, spunând tu în felul acesta rugăciunea, este curățită inima ta de aceasta de îndată și devine pregătită pentru a locui în ea Acela care a creat-o. "Vom veni - spune Hristos, Eu și Tatăl Meu, și Ne vom face locas în el".

Ai văzut deci acum, iubite frate, de ce a fost săgetată inima ta de iubirea lui Dumnezeu și de dorul Lui? Deo arece a locuit în ea însuși Dumnezeu care a creat-o.

Dar numai acest semn este, de la care cunoști că a sălăjluit în inima ta Dumnezeu, sau mai este și altul? Da! Și acesta și multe alte semne sunt, care ne arată și ne încredințează că a sălăsluit în noi Dumnezeu. Aceste semne sunt și se numesc tainice (mistice) deoarece numai acea inimă le cunoaște care a devenit sălas și casă a nevăzutului Dumnezeu. Le cunoaște numai inima deoarece lucrează în ea în chip minunat și negrăit Dumnezeu lucrarea Lui dumnezeiască și duhovnicească. Dar, mai special și mai vădit, putem spune despre acestea în felul următor: când trece prin inimă amintirea lui Dumnezeu, cum să nu se bucure nespus inima la această amintire a lui Dumnezeu și să nu tresalte înlăuntrul ei cu căldura duhovnicească a evlaviei sfinte, când, spun, se întâmplă aceasta? Atunci cunoaște inima că a devenit templu și locas al nevăzutului Dumnezeu. Această evlavie sfântă, care izvorăște din amintirea lui Dumnezeu este o bucurie negrăită a sufletului și a inimii deopotrivă. Aceasta ur mează în chip special după descoperirea dumnezeiască, după arătarea dumnezeiască, după vederea dumnezeiască, după contemplarea dumnezeiască.

Deci, când auzi în Sfânta și Dumnezeiasca Scriptură că dăntuiesc sfintii, când spune: "Isaia dăntuiește, Fecioara a avut în pântece...", atunci să înțelegi această nemăsurată bucurie pe care o gustă cei care văd frumusețea neschimbătoare și negrăită a Domnului slavei. Căci sfintii care văd fata lui Dumnezeu însuși, care este cu adevărat preafelic, dăntuiesc tainic în bucuria Domnului lor, adică se bucură și se veselesc peste măsură în bucuria Stăpânului lor. La fel cu aceasta se întâmplă și acum, în această lume, când vreun rob al lui Dumnezeu se învrednicește să vadă slava înfricosătoare și de nevăzut a Domnului. Deoarece atunci atâta bucurie primește inima lui, încât este cu neputință să o povestească orice limbă omenească.

De aceea spune Domnul: "Bine, slugă bună și credincioasă; peste putine ai fost credincios, peste multe te voi pune, întră întru bucuria Domnului tău", adică atunci când cineva lucrează fără odihnă și cu dragoste toate poruncile Domnului și inima lui nu se semeteste din pricina virtuților pe care le reuseste datorită Harului Domnului, ci mai curând se smeresce, atunci Domnul slavei face să se arate o rază a slavei Sale dumnezeiesti în inima robului credincios, ca cea pe care a arătat-o pe Muntele Tabor ucenicilor Săi. Dacă această rază a slavei Sale dumnezeiesti este văzută tainic de sufletul slujitorului credincios și gustată nespuse de inima sa, se bucură peste măsură sufletul lui de slava aceea a Domnului, tresaltă și dăntuiește dinlăuntru și inima lui. Deoarece "a intrat întru bucuria Domnului ei", înseamnă, ca și când ar zice mai vădit Domnul slavei astfel: "Deoarece tu, o, sluga mea bună și credincioasă, lucrezi neobosit și cu dragoste lucrarea poruncilor mele, iată, și Eu te învrednicesc să vezi slava Mea și să contempli mai clar (asa cum Eu știu) fata Mea cea nevăzută, fata Mea cea necuprinsă cu gândul, fata Mea pe care cel ce se învrednicește prin Harul Meu să o vadă se va bucura inima lui și se va veseli sufletul lui la vederea fetei Mele de nenumărate ori mai mult decât să se bucura dacă ar avea toate bunătățile lumii acesteia.

rugăciune foarte trezvitoare de suflet

Dar Doamne, Doamne! Dulcele meu Iisus Hristos, Impăratul slavei, iată, plecând genunchiul sufletului meu nelegiuit și al trupului meu pângărit, mă rog împărăției Tale și de multe ori și fierbinte cer bunătății Tale celei negrăite, descoperă-mi și mie, netrebnicului robului Tău și smeritului rugător, fata Ta cea dumnezeiască, fata Ta cea frumoasă, fata Ta cea veselă, fata Ta cea curată și mai presus decât orice curățenie, pentru ca să o văd și eu, cel din urmă rob al tău, atât cât poate slăbiciunea mea să o vadă. Deoarece, Doamne al slavei, dacă mă voi învrednici de Harul Tău să o văd, se va îndulci întru ea cugetul meu și se va veseli întru ea gândul meu ("Se va veseli întru el gândul meu, iar eu mă voi veseli întru Domnul" spunea proorocul). Și când, Doamne al slavei, preadulce Hristoase al meu, îmi vei descoperi și-mi vei arăta fata Ta preaslăvită și înveselitoare, atunci mă voi bucura minunat la arătarea Ta dumnezeiască, deoarece, văzând eu fata Ta preaslăvită, mă voi sătura în chip tainic de Harul slavei Tale dumnezeiesti, precum spune iarăși proorocul Tău: "Mă voi sătura văzând slava Ta". Dacă însă, Doamne al mângâierii, nu-mi vei arăta Tu slava preaslăvitei Tale fete, cum este cu putință pentru mine să mă veselesc duhovnicește și să Te iubesc asa cum trebuie să Te iubesc pe Tine, Dumnezeuul meu? și dacă nu mă voi învrednici de Harul Tău să Te iubesc pe Tine, Dumnezeuul meu, asa cum se cuvine, cum este cu putință să rămân eu întru Tine și Tu să rămâi întru mine?

Da! Doamne al puterilor, arată-mi mie, Te rog, slava Ta, pentru a o vedea, deoarece se topeste sufletul meu de dorul de a fi în curțile Tale, ale preadulceului meu Domn și Dumnezeu. Deoarece, Doamne, eu, cel mai nevrednic decât viermii și mai păcătos decât cei mai păcătoși, dacă mă voi învrednici de bunătatea Ta să Te văd în chip arătat cu ochii sufletului meu (asa cum știi Tu) pe Tine Domnul și Dumnezeuul meu Cel viu, se va bucura inima mea de îndată și trupul meu deopotrivă la această vedere și arătare dumnezeiască ("Inima mea, spune, și trupul meu se vor veseli de Dumnezeuul meu, Cel viu").

Această bucurie, cu care se vor bucura inima mea si trupul meu când mă voi învrednici să Te văd, va fi minu nată si de necuprins cu gândul. Deoarece, Domnul meu, Domnul slavei, în clipa aceea în care vei binevoi să Te văd, cred că, trupul meu își va pierde mult din greutatea lui si va deveni usor ca ceva netrupesc. Deoarece atâta usurare simte de la această nespusă bucurie si desfătare duhovnicească, pe care o primește la arătarea Ta, încât i se pare că nu mai are asupra sa nici un fel de greutate. Atunci, întâmplându-se aceasta, se bucură peste măsură de prezenta Ta dumnezeiască si atât de mult dorește să se bucure, încât din pricina bucuriei acesteia fără de margini ar vrea să dântuiască în chip tainic, asa cum dântuiesc tai nic muntii si dealurile văzând străina si de neînțeleas iconomie a întrupării Tale. "Muntii, spune, au tresăltat precum berbecii, si dealurile precum mieii oilor" la vede rea dulce a preaslăvitei Tale fete.

Iarăsi, Doamne, dacă Tu mă vei învrednici să Te văd, primesc astfel o încredintare si o instiintare că Tu mă iubesti si că eu mă aflu în chip nevăzut sub acoperământul aripilor Tale, ale Atottiitorului Domnului si Dumnezeului meu. Apoi, având această instiintare, doresc să-Ti slujesc cu multă dragoste, din toată inima mea si din tot cugetul meu, fiind aprins în duhul meu de focul Sfântului Tău Duh. Mai mult, având în fata ochilor mei dumnezeiasca Ta arătare, doresc să pun urcus în inima mea, hotărândumă eu, în sinele meu, să păzesc nestrictate poruncile Tale, după cum ne-ai poruncit: "Tie îți poruncesc să păzesti' poruncile Mele foarte", desi port acest trup al meu de tărănă si mă aflu în tulburările văii plângerii a acestui veac. Aceasta, Domnul meu, Doamne, doresc să reuesc eu, cel din urma tuturor, cu Harul Tău; "Căci Harul Meu - ai spus, Doamne - în slăbiciune se desăvârsește". Deoarece doresc să fiu întărit de cercetarea Ta dumnezeiască, ce mă va întări în păzirea poruncilor Tale. Si, Doamne, când Te voi odihni cu păzirea poruncilor Tale, atunci voi vedea întru nădejde în chip nevăzut, dar ca si văzut, în minte, dar ca si vădit, cu ochiul tainic al sufletului meu, o mână nevăzută si mai albă decât zăpada binecuvântândumă în chipul crucii din slava Ta nevăzută si înfricosătoare. Atunci, Tu, Hristoase al meu, Dumnezeul meu Atoatetiitor si Domnul meu, vei întinde mâna Ta dumnezeiască cea nevăzută din locasul Tău cel sfânt si mă vei binecuvânta cu iubire părintească si cu bunătate duhovnicească. Acea binecuvântare a bunătății Tale va trece nevăzut în sufletul meu din preacurata si dumnezeiasca Ta mână preaîmbelsugată si cu prisosintă.

Binecuvântarea aceea a bunătății Tale, necuprinsă cu mintea, dar înțeleasă, din dumnezeiasca Ta mână care mă închină pe mine, se va revărsa nevăzut asupra sufletului meu atât de linistit-linistit, precum cade zăpada din înăltimea cerului, atunci când nu suflă deloc vântul. Dar zăpada, desi cade lin-lin, este totusi foarte rece, în timp ce binecuvântarea care se revarsă din mâna Ta cea sfântă în sufletul meu în felul acesta nu este rece precum zăpada, ci albă sau chiar mai albă decât zăpada ("Si mai alb decât zăpada mă voi albi", spune Scriptura) si preamângâietoare, preaîmbucurătoare si preaîncălzitoare de suflet. Deci, asa fiind, va spori dragostea, va încălzi si va întări sufletul meu mai mult si mai mult în slujirea Ta si în împlinirea voii Tale preasfinte. De aceea, după aceasta, doresc să trec de la o putere duhovnicească la altă putere duhovnicească; "Vor merge, din putere în putere", zice psalmistul.

Deoarece, Doamne al slavei, faptele acelea si virtutile acelea care, înainte de a gusta din

Harul Tău, mi se păreau mari și peste puterea mea, după ce primesc darul Harului Tău, atunci doresc să le înmultesc pentru că doresc să fiu întărit de binecuvântarea Ta. Și atunci, Doamne, când doresc să le înmultesc cu ajutorul Tău, sunt înștiințat și încredințat că din nou voi fi cercetat de Tine Dumnezeu meu, cu o cercetare nu mai mică decât cea dintâi. Deoarece atunci Tu, Domnul tuturor Sfântul lui Israel, Impăratul slavei, Te vei arăta iarăși mai presus de înțelegere ochilor mei (cum Tu știi), spre nevoia mea, când mă voi ruga în Sionul sfânt din adâncul inimii mele, după cum spune iarăși profetul: "Se va vedea Dumnezeu dumnezeilor în Sion".

Da! Doamne al puterilor și Doamne al milei! Pentru rugăciunile tuturor celor ce au bineplăcut Tie de la începutul veacurilor, fă-mi acest dar și descoperă-mi și mie fața Ta cea îmbucurătoare și preasfântă, care este mai presus de orice. Deoarece, Doamne, bucuria duhovnicească este mai presus decât orice, încât doresc să o am eu, robul Tău, și să Te văd o oră, după care să mor, decât să trăiesc mii și mii de zile fără să Te văd niciodată. Căci, Doamne al dreptății, dacă m-am învrednicit de Harul Tău să Te văd o dată, inima mea a fost înștiințată că această vedere dumnezeiască și mai presus de orice cuvânt a Ta și sfânta Ta arătare, îmi va fi o arvună neschimbătoare a viitoarei și dumnezeiestii Tale împărății. Precum și contrariul, când nu mă învrednicesc să Te văd niciodată în această viață, atunci inima mea nu are nici o înștiințare adevărată că voi gusta slava împărăției Tale în viața viitoare.

De aceea, Doamne, învrednicește-mă, mă rog, să Te văd și să mă bucur de dumnezeiasca și sfânta Ta arătare. Deoarece Tu, Doamne, care cercetezi inimile și rărunchii tuturor oamenilor, știi prea bine și dorul inimii mele, pe care-l am eu, netrebnicul Tău rob, pentru Tine, Dumnezeu meu. "Căci am fost ales, să mă adăpostesc în casa Ta, Dumnezeule, și nu să locuiesc în corturile păcătoșilor", spune proorocul. Deci, Doamne, drept fiind întru toate, miluiești și iubesti pe toți cei care pentru iubi rea Ta locuiesc în curțile Tale.

Această dreptate a Ta, Doamne, ne-a fost vestită și de proorocul și părintele Tău, care spune: "Drept este Domnul și dreptatea a iubit", pentru că, Doamne, Tu nu bucuri și nu slăvesti atât cât bucuri și slăvesti pe cel care Te slăveste pururea. Că numai Tu esti binecuvântat și slăvit în vecii vecilor. Amin. Amin. Așa să fie. Să fie.

Cuvântul al optsprezecelea

Despre semnele duhovnicești care se arată preotului vrednic și curat, prin care acesta primește în sufletul lui o adevărată înștiințare că este după rânduială hirotonit (hirotonit mai întâi de Harul Sfântului Duh); și că Dumnezeuzeasca lui Liturghie este primită în fața Sfintei Treimi.

Binecuvințază, părinte!

Preotul curat si vrednic, atunci când vine la sfântul jertfelnic pentru a jertfi pe Fiul lui Dumnezeu Dumnezeului Ceresc si Tatălui Acestuia, adică aninci când merge la Sfântul Altar pentru a săvârși Dumnezeiasca Liturghie, atunci îl înconjoară în număr mare, nevăzut, îngerii dumnezeiesti netrupesti care îl slujesc în timpul întregii Liturghii cu multă evlavie. Deoarece sfintii îngeri slujesc pe preot în timpul Dumnezeiestii Liturghii, căci ei singuri nu pot săvârși Dumnezeiasca Liturghie fără preot. Deoarece în timpul Dumnezeiestii Liturghii îngerii au lucrare de care diaconi slujesc si ajută pe preot la Dumnezeiasca Liturghie, dar ei însisi, singuri, nu pot săvârși Dumnezeiasca Liturghie fără preot. Iar preotul este asemenea unui om mare, cu înaltă vrednicie, al împăratului, în timp ce îngerii sunt asemenea ostasilor si slujitorilor împăratului.

Slava unui împărat pământesc sunt conducătorii de osti si ostasii. Slava lui Hristos, a împăratului împăratilor si a Domnului domnilor, este preotia si îngerii Acestuia.

Când spunem că preotia este înaintea îngerilor în fata lui Hristos, este precum conducătorii de osti au întâietate la împăratul pământesc față de ostasii săi. Atunci când împăratul pământesc dă putere si vreun însemn împărătesc unui conducător, sunt cinstiti prin aceasta toti oamenii care se află în ascultarea lui. La fel si împăratul ceresc, dacă a pecetluit preotia cu slava Sa, a cinstit si a slăvit preotia mai presus decât orice slavă îngerească si decât orice cinste îngerească.

Preotul a fost cinstit si este cinstit de Biserică, adică de cersinii buni si evlaviosi, ca si când ar fi cinstit de către acestia Insusi Hristos. Deoarece preotul, în Dumnezeiasca Liturghie, este chip si în locul persoanei (anti-prosopon) lui Hristos. Cel care îl cinsteste pe preot si are evlavie la acesta, cinsteste si are evlavie față de Hristos însusi. Iar cel care necinsteste pe preot necinsteste pe Hristos însusi.

Si precum un om cu vrednicie înaltă al unui împărat pământesc, când merge la împărat, merge cu curaj, si întâlnind pe împărat îi face plecăciune cu bucurie si îl îmbrățișează bucurându-se, după aceea, așezându-se, vorbește împreună cu prietenul său împăratul gură către gură, ureche către ureche, ochi către ochi, dragoste către dragoste, precum ar vorbi doi frati după trup care se iu besc mult. Si niciodată nu se întâmplă conducătorului de osti să se adreseze împăratului, iar împăratul să nu-l asculte cu atentie. După cum, iarăsi, niciodată nu se întâmplă ca împăratul să se adreseze conducătorului de osti si conducătorul de osti să nu-l asculte cu mare atentie " si să-i răspundă: "Da! Da! împărate! Asa să fie; asa să fie", precum spune: "Fie voia ta, precum în cer asa si pe pământ". Văzând slujitorii si soldatii împăratului că acesta îi dă atâta cinste si îi arată atâta iubire prietenului său, conducătorului de osti, si acestia vor avea încă mai multă evlavie față de împăratul. Mai mult, văzând cum îl îmbrățișează pe conducătorul de osti si cum acesta stă de vorbă despre cum să sporească si să întărească slava împăratului până la marginile pământului, îl ascultă si îl cinstesc si au si mai multă evlavie pentru el.

De aceea, asadar, au evlavie dumnezeiestii îngeri față de preot si îl cinstesc. Deoarece preotul vorbește fără teamă cu împăratul tuturor, Iisus Hristos, la care îngerii nu îndrăznesc să privească, cinstind măretia slavei Lui si neputând să-si vadă strălucirea dumnezeiască si nespună a fetei Sale. Preotul vrednic vorbește împreună cu Hristos Insusi

gură către gură, precum vorbește un prieten neînselător și mult iubit cu prietenul său sincer și adevărat. Și precum, atunci când ai curaj și prietenie multă cu un om mare, mergi la el și îi spui ceea ce ai de spus, la fel și preotul, având curaj față de Hristos, pentru harul și vrednicia preotiei, merge la Acesta și-I spune toate tainele sale într-o convorbire tainică, adică cu voce foarte atentă, liniștită și măsurată. Deoarece în felul acesta spune preotul rugăciunile, arătând două lucruri. Unul este măretia fără de margini a acelei persoane către care vorbește și celălalt iubirea curată și curajul mare pe care îl are față de acesta cel care îi vorbește.

Când preotul curat își face rugăciunile înainte de a începe Dumnezeiasca Liturghie, inima lui se bucură, deoarece simte pe Cel pe care îl urmează a-L primi. Și după ce îmbracă vesmintele preotesti, inima devine înlăuntrul lui ca un izvor dulce curgător, deoarece izvorăște din ea ceva întru totul tainic, întru totul pretios, întru totul cinstit și preadulce, pe care îl putem numi "untdelemnul bucuriei". Deoarece este unsă atunci, tainic dar simțit, pe dinăuntru inima (adică omul lăuntric) preotului acela curat și vrednic cu "untdelemnul bucurie".

De aceea preotul acela plânge dulce-dulce și mângâietor pentru Hristos Cel preaiubit lui. Și cu cât plânge neîncetat dulce-dulce pentru Iisus, cu atât prisosește dulceața bucuriei. Deoarece lacrima cu care plânge inima când preotul vorbește cu Hristos prieteneste, gură către gură, această lacrimă, spun, este numai bucurie, numai desfătare duhovnicească, numai mângâiere, liniste și dulceață inimii și cugetului. Acest Har este revărsat de

Hristos ca un mir cereșc în inimă, adică peste omul tainic și nevăzut, adică în sufletul preotului curat, pentru a-l îndulci cu acest Har, pentru a-i da curaj să se apropie de El și să nu se teamă de focul dumnezeirii, precum s-a temut Ioan Botezătorul, care nu a îndrăznit să se atingă de capul Lui pentru a-L boteza, până când Hristos însuși nu l-a încurajat cu cuvintele Lui încurajatoare.

Atunci când plânge inima preotului curat la Dumnezeiasca Liturghie, plânge pentru că L-a văzut pe preadulcele Iisus, preaiubit și nepretuit lui. Plânge deoarece a simțit dumnezeiasca prezentă și buna mireasmă de negrăit a lui Hristos. De negrăit bună mireasmă, spun, deoarece, uneori, fiind preotul cel curat îmbrăcat în vesmintele preotesti, îi vine dintr-o dată la miros o bună mireasmă minunată și de negrăit, care îl face să plângă cu inima sa ca un copil mic și să se topească inima lui de evlavie sfântă și de vărsarea de lacrimi nesfârșite. De la această bună mireasmă, ca mirul mirositoare, nespusă, dumnezeiască, cerească și duhovnicească, înțelege atunci acest dumnezei esc râvnitor al slavei Domnului Hristos, că atunci s-a arătat în chip nevăzut în fața sa Hristos începătorul dumnezeiestii bune miresme, sau, mai bine să spun că, plânge atunci inima acestui binecuvântat preot, deoarece venind la el Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, Si-au făcut la el casă și locaș. Plânge, asadar, deoarece îi arată Hristos, ca în oglindă, în ce slavă negrăită și strălucitoare îl va aseza atunci când se va învrednici de împărăția Lui.

Cu cât îl vede mai viu atunci preotul pe Hristos, cu ochii luminați ai sufletului lui curățit, cu atât mai mult îl cuprinde evlavia pentru Hristos. Și cu cât îl cuprinde mai mult evlavia pentru Hristos, cu atât mai mult simte în sufletul lui Harul lui Hristos. Cu cât mai vădit

lucrează în sufletul lui tainic Harul lui Hristos, cu atât mai mult plânge inima lui. Deoarece atunci inima lui este copleșită de lacrimi până când nu le mai poate ascunde. Atunci începe să plângă cu glas acel fericit preot pentru Hristosul lui Cel preadulce. Atunci îl poate vedea oricine cum udă cu lacrimile sale vesmintele preotesti. Udă sfânta Masă cu lacrimile ochilor săi și le șterge cu sfintele acoperăminte, miscat de o adâncă iubire a inimii, pe care o are pentru Hristos, ca și când le-ar șterge cu vejmintele lui Hristos Insusi, arătând astfel lui Hristos că dorește din tot sufletul să fie cu El în veacurile nesfârșite ale veacurilor nesfârșite. Deoarece spune Acestuia din suflet cu un glas tainic plin de trezvie al inimii: "Până când, Doamne, Doamne, mă lasi în această lume și nu mă iei cât mai repede, Tu, care esti dulcele meu Iisus?" Udă cu lacrimile sale chiar și însusi preasfântul Agnet, atund când, plecându-se să se împărtășească, face semnul crucii cu multă evlavie peste fata sa cu acesta, adică mai întâi îl sărută dulce cu gura lui, apoi îl atinge de frunte, de ochiul drept și de ochiul stâng și apoi se împărtășeste.

Uneori, tinând Sfântul Potir pentru a se împărtăși cu preasfântul precuratul și preacinstitul Sânge al lui Hristos varsă atâtea lacrimi din ochii lui, încât se poate întâmpla să cadă vreo picătură în Sfântul Potir din lacrimile care curg suvoi în clipa aceea, dulci-dulci, fierbinti-fierbinti, mângâietoare-mângâietoare. În același timp cu curgerea lacrimilor celor multe și fierbinti, acesta spune lui Hristos blând-blând și curajos-curajos: "Pomeneste-mă, Doamne, întru Impărăția Ta. Doamne, dacă vrei, primește sufletul meu în clipa aceasta în pace în Rai și liberează-mă de această lume desartă. Căci acum, când sufletul meu Te-a văzut pe Tine, iubirea mea cea fără de margini și preadulce, acum când m-am împărtășit cu Domnul și Dumnezeuul meu, nu vreau să mai trăiesc nici o clipă fără Tine, lumina mea preadulce, deoarece Tu esti suflarea mea și viața mea cea preadulce".

În ceasul acela, curatul și nepătatul preot este tainic în întregime lumină curată și lumină lină. Atunci înțelege el însusi lucruri mari, cerești și de negrăit. Deoarece, uneori se vede pe sine diferit și se minunează, pentru că se vede fără de trup. Și gândind la ce poate fi aceasta și cum s-a petrecut această schimbare, varsă din nou râu de lacrimi.

Uneori, iarăși, se vede pe sine deasupra pământului, înălțat în aer ca de una-două palme, săvârșind astfel Dumnezeiasca Liturghie ca înger al Domnului. Acest lucru, de îndată ce îl vede, îl și pierde. Adică doar cât să tragă o dată aer în piept sau cel mult de două ori, atâta timp stă în această contemplație acel preot curat și apoi iarăși își vine în fire. Altă dată se simte pe sine ca nematerial, deoarece își simte trupul mult mai ușor. Altă dată, împărtășindu-se, devine tot o bucurie, tot o veselie, ușor cu trupul și liber cu duhul, cu multă îndrăzneală, preabun, fără nici o răutate, plin de sfîntenie și de desfătare duhovnicească.

Când se împărtășeste cu vrednicie preotul vrednic cu Preacuratele Taine ale lui Hristos, se întipărește înlăuntrul lui numele lui Hristos și se rănește inima lui de miezul dulce al iubirii dumnezeiești, de aceea dorește și este însetat să-și verse sângele său, dacă se iveste prilej potrivit, din iubirea aceasta a lui pentru Domnul și Dumnezeuul lui.

"Paharul mântuirii voi lua și numele Domnului voi chema", a spus proorocul.

S-a împărtășit preotul curat cu Dumnezeiestile Taine si a băut din paharul Sângelui mântuitor al lui Hristos? S-a îmbătat de îndată sufletul lui de cele cerești, copleșit de dorul pentru Hristos. De atunci încolo este stăpânit de iubire si de dorul pentru Hristos si nu mai vrea să stie după aceea de lume si de lucrurile lumii. Deoarece, de atunci înainte, si mai ales în ziua aceea, numai pe Hristos îl vede în fata ochilor săi si numai la Hristos se gândește. De aceea nu mai are nici un fel de poftă pentru mâncarea cea stricăcioasă, deoarece s-a săturat sufletul lui de mâncarea cea care rămâne spre viața vesnică. Mâncarea si băutura lui sunt Preacuratul Trup si Preascumpul Sânge ale lui Hristos. Mângâierea lui este întristarea mângâietoare si lacrimile pe care le varsă pentru Hristosul lui. Voluptatea si petrecerea lui sunt amintirea si cercetarea lui Hristos.

Preotul, care în chip nevăzut este hirotonit de sus de dumnezeiescul Har si îi înalță Liturgia lui Dumnezeu, când își pune epitrahilul, pe care, binecuvântându-l, spunându-si rugăciunea si plecându-si capul, si-l pune pe grumaz, simte înainte de a-l pune sau chiar în momentul în care-l pune Harul lui Dumnezeu, care-l atinge lin în mijlocul fruntii, ca o suflare dulce si blândă, care pare a nu fi simțită trupului, fiind nematerială, dar cugetului, inimii si sufletului le este simțită ca lucrând lucrarea cea duhovnicească în ele. Deoarece, de îndată ce a atins vârful capului acel Har al suflării dumnezeiesti si tainice, se revarsă în aceeași clipă în tot trupul preotului si în tot sufletul lui lucrarea aceea dumnezeiască a epitrahilului, de aceea preotul devine atunci bucuros, plin de nădejde, veșel si cuprins de trezvie. Din acest punct simte singur cu cugetul lui si primește o înștiințare adevărată că este primit ca mijlocitor la Dumnezeu si lucrător sfânt al dumnezeiestilor si preacuratelor Taine ale Domnului Iisus, la care mijlocește pentru păcatele lui si pentru păcatele oricărui suflet care crede în Hristos cu nemărginită evlavie si cu multe lacrimi.

Dar acest semn al dumnezeiestii mângâieri nu se întâmplă mereu preotului, ci numai uneori, din timp în timp, când binevoieste Hristos să-l mângâie cu acest semn bun.

Deoarece, așa cum atunci când plouă nu fulgeră întotdeauna cerul, ci uneori fulgeră mult, alteori puțin, tot așa se întâmplă si preotului vrednic si slujitorului curat al Domnului, Preotul vrednic este totdeauna bine primit ca mijlocitor la Dumnezeu si este ascultat de Dumnezeu, dar Dumnezeu nu-i arată mereu Harul Său în chip vădit, încât să poată fi simțit de preot. Dar aceasta nu înseamnă că Dumnezeu nu-i dă totdeauna Harul Său preotului vrednic. Preotul care dorește să înțeleagă că Harul lui Dumnezeu este înlăuntrul lui trebuie să aibă trupul lui omorât de nevointa trupească si, de asemenea, să aibă inima zdrobită si rănită de silirea la rugăciune si cugetul lui să-l aibă unit si nedespărțit de amintirea lui Dumnezeu.

Preotul vrednic, când sufletul lui dorește să slujească, slujește cu duhul lui, împreună cu îngerii în chip de negrăit si cu cuvânt de neexplicat. Deoarece de multe ori, mai ales atunci când se pregătește (cel totdeauna pregătit) cu mai multă pregătire, si cu o astfel de pregătire încât conștiinta lui să nu-i poată reproșa nici un lucru, chiar si cel mai mic, atunci, spun, deodată si pe neașteptate, fără să-l roage pe Dumnezeu pentru aceasta, se deschide ochiul inimii lui, si vede fiinta lui cu ochiul sufletului, când îmbrăcat cu tot vesmântul preotescesc, desi nu este încă îmbrăcat cu vesmântul material al preotiei, când că se deschide deasupra acoperisul locuintei. Pe acolo vede cum se deschide cerul de sus si

de acolo niste fiinte îmbrăcate în alb si nemateriale îi aduc întregul vesmânt preotesc pe un paner ceresc preacinstit. Ii aduc acel vesmânt ceresc si dumnezeiesc pentru a-l îmbrăca cu el spre mângâierea lui duhovnicească si spre bucurie. Cum este acel vesmânt dumnezeiesc al preotiei numai cei care-l văd pot să înțeleagă cu sufletul, deoarece l-au văzut cu ochiul sufletului, dar să-l descrie în cuvinte nu pot nici acestia, deoarece cele ceresti si nemateriale sunt de necuprins cu cuvântul si mai presus de înțelegere.

Dar sufletul le vede cu claritate si le vede cu adevărat, neînselându-se, si stie că le vede - deoarece vede si cum sunt - iar cugetul, după aceea, adică după vedere, gândește numai la felul cum i s-au descoperit acelea. Dar ca să le înțeleagă deplin nu este cu putintă, deoarece nu poate să pătrundă mai în adâncul lor. De aceea spune: "Si la inima omului nu s-a suit". Altă dată, iarăsi, purtând preotul vrednic vesmântul lui preotesc, îl vede în extaz ca vesmânt dumnezeiesc si nematerial. I se arată vesmântul lui preotesc ca fulgerul, i se arată ca vesmânt de lumină, de aceea se spune: "Iar hainele lui s-au făcut albe ca lumina".

Când preotul vrednic poartă vesmântul preotesc si tămâiază Sfânta Masă, înainte de a da binecuvântarea mare "Binecuvântată este împărăția...", simte uneori în inima lui Harul Sfântului Duh într-un fel de neînțeles. Harul Sfântului Duh care se odihnește peste inima lui la începutul Dumnezeiestii Liturghii stă în ea în chip simtit, lucrând lucrarea lui duhovnicească si dumnezeiască în chip de negrăit până la sfârșitul Dumnezeiestii Liturghii. Altă dată stă în chip simtit în inima lui acel Har al Duhului Sfânt toată ziua aceea, dacă acest adevărat slujitor al Domnului ia aminte cu multă grijă la îndatoririle lui duhovnicesti. In acest fel simte că în ziua aceea are asupra sa Harul Sfântului Duh lucrând nematerial si nespus în inima lui. Ziua aceea este pentru el zi de bucurie si desfătare duhovnicească, zi de adevărată veselie, zi de mângâiere vie, zi de negrăită bucurie si plăcere.

Despre această zi în care omul lui Dumnezeu petrece împreună cu Harul lui Dumnezeu, mănâncă împreună cu el si doarme împreună, dulce-dulce, stă împreună cu el si-l însoteste, despre această zi, spun, zicea si proorocul: "Aceasta este ziua, pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm si să ne veselim într-înșina".

Bucuria duhovnicească pe care o are slujitorul acela curat al lui Hristos, atunci când simte că îl mângâie Harul Sfântului Duh este mare si sfântă, este o bucurie nestricăcioasă, si această bucurie nu i-o poate lua nimeni si nimeni nu-l poate lipsi de ea, nici om, nici demon, nici vreo altă făptură văzută sau nevăzută. Despre această bucurie vorbește Mântuitorul atunci când spune: "Bucuria voastră nimeni nu vă va lua". Altă dată, iarăsi, când preotul vrednic si curat face proscomidia, pe neasteptate îl cuprind lacrimile, împreună cu o minunată dulceată a inimii si a cugetului.

Asadar, preotul care dorește să slujească fără de osândă Dumnezeiasca Liturghie, trebuie să aibă o vietuire fără de osândă, adică să fie curat de orice gând trupesc sau duhovnicesc. Cugetul lui să fie luminat de nesfârșitele lacrimi. Minteă lui să fie curată, liberă si deasupra tuturor lucrurilor, pentru ca să poată, dacă este posibil, să se păstreze totdeauna între cele ceresti. Inima lui să fie locas si casă Duhului Sfânt. Gândurile lui să fie bune si folositoare. Intelesurile lui să fie duhovnicesti. Cercetarea lui Dumnezeu să-si afle cuib

pentru totdeauna în inima lui. Frica Domnului să aibă rădăcini în adâncurile ființei lui. Iubirea lui Dumnezeu să se sălăsluiască în sufletul lui. Să urască cele rele, să alunge de la el lucrurile vicioase, să cerceteze cele bune și numai pe acestea să le înfăptuiască. Citirea cuvintelor sfinte să nu lipsească de la acesta. Poruncile lui Hristos să împăratească în lăuntru lui. Precum mănâncă Preacuratul Trup al lui Hristos și bea Preacinstitul Sânge al lui Hristos cu gura lui, la fel să fie curat la înțelepciunea gurii și la înțelepciunea sufletului.

Să gândească bine al cărui slujitor este și pe cine slujește. Să se teamă de slujirea lui dar și să se bucure de ea. Să se cutremure cu trupul și să se bucure cu sufletul. Să aibă trupul supus voinței sufletului și sufletul supus voinței Domnului. Să trăiască nu el în sinele său, ci să trăiască Hristos în el. "Trăiesc, nu eu, ci în mine trăiește Hristos", spune dumnezeiescul Pavel. Să trăiască în Hristos și Hristos să trăiască în el. Să nevoiască trupul său cu diferite lupte, până când vor fi omorâte patimile lui rele, și să strălucească tainic raza curățeniei lui nestirbite precum fulgerul, precum strălucește înfățișarea și vederea îngerilor: "Si înfățișarea Lui era ca fulgerul iar îmbrăcămintea Lui albă ca zăpada", spune Scriptura. Atât să mănânce preotul numai cât îi trebuie ca să trăiască. Să aibă așa un regim și o vietuire, curată și cu trezvie, încât să nu poată potrivnicul nostru să-l rănească cu propriul lui trup, adică cu plăcerea trupului, nici atunci când doarme. Deoarece preotul care și-a omorât trupul său și patimile sale este întotdeauna vrednic să slujească și totdeauna, slujind, simte și înțelege tainic puterea Dumnezeiestii Liturghii. Înainte de toate, preotul trebuie să aibă o smerenie fără de margini în toate lucrurile sale și să se gândească la cele pe care le lucrează Harul lui Hristos în el, lucrarea lui Hristos, și nu strădania lui. De aceea spune: "fără Mine nu puteți face nimic".

De multe ori satana ispiteste din pizvă pe preot în somn cu unele imaginații, pentru a-l împiedica în ziua aceea de la Dumnezeiasca Liturghie. Deoarece Liturghia preotului curat arde foarte mult lucrarea lui satana, de aceea nu-și găsește pace satana până nu-l ispiteste pe preot. Preotul însă, pentru a birui cu desăvârșire această ispitire a lui satana, să postească în toată viața lui și nicio dată să nu se dezlege pe sine la mâncare de dulce. Și nu numai acest lucru să-l facă pentru a-și curăți trupul său de necurătenia trupească pe care o are în el, ci mai mult, să aibă o neîncetată cercetare a rugăciunii minții și a inimii în cugetul și în inima lui. Și precum orologiul bate neîncetat, pentru a ajunge la ora lui în timpul potrivit și să fie pe plac oamenilor, tot așa să bată neîncetat și rugăciunea în inima preotului, pentru a plăcea lui Hristos.

Postul preotului, atunci când este fără rugăciunea inimii, nu are atâta valoare ca atunci când este împreună cu rugăciunea. Deoarece, când postul este însoțit și împletit cu rugăciunea, alungă de la acesta demonii care îl ispitesc în somn, adică îl eliberează de patimi și-l face nepătimitor. Acest lucru este acela despre care vorbește Domnul: "Acest neam de demoni nu iese decât cu rugăciune și cu post". Deoarece, spune-mi, care dintre oameni nu are acest "neam" de patimi? Și care dintre ei, postind totdeauna și rugându-se neîncetat, nu se eliberează de acest "neam" de patimi? Acest lucru este evident din vietile Cuviosilor părinți, care, îndeletnicindu-se cu postul și cu rugăciunea și eliberându-se de patimi, au bineplăcut lui Dumnezeu. Deoarece postul usucă patimile iar rugăciunea îi arde pe demoni, care aprind patimile și le întărește.

Cugetul preotului trebuie să fie totdeauna luminat, preocupat, în trezvie. Gura lui să nu vorbească înaintea cugetului. Ochii lui să fie simpli și fără viclesug. Picioarele lui să fie adevărate și fără să stârnească sminteala, adică preotul să aibă mersul respectuos și smerit. Măinile lui să fie curate și să nu atingă din vicleană curiozitate vreun mădular sau parte și să nu pipăie cu plăcere vreun alt lucru. Când gândul îi spune să facă vreun astfel de lucru, să și aducă aminte și să se gândească pe cine ia în mâini la Dumnezeuiasca Liturghie, și pe cine privesc ochii lui față către față și în fața cui stă. Deoarece, de îndată ce se va gândi la toate acestea și la încă mai multe decât acestea se va risipi fără întârziere gândul acela viclean din inima lui, sau, mai bine spus, va dispărea fără întârziere satana care seamănă în inimă astfel de gânduri.

Precum oile fără păstori și fără câini sunt mâncate de lupi și de celelalte fiare sălbatice, tot așa și oile înțeleghătoare, cuvântătoare ale lui Hristos, adică creștinii, fără preotie și fără rugăciunile prietenilor Domnului devin mâncare și vânat pentru demoni.

Intr-adevăr, binecuvântată turmă a lui Hristos! Mare ajutor este preotia pentru întreg neamul creștinilor. De oarece atunci când preotul vrednic și curat al lui Iisus Hristos și al Dumnezeului Celui înalt, vărsând lacrimi, își pleacă în chip vădit și tainic genunchii trupului și sufletului și se roagă Creatorului și Milostivului Hristos pentru turma cea aleasă a lui Hristos, pentru care Hristos însuși Și-a vărsat Preasfântul Său Sânge pe Cruce, când, spun, se face lucrul acesta, este cu neputință să nu fie auzită de Hristos Insuși rugăciunea lui smerită și rugămintea lui făcută cu trezvie, pe care o face pentru turma lui Hristos! Precum este cu neputință să nu fie auzită de un împărat pământesc rugămintea și mijlocirea binevoitoare a unui mare conducător de oști și prieten al împăratului, atunci când acesta mijlocește pentru vreo cetate vrednică de încredințat și de distrugere și, câștigând simpatia lui pentru aceasta, împăratul să crute cetatea. Asadar, când Domnul nostru Iisus Hristos este rugat fierbinte de către slujitorul Lui cel curat și vrednic, care varsă înaintea Sfintei Mese lacrimile sale ca un untdelemn preacurat, cum este cu putință să nu-l audă și să nu-i împlinească cererea lui folositoare de suflet și mântuitoare? "Căci voia celor ce se tem de El o va face, și rugăciunile acestora le va asculta Domnul", spune Scriptura.

Preotii și slujitorii Domnului, curati și vrednici, când vor bate cu rugăciunile lor pline de trezvie la poarta ce rească a Ierusalimului celui de sus, îngerii cerești vor alerga îndată și, deschizând poarta vieții, îi vor băga înăuntru împreună cu însoțitorii lor, deoarece îi cunosc după harul preotiei că sunt robii și slujitorii aceluiași Stăpân și slujitorii aceleiași singure Taine. Infățisarea îngerilor strălucește ca fulgerul, la fel și infățisarea preoților vrednici strălucește tainic ca lumina. Flacăra de foc sunt îngerii, ca flacăra de foc sunt sufleteste și slujitorii vrednici ai Domnului, precum este scris: "Cel ce face pe îngerii Săi duhuri și pe slujitorii Săi pară de foc". Ceea ce au acei îngeri, au în omul lor lăuntric și nevăzut și slujitorii vrednici ai Domnului. La tronul dumnezeirii sunt îngeri, lucrare dumnezeiască împlinesc și acestia. Sunt mai prejos decât îngerii dumnezeiești numai cu aceea că poartă trup pământesc, pe care, peste puțin, îl leapădă la cele străine (vorbim de trupul sensibil, pe care îl va părăsi în cele din care a fost alcătuit). Ingerii, păzitorii fiecăruia dintre creștini, se roagă lui Dumnezeu pentru sufletul care a fost dat fiecăruia

dintre ei să-l păzească. Si preotii vrednici se roagă nu numai pentru un suflet, ci pentru sufletele tuturor creștinilor.

Preotia trebuie (asa cum am spus mai înainte) să meargă împreună cu postul si cu rugăciunea mintii si a inimii. Deoarece, atunci când preotul posteste de toate si se roagă neîncetat cu mintea din adâncul ființei lui, atunci, slujind, simte Harul lui Dumnezeu, în realitate, înlăuntru lui. Spunem că simte atunci unele semne duhovnicești ale împărăției Ceresti înlăuntru său. Deoarece ori de câte ori își deschide în inimă ochiul mintii, cu care vede ca în oglindă (numai într-o clipeală) tainele lui Dumnezeu, simte ca si când este sus în cer. Atunci, tainele lui Dumnezeu, care sunt acoperite, nevăzute si ascunse ochiului inimii al celorlalti oameni, pentru ochiul inimii acestuia nu mai sunt ascunse, nevăzute si acoperite, ci sunt cunoscute si vădite. De aceea, în continuare mintea este răpită de acolo în cer si se lipește de cele descoperite ei cu toată puterea omului lăuntric.

Aceasta este starea aceea pe care o numesc "trezvia mintii". Deoarece, după aceasta, cugetul nu încetează să vadă si să se roage la ceea ce a văzut înlăuntru ochiul inimii. Nici inima nu încetează a dori si a fi însetată de Cel care i-a arătat ca în oglindă tainele cele ascunse ochilor trupesti. Pe Care (adică pe Dumnezeu), neputându-L afla cu adevărat acest slujitor al Domnului, văzător al tainelor dumnezeiești, începe să suspine din adâncul lui cu mare tristete a inimii, deoarece nu-L află pe Dumnezeu Cel iubit inimii lui, care este pentru el iubirea fără de margini, de miezul dulce al căreia este rănită inima sa si încurcat cugetul său. De aceea strigă cu putere, la Dumnezeu din adâncul ființei lui, suspină din inimă, strigă si cheamă cu putere, cu lacrimi amare si dulci, să-l mute cât mai repede cu putință de la cele triste ale vietii de aici la cele preambucurătoare ale fericirii viitoare.

Altă dată, iarăși, acest preot curat, la Chinonic, citind din inimă, cu evlavie si cu claritate rugăciunile Sfintei împărăsaniei, adică: "Cred, Doamne, si mărturisesc că Tu esti cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel viu..." si celelalte, priveste cu ochii trupului său Sfântul Agnet si Cinstitul Sânge al Domnului, iar cu ochii mintii priveste ca viu pe Domnul slavei, Cel ce Se odihnește în aceste înfricosătoare Taine, în fata căruia stă în clipa aceea, cu nemărginită evlavie si teamă, gândindu-se în acelasi timp la iubirea negrăită a Acestuia, pentru om, pentru care întrupându-Se Cel fără de trup a dat această Preasfântă Taină pentru a-l sfinti cu aceasta si pentru a-l face una cu El, adică pentru a-l îndumnezei pe om prin împărăsirea Preacuratelor Sale Taine. ("Trupul lui Dumnezeu, si mă îndumnezeieste si mă hrănește, îndumnezeieste duhul adică sufletul - iar cugetul îl hrănește în chip străin").

Acestea si altele asemănătoare acestora gândind cu oarecare vioiciune si cercetându-le cu multă evlavie, atât de multă evlavie îl cuprinde, încât nu poate atunci limba să o spună cu cuvinte. In acelasi timp; atâtea lacrimi varsă din cei doi ochi ai săi, încât stergându-le cu mâna, acestea cad pe Sfânta Masă udând Sfântul Antimis, Sfântul Disc, Sfântul Potir, acoperămintele, steluta, icoanele de pe Sfânta Masă, si aproape toate acoperămintele Sfintei Mese.

Când se întâmplă acestea adevăratului prieten al lui Hristos si vrednicului Său slujitor,

atunci, lăsând acest preot citirea rugăciunilor, sau, mai bine spus, pierzând fără să vrea sirul rugăciunilor din pricina suvoiului de la crimi, spune cuvintele următoare tainic în inima sa cu multă evlavie pentru Hristos:

"Să se facă, o dulcele meu Iisus, aceste smerite lacrimi ale mele în fata Ta ca mirul femeilor mironosite, pe care acestea l-au vărsat cu lacrimi pe mormântul Tău. Să se facă, Iisuse al meu, aceste lacrimi ale mele părăsite precum mirul de mare pret cu care Te-a uns sora lui Lazăr, Maria, care Ti-a sters sfintele Tale picioare cu părul capului ei, miscată de o dragoste duhovnicească, care s-a aprins ca flacăra înlăuntrui ei, văzându-Te pe Tine în fata ei, pe Tine, iubire fără de margini și curată. Doamne al meu, aceste lacrimi, pe care Ti le ofer din inimă în această clipa să se facă primite înaintea Ta precum banul văduvei, pe care ai fericit-o pentru gestul ei generos, spunând că și-a dat toată viața ei pentru a cumpăra împărăția Ta. Să se facă, Doamne, aceste săracăcioase lacrimi, care curg fără încetare acum în fata Ta, o baie pentru spălarea tuturor păcatelor mele. Să se facă, Doamne, aceste săracăcioase lacrimi ale mele, care se varsă fierbinti din inimă, bine primite înaintea Ta ca o tămâie bine mirositoare, precum spune prorocul. Să se facă, Doamne, aceste preafierbinti lacrimi ale mele, pe care le vârs în clipa aceasta eu, smeritul rugător al milostivirii Tale, arvună duhovnicească a împărăției vesnice.

Da, dulcele meu Iisus! îndurărilor Tale celor bogate încreditez smeritul și preasăracul meu suflet să-l primești întru bucuria Ta. Mare plângere am către Tine, dulcele meu Iisus, că nu mă iei cât mai repede acolo unde esti Tu, dorul inimii mele și al doririi mele.

Tu stii prea bine, Doamne, că Te doresc din tot sufletul, Te iubesc din toată inima cu dragoste curată și nefătarnică. Această iubire pentru Tine s-a făcut în mine ca o flăcără de nesuportat, de care fără încetare arde inima mea, dar niciodată nu este mistuită.

Iarși, Doamne al meu, către Tine îndrept ochiul mintii, primind de la Tine toată mângâierea duhovnicească. Niciodată! Nicodată, Dulcele meu Iisus, Stăpânul meu și Dumnezeuul meu, nu vreau să încetez a mă ruga iubirii Tale bătând la poarta milostivirii Tale cu suspinele grele ale inimii mele, până, când Te vei îngreua de mine și mă vei lua un ceas mai devreme acolo unde esti Tu, lumina mea preadulce. Vai mie Doamne, vai mie! De câte ori- vai mie! Că s-a îndepărtat de Tine locuinta mea. Dar mă rog Tie, liberează-mă, Doamne, în acest ceas de legăturile vietii acesteia spre fericirea aceea a dumnezeiestii Tale Împărății și nu întârzia de la acestea pe cel care a iubit bunătatea Ta. Pe cel pe care l-a ars iubirea Ta, Doamne, nu-l vei răcori cu mângâierea Ta? îl vei răcori, Doamne, și-l vei usura, dacă-l iei pe acesta la Tine, acolo unde esti Tu, mângâierea mea.

Către voi acum, îngeri cerești, împreună slujitori cu mine, întorc cuvântul meu și vă întreb nu cu glas mare, ci cu vărsare de lacrimi și cu inimă zdrobită, să-mi spuneti: unde este iubirea mea cea mare? Unde este, spun, Dumnezeuul inimii mele? Până când mă va părăsi și mă va arde iubirea Lui? Vă mărturisesc acum, îngeri dumnezeiești, durerea inimii mele zdrobite, că am hotărât în ceasul acesta să nu dau somn ochilor mei și genelor mele și nici odihnă tâmplor mele până când nu-L voi întâlni pe Dumnezeuul meu și Dumnezeuul vostru, pe care atât L-a dorit sufletul meu.

Spune-ti, vă rog, îngerii ceresti, spuneti-mi. Unde să fie oare dulcele meu Iisus, pe care L-am dorit din adâncul inimii mele din ceasul în care, în chip nespus, am gustat din bunătatea Lui? Până când se ascunde de mine si nu-i este milă de mine milostivirii Sale? El, pentru această iubire, plecând cerurile, S-a pogorât pe pământ întrupându-Se din Pururea Fecioara si dumnezeiasca Mireasă Maria, iar acum ce se întâmplă de nu mi se arată?

Unde este, Iisuse al meu, Iisuse al meu preadulce? Unde esti? Ajunge că nu Te văd pe Tine, care totdeauna mă vezi. Să se dezlege, Doamne al meu, Doamne, acoperământul sufletului meu, pentru ca să Te vadă sufletul meu nu ca în oglindă, în vedenie, în contemplare si în extaz, ci vădit, față către față, si căzând în sfintele si dumnezeiestile Tale brate să nu mă satur niciodată sărutânduTe dulce pe Tine, preadulcele meu Iisus si Dumnezeuul meu. Deoarece, numai atunci m-i se va astâmpăra setea nestinsă a iubirii Tale.

Nu-mi dai nici un fel de răspuns, dulcele meu Iisus? Te întreb: de ce ai venit pe pământ? Ce ai căutat în această lume mult îndurerată? Nu-mi spui, Doamne, Tu, adevărata înțelepciune a Tatălui, ce vrea să însemne spusa aceea a cântării de la înălțare, care zice: "Pe umeri, Hristoase, ai ridicat firea cea răătăcită, ducându-o la Dumnezeu si Tatăl"? Ridică-mă, deci, si pe mine, Doamne, din viata aceasta si du-mă de îndată înaintea Dumnezeuului meu si a Impărăției Tale dumnezeiesti, ca proprietate a Ta, pe care ai răscumpărat-o cu cinstitul Tău Sânge. Deoarece, Doamne, rob al Tău sunt eu, desi nevrednic, dar totusi rob al Tău si fiu al roabei Tale si al mostenirii Tale. Unul din turma Ta sunt si eu, Doamne, pentru care ai pătimit atât de mult, Tu, dulcele meu Iisus, Stăpânul meu. Si pe mine m-ai izbăvit din robia vesnică a mortii celei amare, viață vesnică dăruindu-mi pentru milele Tale cele bogate.

Atâta timp, Doamne, cât nu mă iei cu Tine pentru a mă sătura de Tine, precum doresc, strâmtorare mare are sufletul meu pentru despărtirea de Tine. De ce, Doamne, Tu, Cel care cercetezi măruntaiele mele si cunosti dorul meu si iubirea inimii mele, pe care le am pentru Tine, de ce mă tii departe de împărăția Ta? Vie, Doamne, vie Impărăția Ta, acum-acum si pentru mine. Pentru că am ars, am ars în întregime înlăuntrul meu din iubire pentru Tine si din dorul doririi Tale. Ce înseamnă aceasta, Doamne, ca unui om înfometat să-i arate cineva o pâine caldă si bine mirositoare si să nu-i dea să mănânce din ea? îl satură cumva cu acest gest pe care îl facă? Cum să mă satur de Tine, Dumnezeuul meu, Dumnezeuul meu, numai arătând puțin sufletului meu Harul Tău si iarăsi ascuzându-l? Ca aceasta nu este pentru mine, Doamne, mai mare arsită si mai mare flacăra? Am cunoscut, Doamne, am cunoscut si am înteles prea bine că Tu esti sufletului meu săturarea fără de sat a tuturor bunătăților duhovnicesti, de la cea mai mică si puțină arătare a Harului Tău cel sfânt, pe care din când în când mi-l arăți si mie, smeritului Tău rob, atunci când binevoiesti.

Dar, acum, Doamne, după ce am cunoscut cum esti, de ce mă lipsești si nu-mi dai pentru totdeauna, vesnic, pururea ceea ce am cunoscut, mutându-mă acolo unde esti Tu, Dumnezeuul inimii mele, săturarea fără de sat a tuturor bunătăților duhovnicesti si negrăite?

Ce înseamnă aceasta, Doamne, ca un împărat pământesc să dezlege de lanțurile închisorii un condamnat și să-l plimbe prin cămările tezaurului împărătesc și, după ce-i arată toate bunătățile împărătești, să-i făgăduiască tot atâtea alte lucruri mari și pretioase și după aceea să-l ducă iarăși la închisoarea, în care nu se mai bucură de nici o mângâiere?

Ce mângâiere să aibă sufletul meu, dulcele meu Iisus, care ești nectarul preadulce al sufletului meu, când Tu, Domnul meu și Dumnezeuul meu, arătând numai acestui suflet al meu harul minunat și dulcea dumnezeiască a Impărăției Tale (ca și când cu aceasta m-ai dezlegat de legăturile smeritului meu trup pentru a mă plimba prin Impărăția Ta, cea măreată și negrăită), și după aceea, ascunzând iarăși Harul Tău de smeritul meu suflet, ca și când l-ai dus iarăși în închisoarea jalnicului meu trup?

La voia Ta, Doamne, sunt toate. Tot ceea ce vrei se împlineste de îndată. Căci, Doamne, ce lucru ai dorit să se îplinească și nu s-a împlinit așa cum ai spus și așa cum ai binevoit? Tu, Doamne, ai spus să se facă cerul și s-a făcut. Ai spus să se facă pământul și s-a făcut. Tot ceea ce ai spus să se facă, Doamne, cuvântul Tău lucru s-a făcut de îndată. Numai ce-ai spus și lucrul s-a și făcut. Acum, Doamne, ce lucru așa mare este pentru Tine să spui un cuvânt dulce și pentru mine și să se îplinească? Da, Doamne, se face! Se face, deoarece tot ceea ce ai spus s-a făcut. "Dumnezeul nostru, în cer și pe pământ, toate câte a voit a făcut". Doamne, ceea ce am dorit din inima mea, eu, rugătorul Tău fierbinte, să-mi dea bunătatea Ta cât mai repede! Amin. Așa să fie.

Dar, o, fericite preot și slujitor ai Domnului! Când te închini Celui pe care văzându-L proorocul Isaia stând pe tronul slavei și slăvit de multimi nenumărate de sfinți îngeri, s-a cutremurat de frică; când vorbești cu îndrăzneală cu Cel la a cărui stralucire de negrăit Serafimii nu îndrăznesc să privească, acoperindu-și fetele lor cu două aripi iar cu două albe acoperindu-și picioarele lor, pentru ca să nu fie arse de focul dumnezeirii, și cu cele lalte două aripi zburând cu multă evlavie în jurul tronului dumnezeirii, cântând, strigând, glas înăltând și grăind: "Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin e cerul și pământul de slava Lui"; când prinzi în mâinile tale și pipăi ceea ce este de necuprins și nepipăibil și, tinând în mâini ceea ce este cu neputință a fi tinut, cu multă evlavie spui: "Sfintele sfinților!", și versi din amândoi ochi suvoi de la crimi, încât fata ta se udă de la acestea și barba ta de ase menea; când, spun, vărsând lacrimi, tii în mâini pe Cel care te tine pe tine și zidirea întreagă și când vezi pe Cel Care privește peste tot pământul și-l face de se cutremură, atunci, te rog, pentru iubirea pe care o ai pentru Cel care Se împarte de către tine și nu Se desparte, să-ti amintesti și de mine, sărmanul și deznădăjduitul, pentru Acela care totdeauna se mănâncă și niciodată nu se sfârșeste.

Pe Acesta, te rog, roagă-L și pentru mine, care nu am asupra mea nici o urmă de bunătate, să mă privească cu ochi milostivi și preadulci la a doua venire a Sa, când va judeca lumea toată. Deoarece eu, smeritul rugător al sfinteniei tale, cred că totdeauna este ascultată cererea rugăciunii tale la Dumnezeu, dar mai mult este ascultată la Hristosul tău în ceasul acela, în care, săvârșind Dumnezeiasca Liturghie, versi în fata măretiei Sale dumnezeiești multime de lacrimi cu iubire curată pentru lumea întreagă. Mai potrivit și mai bun timp decât clipa aceea nu există pentru a fi ascultat. Deoarece în ceasul acela Sfântul Agnet,

adică Preacuratul Trup al lui Hristos, este încă în gura ta; ochii tăi varsă ca un suvoi lacrimi fierbinti; mâinile tale sterg cu buretele Sfântul Disc; limba ta și cugetul tău se roagă și spun: "Spală, Iubitorule de oameni, păcatele, fărădelegile și greselile robilor Tăi care s-au pomenit aici" (cutare și cutare). De aceea, asadar, te rog, slujitorule al Celui Preaînalt, să pomenesti atunci și pentru mine un cuvânt Hristosului tău și să versi și pentru mine o lacrimă, pentru sufletul meu deznădăjduit, pentru că altă putere au lacrimile tale curate, pe care le versi în ceasul acela pe Sfânta Masă, și altă putere au lacrimile mele, cele sărace și lipsite de curaj. Deoarece lacrimile pe care le varsă păcătosul pentru păcatele sale sunt ca lacrimile desfrânatei, ale vamesului sau ale celorlalti păcătoși, care s-au salvat cu mare silire prin acestea. În timp ce lacrimile pe care le varsă preotul drept și vrednic și nepătat la Dumnezeuasca Liturghie din iubire pentru Hristos sunt mult mai cinstite și mult mai bineprimite de Hristos Insuși, ca și când ar fi lacrimile Preaslăvitei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarei și Pururea Fecioarei Maria, pe care le-a vărsat la răstignirea lui Hristos.

"Dar Tu, Doamne Iisuse Hristoase, dorul, iubirea, dulceata și îndulcirea nespusă a tuturor celor care Te iubesc din tot sufletul lor, înduplecat de lacrimile acestora, curătește-ne și pe noi de toată fărădelegea și de tot păcatul și mai albă decât zăpada albeste sufletul nostru murdar Amin."

Preotul curat și slujitorul vrednic al Domnului, uneori, când poartă vesmintele preotesti și slujeste, se vede pe sine, în extaz fiind, ca o flacără de foc. Simțind acest extaz, inima lui este cuprinsă de îndată de trezvie, și, astfel, până la sfârșitul Dumnezeiestii Liturghii, se adâncește în această trezvie, precum a spus cândva un preot, întrebat fiind după Dumnezeuasca Liturghie de ce a fost cuprins de atâta evlavie la Vohodul mare, în timpul Heruvicului, întorcându-se cu Sfintele în Altar: "Când mi-am făcut semnul crucii, am ridicat Sfântul Disc la frunte, ținându-l cu mâna stângă și am spus: "S-a suit Dumnezeu în glas de cântare, Domnul în glas de trâmbiță", atunci mi-a atins inima ceva care a făcut-o să tresalte înlăuntrul ei cu o nespusă bucurie duhovnicească. Făcându-mi apoi iarăși semnul crucii cu mâna dreaptă, am luat și Sfântul Potir în dreapta mea și, sărutându-l, am zis: "Puternic; Sfinte Dumnezeule", când am spus "Dumnezeule", iarăși a tresăltat dăntuind în chip de negrăit inima mea de bucurie, de aceea a fost și cuprinsă de trezvie duhovnicească. Intorcându-mă să ies pentru a face Vohodul cu sfintele daruri, am privit înaintea mea cu frică dar și cu bucurie. și, în timp ce eram cuprins de atenție nemărginită înlăuntrul meu, privind astfel în fata mea, iată, mă văd pe mine însumi numai foc; adică mi s-a părut că sunt de la picioare până la cap numai de foc, mult înrosit, precum se văd în timpul nopții cărbunii aprinsi. Tot atunci m-am văzut pe mine iarăși ca o flacără de foc, adică nu numai că eram în întregime precum cărbunii aprinsi sau numai ca o flacără, ci eram în același timp și foc curat, precum cărbunii aprinsi și flacără de foc arzând. Adică eram și flacără de foc, pe care o vedeam iesind din mine și înălțându-se drept în sus, deasupra capului meu ca la un cot, în mijlocul căreia vedeam că tin Sfântul Disc. Văzând aceasta, mă minunam; nu stiam că lucrul acela este un extaz, ci mi se părea că este o realitate văzută, de aceea mă aflam cuprins de mirare multă și mă minunam. și cum vedeam eu aceasta, iată, mi-am venit în fire și, iarăși, mă gândeam ce să fi fost aceasta ce tocmai văzusem. În timp ce mă gândeam, am înțeles că aceasta este ceea ce spune sfântul prooroc: "Cel care face pe îngerii Săi duhuri și pe slujitorii Săi pară de foc", adică atunci

am înțeles, din vedenia pe care am avut-o, că slujitorii Domnului, adică preotii vrednici, sunt în chip tainic, în sufletul lor, ca o flacăra de foc.

Și, în timp ce mă gândeam la aceasta, mi-a venit deo dată atâta evlavie, încât au fost orbiti ochii mei de lacrimi și nu vedeam să mai merg de aceea, în timp ce ieșeam afară din Sfântul Altar, am început să spun: "Pe noi pe toți să ne pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa". Dar nu puteam să spun aceste cuvinte de multa evlavie de care eram cuprins, care ca un izvor izvora din inima mea fără oprire.

Silindu-mă, am reușit să spun aceste cuvinte cu multă evlavie. Iar când am început să spun: "Preotia noastră să o pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa", nu am putut să spun de prea multa evlavie care în chip minunat izvora din inima mea. M-am silit iarăși foarte mult, pentru a reuși să spun aceasta cu glas tare, și nu puteam deloc să o spun. De aceea am intrat în Sfântul Altar neputând să spun nimic cu gura, dar strigând și grăind cu lacrimi cu duhul meu către Hristosul meu: "Pomenestemă, Doamne, întru împărăția Ta". Lucru care să se întâmple cu fiecare dintre noi, cu Harul și cu îndurările și cu Iubirea de oameni ale Domnului nostru Iisus Hristos căruia se cuvine slava și puterea totdeauna. Amin.

Cuvântul al nouăsprezecelea

La cuvântul "Pentru aceasta te-a uns Dumnezeu cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe cei de aproape ai tăi". Încă și despre cine sunt cei de aproape ai lui Hristos, unși cu untdelemnul bucuriei și din ce semne duhovnicești înțelege cineva cu cugetul său că este unș cu untdelemnul bucuriei.

Binecuvintează, părinte!

Deoarece spune proorocul: "Tu, Hristoase, ai iubit dreptatea, care se vede în desăvârșita iubire a aproapelui, și deoarece ai urât fărădelegea, care se vede în chipul și asemănarea lui Dumnezeu, păzind curățenie desăvârșită, pentru aceea Te-a uns Dumnezeu, Dumnezeul Tău, cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe cei de aproape ai Tăi, adică mai mult decât pe Sfinții Tăi și pe credincioșii Tăi."

Să vedem acum, aici, cum unge Dumnezeu și Tatăl cu untdelemnul bucuriei și ce lucru este acest untdelemn al bucuriei despre care se vorbește și pe cine unge mai mult, pe cine mai puțin și pentru ce îi unge.

Ceresul Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, când a trimis în lume pe Unulnăscut și nepretuitul Său Fiu, L-a unș cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe toți Sfinții, care sunt unși și ei de Dumnezeu cu untdelemnul bucuriei, pentru curățenia lor și pentru dreptatea lor. Faptul că L-a unș Dumnezeu Tatăl pe Hristos cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe toți Sfinții vrea să spună și să arate iubirea nemărginită pe care

a avut-o si pe care o are Tatăl pentru Hristos, pentru deofiintimea lor si pentru nemărginita ascultare pe care a făcut-o Hristos față de Tatăl Său. De aceea L-a uns Tatăl cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe toti cei de aproape ai Săi. Deoarece pe cel pe care-l iubeste mai mult pe acela îl unge mai mult si-l dăruieste mai mult.

Deoarece Domnul nostru Iisus Hristos, când a fost cu trupul pe pământ, si-a arătat fata Sa atât de frumoasă si de dulce celor care îl priveau cu inima nevicleană, încât celor care gustau o singură dată în sufletul lor acea dulceață a cuvintelor lui Hristos, pe care le vorbea preasfânta Lui gură si erau atrasi de Hristos, de fata Lui plină de frumuseti, era cu neputință să li se steargă din cuget si din inimă Harul acela. Atât de nespus si de dumnezeiesc era Harul acela ce se revărsa din Hristos ("S-a revărsat, harul în buzele tale"), atât de mult, spun, era Harul lui Hristos ce se revărsa, încât se transmitea cu multă bogătie de la Acesta spre cei care Il ascultau si Il urmau cu multă sinceritate si cu tot sufletul.

De aceea se spune: "Mai mult decât cei de aproape ai Tăi". Si iarăsi spun ca cei de aproape si cei ce cred în Hristos sunt unsi de Dumnezeu Cel ceresc, fiecare după dorul pe care îl arată după Hristos. In multe locuri din Sfânta Scriptură si în multe vietii ale sfintilor auzim vorbindu-se despre Har, pe care sfintii îl dobândeau fiind încă în viață.

Care este acest har, sau mai bine spus, care este harul pe care îl numeste "untdelemnul bucuriei", pe care l-au avut si îl au în sufletul lor cei ce se împărtăsesc de Hristos, adică cei ce L-au urmat si cei ce-L urmează? Ascultă, o, cititorule! si din cuvântul însusi se desprinde întelesul, deoarece spune "untdelemnul bucuriei" ca si când ar spune "bucurie duhovnicească", care provoacă desfătare de negrăit si bucurie dumnezeiască celor care se învrednicesc de ea.

Când crestinul păzeste cu străsnicie toate poruncile lui Hristos, atunci crestinul acela devine iubit de către Dumnezeu Cel Atotputernic si de către Domnul nostru Iisus Hristos, si din acest motiv Hristos Se arată acestuia, după cum spune: "Cel ce are poruncile Mele si le păzeste pe ele, va fi iubit de Tatăl Meu si Eu îl voi iubi pe el si Mă voi arăta lui". Hristos asadar, precum credem si suntem foarte bine înstiintati, este dulceata si îndulcirea de negrăit a sufletelor noastre.

Asadar, când Se va arăta Hristos pe Sine nouă, atunci ne împărtăseste si ne face să gustăm din dulceata aceasta a Lui de negrăit si din îndulcirea Lui dumnezeiască. Acest lucru se întâmplă în felul următor:

Precum atunci când apropiii de simtul mirosului tău mirul binemirositor si curat, gusti si tu din mireasma lui si te înveselesti de această mireasmă, la fel, arătându-Se pe Sine Hristos nouă (acest lucru cititorul să-l înțeleagă în chip simtit si tainic, asupra trupului si a sufletului), ne împărtăsim si noi de Harul Lui si de bucuria Lui. Si iarăsi, cei care au fost miruiti si au gustat, s-au împărtăsit si au participat la Harul lui Hristos, cei care au fost unsi cu untdelemnul bucuriei de către Hristos, aceia ne împărtăsesc si nouă si ne transmit parte din acel Har duhovnicesc neseecat pe care l-au primit de la Hristos, precum atunci când atingi mâna ta sau altceva de mirul preacurat, miroase după aceea si răspândește si

aceasta mireasmă precum mirul, producând plăcere celor care o miros.

Altă mireasmă însă dă mirosului nostru mirul însuși (adică alt Har dă sufletelor noastre Hristos însuși) și altă mireasmă dă mirosului nostru acel lucru pe care l-am afundat și l-am atins de mir. Adică, alt har dau sufletului nostru sfinții lui Hristos, care au primit har de la Hristos și au fost unși în omul lor lăuntric cu untdelemnul bucuriei. Acest lucru (adică faptul că sfinții care primesc har de la Hristos împărtășesc în chip minunat și ei har celor care îi cinstesc cu multă evlavie) este semn al sfințeniei aceluia care au mers pe calea cea dreaptă a Domnului, semn al bune mirosuri și al Harului duhovnicesc cu care îi slăveste Hristos între oameni. Deoarece, văzând cineva sfințele moaste și trupurile acelea răspândind o astfel de bună mireasmă, fără să fi fost unși cu nici un fel de mir, și dând sufletului atâta har și bucurie, încât se minunează, ce altceva se arată și se înseamnă prin aceasta decât apropierea și comuniunea pe care o au aceștia cu Hristos, Stăpânul negrăitei mirosuri și a Harului nesecat?

Ai văzut, acum, că cei ale căror sfințe moaste răspândesc mireasmă sunt aproape de Hristos, sunt prieteni cu Hristos, părtași la bucuria și la desfătarea duhovnicească a lui Hristos? Privește acum și cum lucrează Harul lui Hristos în sfinți, chiar atunci când sunt în viață.

Domnul nostru Iisus Hristos este Judecătorul cel preadrept, deoarece răsplătește fiecăruia după virtuțile pe care le are. Răsplătește atât de drept și de corect, încât nu poate greși nici cât un fir de păr. Acest lucru este încredințat de ceea ce a spus Hristos mamei lui Ioan și Iacob, fiii lui Zevedei, care a cerut de la Hristos ca fiii ei să stea unul de-a dreapta și unul de-a stânga Lui. Hristos i-a spus: "Aceasta nu-Mi este Mie a da, ci este pentru cei pentru care a fost pregătit". Iar înțelesul este acesta: "Cea ce ceri, o, femeie, să-ti împlinesc, nu este sortit să se împlinească. Deoarece Eu, fiind judecător drept, voiesc a aseza de-a dreapta Mea pe Preacurata Mea Maică, și de-a stânga pe Ioan Botezătorul. Deoarece aceștia depășesc cu mult pe fiii tăi în virtute și în sfințenie. Și Ioan, fiul tău, este curat și feciorelnic, și de aceea îl iubesc mai mult decât pe toți ceilalți ucenici ai Mei, dar decât acesta este mult mai curată și mai sfântă Maica Mea. De aceea, pe aceasta, pe Preacurata Mea Mamă, doresc să o asez de-a dreapta Mea, ca Maică a Mea și Împărăteasă. Despre aceasta spune și Scriptura: "A stat împărăteasa de-a dreapta ta, în haină aurită îmbrăcată și preaînfrumusetată". Și iarăși, Iacob este bun și virtuos și plăcută îmi este petrecerea lui. Dar decât acesta este altcineva mai virtuos și mai bun, față de care nimeni nu este mai mare din cei născuți din femeie. Acesta este Ioan, Botezătorul Meu, pe care îl voi aseza de-a stânga Mea întru împărăția Mea."

Pentru că Dumnezeu judecă lucrurile cu multă dreptate, de aceea pune mai aproape de Sine pe cel care este mai virtuos între cei virtuosi. Iar celui pe care îl asază mai aproape de Sine, aceluia îi dă și Harul Său mai mult și mai îmbelsugat decât celorlalți. Astfel îl unge cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe ceilalți, pentru a-l înștiința mai mult și mai bine prin aceasta că numele lui a fost scris în Cartea Vieții și că va fi împreună cu Dumnezeu după viața aceasta. De aceea spune: "Nu vă bucurați pentru că duhurile vi se supun, ci bucurați-vă mai curând pentru că numele voastre au fost înscrise în ceruri". Spune "în ceruri", și nu "în cer", pentru a arăta diferitele trepte ale slavei pe care o va

primi fiecare după virtutile sale. Acelasi lucru vrea să-l spună si prin: "Mai mult decât cei de aproape ai tăi", ca si când ar spune cineva mai simplu astfel: "Pe unul îl unge Dumnezeu în această viață cu untdelemnul bucuriei mult, pe altul puțin, pe fiecare după nevointele sale, după virtutile sale si după smerenia sa. Si prin aceasta înștiintează pe fiecare să înțeleagă în ce cer este înscris numele lui, adică ce slavă va primi când va pleca din această viață. Fiecare dintre acestia cunoaste că sufletul lor a gustat din acest untdelemn al bucuriei, din semnul despre care voi vorbi mai jos.

Inainte de a gusta omul în chip tainic în sufletul lui si în chip simțit, într-un fel anume, în inima lui acest untdelemn al bucuriei dumnezeiesti, este greoi în priceperea celor dumnezeiesti, este acru si amar în cele duhovnicesti, este greoi în ceea ce priveste lucrurile bine plăcute lui Dumnezeu si are inima lui rece. Rece atât față de Dumnezeu, cât si față de sfinți. Si precum atunci când mănâncă cineva mâncare fără untdelemn, i se pare mâncarea fără gust, iar după ce îi pune untdelemn i se pare gustoasă si o potfeste mai mult, tot asa si omul acela care nu a fost uns în sufletul lui cu untdelemnul bucuriei este rece si greoi la cuvântul lui Dumnezeu. De aceea sunt multi astfel de oameni în lume, care sunt greoi la ascultarea cuvântului lui Dumnezeu si la post, care este prima poruncă a lui Dumnezeu, prin care toti Sfinții au bineplăcut în fata lui Dumnezeu. Atât de mult se îngreuiază unii la ascultarea cuvântului lui Dumnezeu si la post, neprimind să postească atunci când le spune cineva să postească, ca si când le-ar pune în spate un sac plin cu nisip sau cu plumb. Si nu stiu cum de au uitat cuvântul acela al Domnului, care spune: "Căci jugul meu este bun si sarcina mea este usoară".

Dar aceasta li se întâmplă,-pe drept, acelora deoarece nu au în inima lor Harul lui Dumnezeu. De aceea se tulbură si îi îngreuiază mult lucrarea poruncilor dumnezeiesti.

Dar cel care s-a silit pe sine mai întâi spre împlinirea cuvântului lui Dumnezeu (căci de la Sfântul Ioan Botezătorul, împărăția cerurilor se ia cu forta, cei ce se silesc o dobândesc), si a fost gata să se piardă pe sine pentru iubirea lui Dumnezeu, pentru care pricină, salvându-si sufletul său, a primit în suflet Harul lui Dumnezeu si în inima lui untdelemnul bucuriei, pe care o numim arvună a împărăției, adică a primit în sufletul său pe Duhul Sfânt, acela este gata să asculte si să îplinească cuvântul lui Dumnezeu. Primește cu căldură poruncile lui Dumnezeu. Este neobosit si râvnitor în cele duhovnicesti. Este astfel, deoarece, sufletul lui a gustat din Harul lui Dumnezeu si inima lui a gustat din untdelemnul bucuriei, care a luminat, a linistit si a îndulcit atât simturile lui lăuntrice, adică cele dinlăuntrul trupului său, cât si simturile sufletului. De aceea un astfel de om este numai bucurie, numai lumină este pe fata inimii sale si pe cea a trupului.

Acesta este înțelesul cuvintelor: "în untdelemn se va lumina fata", sau în altă parte: "Inima bucuroasă face să strălucească fata". Deoarece, spune-mi, un om care se înfrânează foarte mult si strălucește de bucurie duhovnicească si veselie, care izvorăsc din sufletul lui, fiind postitor de mâncărurile si băuturile pământesti, cum am spus, cum este judecat de inima ta si de cugetul tău? Oare nu ti se pare că aceasta s-a făcut lui de către Harul lui Dumnezeu si de mângâierea Sfântului Duh?

Da! Acesta este adevărul. Deoarece, dacă cineva care este stăpânit de zavistie si de

patima invidiei si a părerii de sine (cum erau iudeii față de Domnul) se face că nu înțelege de unde i se întâmplă aceasta, de aceea tace sau spune una sau alta, după cum este mânat de patima care îl stăpânește, atunci cele necuvântătoare vor da mărturie despre adevăr cu lucrarea lor, după cuvântul Domnului: "Dacă acestia vor tăcea, pietrele vor striga". Când fiarele sălbatice văd unul dintre acestia la față sau îi aud glasul, de îndată se îmblânzesc si devin blânde ca mieluseii, deoarece cinstesc fata lui si arătarea si glasul lui.

Dar acestea sunt de ajuns pentru cât am spus despre untdelemnul bucuriei. Să spunem acum câteva cuvinte si despre untdelemnul diavolului. Precum unge Dumnezeu cu untdelemnul bucuriei capul omului ("Ai uns cu untdelemn capul meu"), adică precum îndulcește cugetul omului curat si înțelept Harul Sfântului Duh si îl întărește cu această dulceață duhovnicească spre toată lucrarea duhovnicească si miscarea sfântă, tot asa unge si diavolul, cu untdelemnul lui necurat, capul omului desfrânat si risipitor. Adică îi îndulcește cugetul spre lucruri trupești si, prin aceasta, îl mână să facă lucrurile care sunt rusinoase, după cum spune dumnezeiescul Pavel. Despre untdelemnul diavolului spune iarăși proorocul: "Cu untdelemnul păcătosului nu voi unge capul meu".

Deoarece diavolul, pentru a-l prinde bine pe om în capcana sa si pentru a-l atrage spre sine cu usurință, îl prinde mai întâi de cap. Si mai întâi îi unge capul, adică cugetul lui, cu untdelemnul iubirii de plăcere, care în imaginatie apare cugetului omului ca untdelemnul, adică este dulce. Dar nu este întru totul dulce, asa cum este untdelemnul, ci mai curând amărăciune, mai amar decât fierea. Deoarece, cum am spus, diavolul dă mai întâi plăcere cugetului omului, plăcerea dorintei, iar după ce primește cu bucurie ispita plăcerii, adică după ce cugetul este biruit de curiozitate pentru cele trupești si simte plăcere pentru ele, vine repede-repede dorinta diavolului până în inimă. Si dacă prinde rădăcini în inima omului dorinta cărnii, sau, mai bine spus, lucrarea diavolului, atunci diavolul îl face să desfrâneze cu inima lui ori de câte ori vrea.

Despre aceasta vorbește Hristos în cuvintele: "Cel care, văzând femeia, a poftit-o, a si desfrânat în inima lui". Dacă se întâmplă omului acest lucru si prinde rădăcini iubirea de plăcere înlăuntru în inima lui, este usor după aceea diavolului să-l facă sa desfrâneze si cu trupul, atunci când voieste, lucru care înseamnă moartea sufletului.

De aceea spune si dumnezeiescul Apostol: "Căci fiecare este ispitit de propria sa poftă, atunci când este atras si momit de ea. Apoi pofta, zămislind, naste păcatul, iar păcatul, odată săvârșit, odrăsește moartea" (Iacob 1,14-15). Ca să nu mai ajungă însă omul până acolo, să alunge dintru început din cugetul său si din inima lui iubirea de plăcere si dorinta cea rea, care se numeste untdelemnul diavolului, adică înaintemergător al păcatului si cale a desfrâului. Si să spună lui Dumnezeu, rugându-se din inimă si cu lacrimi: "Cu untdelemnul păcătosului să nu ungi capul meu", adică: "Acoperă-mă, Dumnezeu meu, cu Harul Tău si nu lăsa, Doamne, să prindă rădăcini în inima mea dorinta cea rea. Mai mult, Dumnezeu meu, varsă peste inima mea untdelemnul bucuriei si unge capul meu cu untdelemnul curăteniei, pentru ca să se îndulcească gândul meu cu amintirea si cercetarea gândului Tău, să cercetez Legea Ta dumnezeiască ziua si noaptea. Deoarece toată darea cea bună si tot darul desăvârșit de sus vine, de la Tine, părintele

luminilor, si Tie slavă înălțăm, Tatălui si Fiului si Sfântului Duh, Dumnezeirii celei Una în trei Persoane, neîmpărțită, acum si totdeauna si în vecii vecilor. Amin."

Cuvântul al douăzecilea

Despre cât har duhovnicesc se învredniceste a primi în sufletul lui si câtă întărire si câtă putere împotriva diavolului are cel care se roagă lui Hristos cu rugăciunea mintii neîncetat, cu curătenia conștiinței, adică spune cu cugetul lui, o dată la fiecare respirație a sa: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiule si Cuvântul lui Dumnezeu Celui viu, miluieste-mă", păzindu-si în acelasi timp conștiința curată prin abținerea de la orice rău si prin lucrarea tuturor virtutilor, după putere. Iar din adâncul inimii sale, spune această rugăciune până simte durere, adică până îl doare înlăuntrul lui, acolo unde se lucrează rugăciunea, si apoi opreste silirea din inimă a rugăciunii, si începe iarăsi rugăciunea odihnitoare, până când va afla din nou locul acela dinlăuntrul său, care îl durea din pricina silirii rugăciunii, si va începe din nou din adânc rugăciunea inimii, păstrând toată viața lui această rânduială a rugăciunii.

Binecvointează, părinte!

O monahule, către tine ca un răstignit pentru lume, după cuvântul: "Lumea este răstignită pentru mine si eu pentru lume" - Gal. 6,14 -, se adresează mai curând această carte, decât către cel lumesc., Vrei, spun, o, monahule, să gusti din bunătatea Domnului în ființa ta? Adică, vrei să curgă bunătatea si dulceața Domnului în sufletul tău si să se îndulcească de acestea sufletul tău? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să guste inima ta din nectarul Domnului încă în viață fiind? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o monahule, să vezi ca în oglindă prin descoperire dumnezeiască frumusețea si noblețea dumnezeiască a sufletului tău? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule să fie luminați ochii cugetului tău, sau mai bine spus, vrei să se deschidă ochii sufletului tău, prin care să vezi ceea ce ochiul n-a văzut? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să auzi ceea ce urechea omului nu a auzit? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să înțelegi cele de negrăit, cele cerești si de neînțelese ale împărăției cerești, pe care ni le făgăduieste Hristos în Sfânta Sa Evanghelie? Acestea, spun, vrei să

cunosti cât de puțin în realitate cum sunt acestea? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să locuiască în sufletul tău Hristos, pentru ca să-ti arate cele pe care lumea văzută nu le cunoaste? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să fii iubit de Dumnezeu Atotțiitorul si Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să primești simțirea bunățăților cerești în sinele tău? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să devii prieten iubit al lui Hristos? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să se înfricoșeze satana și să se cutremure când te vede? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să nu fi prins în capcanele ascunse și subtile ale diavolului? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să zădărnicești vicleniile vrăjmasului tău, satana? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să amăgești pe cel care se luptă totdeauna cum să te amăgească cu viclenia lui? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să te bucuri văzând osândirea vrăjmasului tău, care ti-a rănit oarecând inima ta cu săgețile dorinței celei păcătoase? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să săgetezi de fiecare dată pe cel care de fiecare dată te săgetează? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii până la durere.

Vrei, o, monahule, să arunci săgețile tale asupra vrăjmasului tău neîmpăcat, care nevăzut aruncă săgețile lui asupra ta din adâncurile întunecate? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii până la durere.

Vrei, o, monahule, să lovesti de moarte și să cutremuri puterea lui satana? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să ieși cu asalt ostirile lui satana și să ieși biruitor spre pomenire

vesnică? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să biruiască și să iasă victorios sufletul tău împotriva cetelor tuturor duhurilor celor rele? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, nu numai să te arăți înfricosător și temător diavolului, ci să fii astfel cu adevărat? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să fie fărâmitat fugind de la tine demonul desfrâului? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, când treci printre demoni să le orbesti ochii, precum orbeste cineva cu fierul roșu ochii vrăjmasului său, și astfel să treci mai departe nevătămat și nederanjat de acestia? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să înseli mestesugirile cele viclene ale diavolului și să strivesti toată răutatea lui ca și cu un ciocan gros? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să se teamă de tine demonii, precum se tem vrăbiile de vultur și animalele cu patru picioare de leu? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să pui pe fugă pe vicleanul și nevăzutul Amalic, adică pe diavol, și să-l nimicesti? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să-L dobândești pe Hristos în inima ta și să-L vezi prin vreun extaz sau vreo dumnezeiască vedere, după putere? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să-ti descopere Hristos, Cel pe care neîncetat îl cercetezi și care locuiește în tine, Fiul Unul născut și Cuvântul lui Dumnezeu, pe cerescul Lui Părinte și Dumnezeu, pentru a-L înțelege în chip tainic? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să înțelegi că Hristos este bun, blând, îngăduitor și dulce pentru prietenii Lui? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să înțelegi cum este împărăția lui Hristos? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să ametească mintea ta și să cadă în extaz cugetul tău la cele pe care le vede prin Harul lui Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, adică, vrei, o, monahule, să cazi în extaz și să te minunezi la cele pe care ti le descoperă Hristos? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să vezi ce har lăuntric dă Hristos robilor săi? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să fii, pe de o parte, împreună cu lumea și pe de altă parte să te lupți împotriva ei din adâncul inimii, fără să știe oamenii că te lupți împotriva ei? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să se afle trupul tău pe pământ cu oamenii și, pe de altă parte, sufletul tău să fie în cer împreună cu îngerii lui Dumnezeu, adică să-L slăvească neobosit precum îngerii? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să privești în jos dar să gândești cele de sus? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să te plimbi printre cursele diavolului și să nu cazi în acestea, precum nu se lasă prinsă pasărea care zboară în aer în plasele pe care i le întinzi tu pe pământ? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii până la durere.

Vrei, o, monahule, să ametesti mâinile și nervii demonilor, precum ameteste albina de fum? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să întinzi curse înfricosătoare și fără de greseală vrăjmasului tău nevăzut? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să împrăști orice lucrare demonică în iad și să faci pe demoni să grohăie precum porcii la tăiere, chinuți în chip nevăzut de puterea rugăciunii tale? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii până la durere.

Vrei, o, monahule, să-Si afle odihnă și locas în sufletul tău Duhul lui Dumnezeu, și corabia sufletului tău să plutească fără pericol pe calea cea bună, împreună cu Duhul lui Dumnezeu? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să fii cu adevărat rob al lui Hristos, după făgăduinta ta, și să te mângâie în chip nevăzut în încercările tale Hristos, ca un prieten al tău adevărat? Roagă-

te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să înțelegi tu singur, prin descoperire dumnezeiască cele ce sunt scrise în Sfânta Scriptură despre Rai și despre iad? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să înțelegi cum omul, dacă păzește cele ce ne-a poruncit Hristos, devine Rai înțelegător, iar dacă nu le păzește devine iad înțelegător? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să vezi în tine însuți cele ce sunt scrise în Sfânta Scriptură și să înțelegi cu cuvânt de neînțeles cele ce nu au putut să ne transmită prin scrisul lor învățătorii Bisericii din pricina greutății de înțelegere și a înălțimii acestora? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să vezi dacă ai primit Duh Sfânt în sufletul tău și să fii înștiințat dacă a fost scris numele tău în Cartea Vieții? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii până la durere.

Vrei, o, monahule, să Se răstignească Hristos în inima ta, ca să te învețe cum să te răstignești și tu pentru lume și lumea pentru tine, cum spune dumnezeiescul Pavel: "Lumea este răstignită pentru mine și eu pentru lume"? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să te păzească Harul Domnului de "orice lucru ce se petrece într-un tineric" și să te înconjoare nevăzut îngerii cerești, îmbrăcați în vesminte albe ca zăpada? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să auzi cu urechile sufletului tău doxologiile cerești și să înțelegi în fapt, într-un fel anume, cum îl vei slăvi tu pe făcătorul tău, când te vei învrednici de împărăția Lui? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să înțelegi cum este mana cerească, adică să înțelegi cât de preadulce și de negrăit este gustul lui Hristos, Domnul slavei? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii până la durere.

Vrei, o, monahule, să înțelegi cum strălucesc sfinții în cer și cum sunt vesmintele lor? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să înțelegi cum sunt comorile duhovnicești ale sfinților lui Dumnezeu și cum se satură sfinții de slava Domnului? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să devii tu însuti Rai înțelegător al Domnului, adică să vezi în tine însuti toate bunătățile pe care le are Raiul într-o clipeală de ochi în chip de neînțeles, adică vrei, o, monahule, să devii biserică Dumnezeului Celui viu și să înțelegi cum ai devenit cu adevărat astfel? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să vezi prin descoperire dumnezeiască cum este sufletul omului în sine și să cazi în extaz minunându-te de înțelepciunea lui Dumnezeu, pe care a arătat-o în suflet? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să izvorască din inima ta, ca dintrun izvor, râuri de apă vie, adică dumnezeiești cuvinte și înțelesuri duhovnicești? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să bea sufletul tău din acea apă vie pe care o dă Hristos celor care îl iubesc și păzesc poruncile Lui, ca arună a împărăției Lui cerești? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să simți în gâtul tău și pe limba ta cuvintele Sfintei Scripturi mai dulci decât mierea, după spusele proorocului: "Ca mierea sunt gâtului meu cuvintele Tale și mai dulci decât mierea gurii mele"? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să fii mângâiat de bunătatea Domnului și să guste sufletul tău Harul, așa cum se întâmplă cu cei care tin poruncile sfinte ale lui Hristos? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să devii vas preales al Harului lui Hristos, adică vas al Duhului Sfânt, și să înțelegi că ai devenit cu adevărat un astfel de vas ales? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să devii mamă și frate al lui Hristos, precum ne spune: "Mama Mea și frații Mei sunt aceia care ascultă și împlinesc cuvântul lui Dumnezeu", adică, vrei, o, monahule, să locuiască în inima ta Hristos, nu trupește, ci duhovnicește, și să te aibă ca mamă și ca frate Hristos Insuși? Vrei, o, monahule, să înțelegi că ai devenit mamă și frate al lui Hristos? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să fii cu adevărat monah, după dorința ta? Numai pe Hristos să-L iubești din inima ta, adică roagă-te din inimă totdeauna către Hristosul tău.

Vrei, o, monahule, să intri în camera tezaurului lui Hristos, unde se află cele care nu pot fi explicate cu cuvinte omenesti și să vezi acolo cele în fața cărora tace orice limbă care vrea să le descrie? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să-ti arate Hristos tainele împărăției Sale dumnezeiești, care ameteste orice minte care vrea să le cugete? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, ca Hristos, Cel pretutindeni prezent, adevăratul nostru Dumnezeu, Cel cercetat de tine neîncetat, să te mângâie mai presus de minte în orice supărare a ta și să te cerceteze lin și binefăcător cu Harul Său? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să înțelegi în fapt că această lucrare duhovnicească a rugăciunii minții și a inimii este coroana tuturor virtutilor și cea mai mare putere a sufletului tău și că fără aceasta nu poate cineva să se învrednicească a vedea lucruri nevăzute și duhovnicești? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să se topească de la tine precum fumul orice gând viclean și să fie puse pe fugă de această miscare a lucrării tale duhovnicești toate ostirile demonice? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să te lupte demonii mai mult decât pe toți oamenii, dar să nu aibă împotriva ta nici un fel de tărie și putere, ci în fața acestei lucrări dumnezeiești a ta să se socotească săgețile lor ca săgeți ale unui copil mic? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să se strice precum pânza de păianjen mestesugurile lui satana și să poruncești ca unor sclavi slujitorilor lui satana, adică demonilor? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să slăbesti puterea celor care se luptă mereu cum să slăbească puterea sufletului tău și să rusinezi pe cei care caută mereu cum să fii tu rusinat în fața fapturilor cerești, pământesti și a celor de dedesubt? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să se ascundă de tine demonii, când te întâlnesc, până când treci, temându-se de Harul Domnului care sălăsluieste întru tine? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, ca atunci când intri pe neasteptate și fără să vrei în mijlocul adunării satanice, unde sunt adunate căpeteniile demonilor, să-i biciuiești cu numele Domnului, atât de tare încât neputând să sufere în tăcere tăria durerilor, aceste căpetenii ale demonilor să facă mare vaiet și plâns, jelind nenorocirea care a dat peste ei? Vrei, spun, ca aceasta să se întâmple neapărat demonilor, vrăjmasilor tăi? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetate către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, ca atunci când treci pe lângă turnurile de pază ale demonilor (adică acolo unde biruiesc cu usurință demonii și reușesc să strângă multe trofee), vrei, spun, ca tu să fii acolo cel care strânge trofee și biruinte strălucitoare? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat și fără odihnă către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere și slăbire.

Vrei, o, monahule, să-ți dai (mental înțelege cele spuse) în bucățele mici pe vrăjmasii tăi nevăzuți și nearătați, cu sabia cu două tăisuri și foarte ascuțită care este numele lui Dumnezeu? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să săgetezi cu săgețile tale duhovnicești inima lui Lucifer și să arunci fulgere înfricoșătoare asupra ostirilor iadului lipsit de har? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să arunci foc arzător în casele demonilor, care se aprind ca paie de mânia Domnului? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să se teamă de tine demonii ca de un viteaz și vestit ostas al împărăției cerești? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să scoti din pânțele iadului vreun suflet cu rugăciunea ta? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să curgă precum pâraiele din ochii tăi lacrimile pentru Hristosul tău și să se aprindă măruntaiele tale de iubirea lui Hristos, din pricina căreia să strigi cu putere din inimă către Hristosul tău, după cuvântul proorocului, care spune: "Am strigat cu putere din suspinul inimii mele"? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să nu lipsească fericita întristare din inima ta și lacrimile mântuitoare de suflet din ochii tăi, care înălbesc vesmântul sufletului tău și-l fac mai alb decât zăpada? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să-ți afle pacea oriunde te-ai afla și oriunde ai locui, gândul la cele sufletești ale tale și să nu te chinuie conștiința ta pentru purtarea ta? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să-ți amintească totdeauna de tine Dumnezeu și să te păzească cu mijlocirea nevăzută a sfinților Săi îngeri? Roagă-te cu rugăciunea minții neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, ca de la întunericul care ești, adică de la starea aceea în care sufletul

tău este departe de mângâierea lui Dumnezeu, să devii dintr-o dată lumină, adică să vezi într-o clipeală, fără întârziere, mângâierea lui Dumnezeu în sinele tău? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să se plimbe cugetul tău în cele nevăzute, în cele dumnezeiesti, în cele ceresti și în cele duhovnicești? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, ca nu trupul tău în chip simțit, ci sufletul tău în extaz să cânte: "Hristos a înviat!" atunci când sufletul tău a înviat din mormântul patimilor cu Harul lui Hristos Cel înviat din morți, adică să devină sufletul tău nepătimitas cu ajutorul Domnului? Vrei, spun, o, monahule, să vezi acest lucru în tine? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să vorbești împreună cu duhurile nevăzute nu numai tainic, cu cugetul tău, ci uneori să vorbești și duhovnicești cu aceste duhuri nevăzute, adică sufletul tău să stea de vorbă uneori cu duhurile nevăzute ca și când ar vorbi duhurile nevăzute între ele? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să vezi cu ochii mintii Harul lui Dumnezeu ca pe un fulger care fulgeră în sufletul tău, precum vezi cu ochii trupesti fulgerul care fulgeră peste nori? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să fie mângâiat duhul tău de Duhul lui Dumnezeu și să nu poată nici o făptură, văzută sau nevăzută, să te despartă de Hristosul tău? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să vezi cât de frumos este Hristos "Cel împodobit cu frumuseti mai mult decât fiii oamenilor"(Psalm 44, 3). Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să vezi dumnezeiasca frumuseti de necuprins cu mintea a Preasfintei Maici a lui Iisus, a Dumnezeului Atotțiitorul? Roagă-te din inima ta până când se va zdrobi inima ta, adică până la durere.

Vrei, o, monahule, să te privească cu dulceata ochilor Săi Iisus și să te iubească Maica lui Iisus și să te mângâie Harul lor? Roagă-te Hristosului tău cu inima zdrobită, adică roagă-te din inimă până la durere.

Vrei, o, monahule, să ti se arate Hristosul meu în chip de neînțeles și să fi se arate Maica lui Dumnezeu, Stăpâna îngerilor, Impărăteasa arhanghelilor, bucuria tuturor sfinților, măreția, podoaba și buna mireasmă a Raiului? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, o, monahule, să fie atras sufletul tău de vederea frumoasă a lui Iisus al meu si al Preacuratei Stăpânei mele, Născătoarei de Dumnezeu si Pururea Fecioarei Maria, a fiicei lui Dumnezeu si a Miresei dumnezeiesti celei nenuntite? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere.

Vrei, în sfârșit, o, monahule, privind sfânta icoană a Hristosului meu si a Maicii Domnului, să verse ochii tăi lacrimi preafierbinti? Roagă-te cu rugăciunea mintii neîncetat către Hristosul tău, din adâncul inimii, până la durere. Amin.

Vedenie preadulce a scriitorului despre această carte, dacă a fost scrisă cu Harul lui Dumnezeu

M-am sculat odată, într-o noapte, pe la miezul nopții ca să citesc canonul Sfintei împărtășanii cu metaniile si să-mi fac rugăciunile de Pregătire pentru Dumnezeiasca Liturghie, după "Ceea ce esti mai cinstită...". Pentru că în ziua precedentă, seara, mi-am ostenit trupul peste măsură, după care, mi-am silit si inima la rugăciune peste măsură, până la durere, am slăbit atât de mult în starea mea exterioară, ca si în cea lăuntrică, încât nu am mai putut nici să mănânc ceva de seară, ci am adormit asa, nemâncat si slăbit.

Pe la miezul nopții deci, sculându-mă din somn, slăbiciunea inimii mele si a trupului erau aceleasi - adică pieptul meu încă nu-si revenise din durerea pe care o suferise de silirea rugăciunii si nici trupul meu nu se odihni de osteneala peste măsură la care fusese supus. De aceea, neputând să stau în picioare, după obicei, am stat jos, îndreptat cu fata spre răsărit. Si asa stând, lucrăm rugăciunea, nu cu multă silire, din pricina pe care tocmai am spus-o, însă nu fără durere înlăuntrul pieptului si fără suspine grele ale inimii. Ci, având dureri, suspinam deseori din adâncul fiintei mele, amintindu-mi de mult mestesugita viclenie a demonilor, de nevrednicia mea si de toate celelalte datorii ale mele, pe care totdeauna le datorez lui Dumnezeu si pe care nu le împlinesc nicodată cum trebuie.

Am petrecut astfel aproape o oră si am adormit asa cum sedeam. Si am văzut deodată în vedenie unele lucruri tainice, pe care limba se încurcă si nu poate a le grăi. Si unele din acestea au plecat din amintirea mea de îndată ce mi-am venit în fire, pentru că erau prea înalte si întru totul de neînțeles si de necuprins cu mintea. Altele, însă, cu toate că mintea mea se rotește în jurul lor si înfățișarea lor este întipărită în cugetul meu, cu toate acestea, spun, limba mea nu le poate povesti cu claritate si în amănunt, asa cum sunt întipărite în cugetul meu. Insa atât cât ajunge cunoasterea mea scurtă si cât poate limba mea barbară, vorbesc si spun.

Am văzut, deci, în vedenie, pe Domnul nostru Iisus Hristos, pe Arhiepiscopul nostru mult dorit si preadulce îmbrăcat în vesmânt arhieresc si slujind după rânduiala Bisericii noastre. Dar si Hristos însusi si vesmântul Lui arhieresc mi se înfățișau ca ceva cu totul

de necuprins cu mintea.

Eu, cel din urmă, si duhovnicul meu slujeam împreună cu Hristos, dar Hristos era Cel care, în chip de neînțeles aducea si Se aducea jertfă. Deoarece Hristos însusi, desi noi slujeam împreună cu El, cu toate acestea, spun, El era săvârșitorul. Slujea împreună cu noi si un diacon care, atunci când pomenea numele creștinilor, plecându-si capul spre Hristos - sau mai bine si mai pe față să spun precum proorocul: "Pleacă, Doamne, urechea Ta si mă auzi"; plecându-Si Hristos urechea către diacon, a spus: "Să aibă si acestia parte împreună cu Mine în împărăția Mea". Dar pe diacon n-am putut să-l cunosc cine era. Din obstea staretului meu, câțiva erau de față la Liturghie, dintre care si doi frati (pe care îi cunosteam foarte bine), ale căror fete erau ca fetele îngerilor si străluceau de Harul lui Dumnezeu. Raze strălucitoare si aurii ieseau din fetele lor. Schima lor si crucea pe care o tineau în mâini, erau mai strălucitoare decât fulgerul. Iar îmbrăcămintea lor, nu pot să spun în cuvinte cum erau, nici chiar dacă așa avea limba îngerilor. Dar în mintea mea stricată si în cugetul meu răvășit este întipărită înfățișarea slavei si a frumusetii acestor vesminte.

Eu, de îndată ce am văzut că vesmintele acestora si Harul si slava fetelor lor întreceau cu mult orice minte si orice cugetare omenească, m-am minunat si sufletul meu a prins mare evlavie pentru ei, ca pentru dumnezeiestii îngeri si prietenii lui Hristos. Iar camilafca lor era de multe ori mai albă decât zapada.

În timpul Dumnezeiestii Liturghii, staretul meu era copleșit de o bucurie nespusă si veselia inimii lui se revărsa pe fata lui. Însă inima mea fiind cuprinsă de evlavie, încă de la începutul Liturghiei, eu plângeam într-una de bucurie si mă lăsam copleșit de dulceața nemăsurată a sufletului. Văzând în fata mea pe preadulcele Iisus, Cel mai preus de orice dulceață, plângeam bucurându-mă si minunându-mă totodată, deoarece mă învrednicisem să gust din preadulcea vedere si arătare a lui Iisus, Stăpânul meu si Dumnezeul meu, pe care demult sufletul meu o dorise si pentru care ardea inima mea, căutând-o cu suvoi de lacrimi.

Când L-am îmbrățișat, la preacuratul si multdoritul Lui piept, am simțit în cele dinlăuntru ale mele Duhul Cel Sfânt ("Si Duh nou înnoieste întru cele dinlăuntru ale mele", cum spunea David), care îmi încălzea duhul si inima si mai mult în iubirea lui Iisus însusi si mă făcea să mă topesc în ceasul acela, precum se topește ceara, de evlavia ce eram cuprins, care sălta în inima mea, ca ceva viu si făcea ochii mei să verse lacrimi dulci si multe în fata lui Iisus, ca două izvoare răcoroase si dulci.

Luând eu atunci ceva curaj din toate acestea, mi-am deschis necurata mea gură si am spus cu smerenie lui Hristos, vărsând lacrimi: "Pomeneste-mă, Doamne, întru împărăția Ta".

Si am auzit limba lui Iisus, mai dulce decât zahărul si decât mierea mai îndulcitoare: "Să fie așa cum ai spus" (O dumnezeiescul! o, preaiubitul!, o preadulcele Tău glas pe care l-a vorbit cea întru totul adevărata Ta gură, Hristoase al meu!). Am spus, iarăși, cu toată evlavia către Stăpânul meu Hristos: "Iartă-mă, Doamne, că îndrăznesc să vorbesc puțin în fata Ta, să spun câteva lucruri pe care de mult doream să Ti le spun". Si mi-a spus

Mântuitorul: "Vorbeste cu curaj, de nimic temându-te".

Atunci i-am spus cu multă smerenie și cutremurare: "Spune-mi, Doamne, cărticica aceea a mea smerită, pe care am scris-o despre rugăciunea mintii, am scris-o cu Harul Tău sau nu?" Și Acesta mi-a răspuns: "Da, cu Harul Meu a fost scrisă." Atunci, am spus iarăși eu: "După ce să înțeleg, Doamne, că a fost scrisă cu Harul Tău?" Mi-a spus Mântuitorul: "Din evlavie de care esti cuprins atunci când scrii". Iarăși am spus eu: "și cum este aceasta, Doamne? Deoarece uneori, când scriam, atâta evlavie îmi venea, încât curgeau suvoi lacrimile din ochii mei. Alteori însă, eram cuprins de prea puțină evlavie, încât numai ce se umezeau un pic ochii mei de la aceasta." Mi-a spus Mântuitorul: "Atunci când, scriind erai copleșit de evlavie și de lacrimi, Duhul Meu Cel Sfânt era cel care îți vorbea. Când, scriind, erai numai puțin cuprins de evlavie, atunci era cercetarea Harului Meu, care, atunci când se lua de la tine, înceta deodată și evlavia. De aceea nu mai puteai să scrii cu libertatea mintii, cu toate că doreai. Iar dacă scriai ceva, scriai fără dulceața duhovnicească a cugetului, de aceea te și opreai" Am spus iarăși eu: "Spune-mi, Doamne, de ce uneori vedeam cu ochii mintii nenumărate înțelesuri duhovnicești, pe care văzându-le doream nespuse să le scriu toate cu multă râvnă, dar nu puteam să le duc toate, ci numai foarte puține din acestea puteam tine, pe care le și însemnam? Celelalte, cu toate că le vedeam cu ochii mintii, mintea mea nu putea să le păstreze și să le pună în scris; și din pricina aceasta aveam mare supărare"

Mi-a spus Mântuitorul: "Atunci când Eu îți arătăm în vedenie nenumărați porumbei albi ca zăpada, al căror număr era ca nisipul mării, iar tu prindeai numai puțini, pe cei care zburau în jurul tău, și te bucurai pentru cei pe care îi prindeai, dar te întristai deoarece nu puteai să prinzi mai mulți. Din porumbeii aceia pe care îi prindeai, atât am binevoit Eu să însemnezi despre rugăciunea mintii, cât poate firea umană să pună în lucrare. Ceilalți porumbei, pe care numai îi vedeai, dar nu-i puteai prinde, arătau înțelesurile acelea pe care am binevoit să nu fie însemnate despre rugăciunea mintii, care sunt cu putință omului numai să le vadă și să le dorească, dar nu și să le împlinească". Am spus iarăși eu: "Și de ce, Doamne, uneori, unele preadulci înțelesuri se roteau în jurul mintii aproape-aproape, precum se rotește vulturul deasupra unui loc unde vrea să se așeze, și dintr-o dată, când credeam că sunt gata să se lipească de minte, se făceau nevăzute, precum și vulturul uneori când se pregătește să se așeze, se înalță deodată mult în aer și zboară unde vrea?" Mi-a spus Mântuitorul: "Nu știi, atunci când vedeai porumbeii, unii dintre ei, numai ce-i vedeai un pic aproape de tine, se înălțau drept în sus, în aer, și nu-i mai vedeai sau nu știi că judecățile mele sunt adânc de nepătruns?" Am spus iarăși eu: "Doamne, când îmi arătai acei nenumărați porumbei am văzut și un râu, care se vedea ca iesind din mijlocul pământului și curgea încet-încet, cu o liniste prea minunată. Câțiva porumbei care zburau deasupra râului loveau cu aripile lor apele râului ca și când se bucurau și se jucau. Ce însemna, Doamne, acel râu și ceea ce făceau porumbeii?" Mi-a spus Mântuitorul: "Acel râu însemnă evlavie vesnică, care izvorăște din acele inimii care ajung la iubirea Mea. Iar ceea ce făceau porumbeii arată bucuria cu care se bucură Harul Meu de inima zdrobită și copleșită de evlavie sfântă". Am spus iarăși eu: "Ce este aceasta, Doamne? Uneori simt că izvorând din inima mea unele înțelesuri; iese în același timp de acolo și o mângâiere foarte vie, care în chip negrăit mângâie cugetul meu, așa cum îl mângâie pe călătorul ars de arsita verii aerul acela răcoros care iese de acolo de unde ies vânele apelor". Mi-a spus

Mântuitorul: "Aceasta este ceea ce am spus Eu în Evanghelia Mea: "Cel care crede în Mine, râuri de apă vie vor curge din pântecele lui"". Am spus iarăși eu: "De ce, Doamne, uneori, când dorm, simt în inima mea fierbere și iarăși o fierbere, când a Numelui Tău Dumnezeiesc, pentru că inima mea spune singură "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiestemă"; când a preaslăvitului nume al Preacuratei Tale Maici, deoarece spune iarăși inima mea singură: "Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, bucură-te cea plină de har, Marie, Domnul este cu tine. Binecuvântată esti tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău, că ai născut pe Mântuitorul sufletelor noastre?" Mi-a spus Mântuitorul: "Când simți că în somn fierbe de la sine în inima ta și în gura ta rugăciunea mintii, când a Numelui Meu, când a Preacuratei Mele Maici, să știi că în ceasul acela urmează să fii cercetat de mine sau de Preacurata Mea Maică. Atunci, Harul Meu, care păzește inima ta, îți miscă inima pentru a o pregăti să primească cercetarea Mea sau a Maicii Mele. Așa cum fac oamenii împăratului, care păzesc vreo țară a împărăției și care, atunci când sunt anunțati că urmează să vină împăratul sau împărăteasa în țara aceea, înștiințează toată țara și-i îndeamnă pe toți să se pregătească și să iasă în întâmpinarea împăratului sau a împărătesei, după cum s-a întâmplat de multe ori și în inima ta. Și iarăși, tot în țara aceea unde stau oamenii împăratului, atunci când află că dusmani ai împăratului au năvălit asupra țării aceleia cu multă dușmănie, pe față sau în ascuns, voind să supună țara aceea și să stăpânească ei peste ea, oamenii împăratului sună alarma și adună pe toți cetățenii țării să lupte cu toată puterea lor împreună și să se opună până la moarte trădătorilor și dusmanilor împăratului, pe unii dintre acestia ucigându-i, pe alții pedepsindu-i cu pedepse înfricosătoare, până când vor reuși să-i alunge, după cum s-a întâmplat de multe ori și cu tine, cu Harul Meu". Atunci eu am spus: "Doamne, deoarece din toate acestea am fost încredințat că cele însemnate în această smerită carte a mea sunt de la Harul Tău, Te rog primește să Ti-o închin Tie ca fiind a Ta și ce vei dori Tu, aceea să faci cu ea". Mi-a spus atunci Mântuitorul: "Nu te îngriji în de aceasta, adică acum ascunde-o și când voi dori Eu o voi trimite din Muntele acesta". Acestea spunând, Mântuitorul nu s-a mai arătat, făcându-Se nevăzut din fata mea. Și în timp ce cercetam eu cele spuse, aflându-mă încă în vedenie, iată, aud un glas asemănător, la dulceață cu un glas de înger, iar la ton și la putere ca glasul multor oameni vorbind cu putere.

Intorcându-mă, iată, văd pe staretul meu, care cânta singur cu glas mare și cu nemărginită dulceață în glas ca un înger al Domnului: "Bucură-te, usă a Domnului prin care nu se trece, bucură-te, zid și acoperământ al celor care aleargă la tine, bucură-te, liman netulburat, cea care ai născut în trup pe Făcătorul tău și Dumnezeu, nelipsit rugându-te pentru cei care slăvesc și se închină nasterii tale".

Și cu acest cuvânt mi-am venit și eu în sinele meu din vedenie și n-am putut în ziua aceea să opresc inima mea din trezvia sfântă care o copleșea când își amintea de vedenia care mi s-a arătat. Iar Dumnezeului nostru slavă, putere, laudă și închinare, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.